ecclie sci saluatoris de pinis. Scm iulianum
de cauintonia. Scm petrum de gunual integre.
Scam mariam de castro inbisancos. Scm iaco
bum de fiunaa. Scm stephanum de erens. Scam
eugeniam de tusancos. Scm saturninum illam
ecclam in abbati. illam ecclam in nendos. Scam
mariam de olancos. in salto illam ecclam. Scm
tyrsum in selaya. In nemancos scm stephanum
de lures. Scam mariam de mauri. Scam quoque
mariam de ozia in nemancos. Sce marie de mo
ur medietatem ad presens. post mortem uero
eius hereditatem que ibi est. Preterea amarantu et
nimiam et quicquid habet inter uliam et tamarim et
quantum ibidem deinceps adeptus fuit in his
hereditatibus. Et autem in pitrono preter casas
in conpostella beato iacobo contulit. Ad remouen-
das oppressiones populorum.

Circa id fere temporis
predictus gallicie patronus. pietatis
uiulo oppressiones atque angustias pauperum.
plebem calumpniis et iniuriis afflictam. prouin
ciam beati iacobi graui assidue rapacitatis inge
stione pessundatam. misericorditer respiciens. paterne
pietatis sollicitudinem adhibuit. iniustasque
populorum oppressiones releuare summo opere
studuit. Quippe post obitum nobilissimi impe
ratoris. A. ingruente tantarum guerrarum tu
multu milites maioribus solidatis. ampliori
bus possessionibus beari oportuit. Quod oppressionis
et inopie causa populis erat. Pecunia enim in bellatori
bus minusque potentibus quasi in substracta. no
bilibus ceterisque bellorum exercitiis insudantibus
larga manu erogatur. porro res exigit. bellorum
tempore milites qui hostium inquietationi resistant
et sua fortiter defendant. munerum largitate a
patrie tutoribus plenius remunerari. Verum pre
dictus episcopus oppressionis tribulationem. inopie
calamitatem. in subditis misericordiali conpunctione
intuens. illisque paterna pietate conpaciens. tan
torum malorum causas remouere sollicite cu
rauit. Ad releuandum namque et refocillandum
totius honoris beati iacobi populum. pauperibus pu
teisque calumpniis atque rapinis usquequaque
afflictum. cum omnium canonicorum apostolice ecclie
consilio decreta que in honore beati iacobi firmissi
me obseruarentur. constituit. Et in his ut equi
tatem et iustitiam remota ambage custodiretur. sta
biliuit. Que ut firmiora forent. neue aliquo
inpulsu labefierent. omnes optimates. qui prin
cipatum in honore beati iacobi possidebant. siue illius
dominio subiacebant. quatinus ea sollicitius
obseruarent. iuramento astrinxit. Ceteros quoque
eidem iuramenti non inmunes permisit. Verum
ne inter labentes temporum curriculo deleretur.
scripta breuiter nobis legenda atque obseruan
da commendauit. Incipiunt decreta. D. ecclie beati iacobi.

Diuina disponente. D. episcopi ad protegendos pauperes.
clementia. ego. D. sedis ecclie beati iacobi
apostoli. episcopus cum eiusdem sedis canonicorum iudici-
orumque nobilium uirorum consilio. predecessorum
statuta relegendo. ad protegendum populum.
ad exhibendam iustitie normam. in toto honore
beati iacobi excepta conpostellana urbe omnibus
que burgis. quia aduene aliique quamplures consuetu-
tes statuta nullatenus obseruare ualerent.
huiusmodi decreta constituo. et constituendo
confirmo. De ecclesiis.

Incipientes igitur exordium sumentes. precipimus
ne quis ecclie terminos inrumpat. aut
uiolenter ingrediatur. Siquis uero
intra ecclie terminos quodpiam capere. aut si
bi persigillare exigente iustitia uoluerit. ponti
ficis licentiam aut licentiam sibi dari prius
expostulet. De domibus nobilium et ignobilium. De
in domibus nobilium pignoribus et de preteritis calumpniis.
seu ubicumque eorum uxores aut filii inhabitantes
fuerint. uicariis et quibusque aliis pignerandi
licentiam resecamus. In ceterorum quoque do
mibus idipsum obseruari precipimus. excepto si
furti aut homicidii. aut uiolente mulierum uio
lationis. quod uulgo rapsum dicitur. aut qua
dragesimalis tributi causa extiterit. Quod si extra
domos rusticanas armenta ceteraue huiusmodi que
pro preterita calumpnia capiantur. inuenta mi
nime fuerint. uicarius admotis uicinis et le
gittimis testibus domum persigillet. uel inde pigno
abstrahat. Quicquid ut predictum est pigneratum
fuerit. quousque. VIII. dies compleantur.
integrum conseruetur. et uicariis reseruandum
commendetur. et usque ad prefinitum terminum illesum
et ab omni usu liberum. maneat. Si fuerint
omne animalia exercendi operis studio adhiben-
da. totius laboris expertia seruetur. Tandem si

calumpnie competenti prefinito tempore ad exa
minandam iusticiam uenire neglexerit. nisi
necessaria detentus causa fuerit. iusticie examinatore
pro calumpnie quantitate. pigneris partem re
tineant. cetera dominis suis referantur. Si quis
iniuste uel absque domini sui petita licencia quem
piam pignerare presumpserit. duplum restitu
at. et sexaginta solidos pontifici persoluat. Ue
rumtamen quisquis prius requisita iusticia
coram idoneis testibus cum uicario pignerauerit.
duplum minime restituat. De iudicibus.
Hereditatum et ecclesiarum cause. non nisi
ab optimatibus. et apostolice sedis iudicibus
diffiniantur. Calumpnie. sicut consuetudine iudicia
more antecessorum nostrorum. post habitis in longo
re beati iacobi aliis iudicibus. apostolice sedis iu
dicibus referantur. De calumpniis pauperum.
Pauperes et imbecilles si necesse fuerit calumpnias
compleant. ut beneficiis suis penitus
non priuentur. De proditoribus et latronibus.
Proditores et latrones nemo protegere. ne
mo defendere presumat. Sane eorum pro
tectores dampna uel calumpnias que illis sus
tinere meruerant. sustineant. De furibus.
Fur postquam tercio furti reus conuictus
comprehensus ue fuerit. principibus
terre atque iusticie examinatoribus tradatur. Quibus
pro diuine iusticia pro meritis ultionem in eum ex
erceant. sibique dati gladii causam animaduertant.
Nouerint enim. quia qui percutit malos in eo quod
mali sunt. minister dei est. Et alibi. punire
malos. non est effusio sanguinis. De caracteribus.
Caracteres coram toto ecclesie conuentu
siue publico concilio fieri iubemus. Et
aliter factos ualere inhibemus. Fossataria et luc
His qui seruilis condicionis iugum susti tuosa.
nent. uel qui quadragesimalia tributa
persoluunt. redditus solitos. qui fossataria et luc
tuosa nuncupantur. relaxamus. si patrum pa
rentumue suorum hereditates incolunt. De die
dominica. Dominica die rusticolas ad ciuitatem
negociatum ire prohibemus. De placitis et ceteris
scriptis. Placita et cetera huiusce
modi scripta ab audientibus dictis. siue
a iudicibus. uel ab archidiacono. siue ab episcopo
uel archipresbitero fiant. Sin autem cassa habeantur.

Siquis potentum De causis pauperum.
iudicium causam mutare aduersus pauperem per
diffinire habuerit. similem personam introduc
at. que per se causam suam diffiniat. ne forte ali
quam maiestate. pauperis iusticia suffocetur.
Diebus quadragesime De quadragesima.
placita et iudicia et ceteris fieri. calumpniarum causas def
finiri. iudicia exerceri. fossatariam dari. nisi
magna expedicionis necessitas ingruerit. nostris
quidem non exteris quam pro dominorum suorum uelle
cunctabuntur. excepta furti causa. homicidii. quadra
gesimalis tributi causa remouemus. Ut calump
De kalendarum marcie causa. In kalendis dis
Archipresbiteri presbiteri. milites. rustici. cutiant.
in kalendarum antecessorum more conueniant.
Tunc siquid querele. uel iniurie obortum fuerit.
ab archipresbitero ceterisque discretis uiris uentiletur
perquiratur. et emendetur. Quod si diffinire neque
unt. sequenti die super illius negocii causam uenire in imag
me facta pontifici atque apostolice sedis primatibus
referantur. et determinetur. De causis agendis in
Unusquisque ebdomade sexta vi. feria.
feria. pontificalis palatii. ianuis reseru
tis. quicquid querele quidquid iniurie fuerit. in
presencia pontificis iudicum et canonicorum.
intimetur et diffiniatur. De lupis exagitandis.
Sabbato exceptis diebus Dominicis pentecosten
presbiteri milites. rustici. cuiusque negocii inmunes.
lupos exagitantes persequantur. et eis precipia
quos uulgus fugios uocat preparent. Quicumque etiam
ecclesia. vii.em ferreas cannas persoluat. Ad hec ne
gocium quisquis ire distulerit. sicut sacerdos. si
infirmorum uisitatione detineatur. uel miles.
v. solidos. rusticus uero ouem. uel solidum pro
soluat. De uicariis.
Milites et quicumque principatu preminent. uil
licacionibus suis tales uicarios statuant.
quod siquid contra dectorum iusticiam egerit.
calumpniarum causas unde compleant. habe
ant. Sin autem. eorum domini. perpetuum damp
num et iniusticie calumpnias sustineant. De lat
Quicumque latronem comprehenderit ronibus.
eum uillico tradit. et quecumque uisi
cus ab eo abstulerit. horum terciam partem
habeat. sic et de proditoribus. Siquis res mortuo
rum diripiat aut inquietet.

Qui percutit malos. in eo quod mali sunt
minister dei est. punire eum malos non est
... effusio sanguinis

Quotiens quis naturę iura persoluerit, illius hereditates ceteraque beneficia usque ad .x.
dies integra nullaque inquietatione labefacta.
qualiter ille dimiserit, consistant. Finitis autem
.x. diebus, possessionibus ceterisque beneficiis
sub eodem iure, sub quo qui mortis spiculo ce
cidit, qualiterue dimiserit, existentibus; si
qua iurgia aut si qua calumpniarum scisma
ta super his fuerint, ab apostolicę sedis iudicibus
ceterisque discretis uiris destinantur. Ceterum
nequis heredipeta, nequis sicophanta usur
patiue accedat, iustitię argumentis plenius
indigetur. **Ne in dominicis saiones licentiam habeant pignerandi.**

Ab hora nona sabbati usque in feria .ii. hora prima nullus saio habeat licentiam
pignerandi, nisi homicidas, latrones, sacrilegos,
uiolatores uirginum per uim, raptores, et
proditores. Et si aliquis de extranea parte pro
pria iustitiam postulauerit, infra supradictum
tempus iustitiam sumat. **Ne conuentus alterius**
Saionum concilium **nanciscatur fiat in ecclesia.**
Seu militum conuentus in ecclesia
siue terminis eius fieri prohibemus. **Ne clerici**
Clerici neque laicorum uillici **fiant laicorum**
efficiantur, neque filiorum **uillici uel pe**
illorum nutritores, neque aliqua persona, **dago**
de honestentur, uel eorum bona capiant. **gl.**
Qui aliter egerit, canonicam institutionem con
ponat, et excommunicatus, a conuentu fidelium
sequestretur. **De rebus captiuatorum.**

Bona eorum, qui capiuntur a mauris, uel
que ad annum plenum intemerata et in
tegra conseruentur, ut si forte fortuitu cap
tiui potuerint redimere, redimant. Sin autem
completo anno, iuxta arbitrium propinquorum eo
rum bona distribuantur. **De mercatoribus et peregrinis.**

Mercatores romarii et peregrini
non pignerentur, et qui aliter egerit, dup
plex que tulerit et sit excommunicatus. sol. .lx.
persoluat domino illius honoris. **De clericis.**

Clerici fossatariam non dent. Abbates et cle
ricos uenientes ad sinodum uel uotum,
aut tercias afferentes, pignerari uetamus.
Omnes alias tres nisi **De mensuris.**

Ad mensuram illius petere, que stat in capo

compostelle, tam in hac ciuitate quam extra,
uendere uel emere prohibemus, et qui aliter
egerit, excommunicatus, .lx. sol. soluat, donec
resipiscat. **De concilio palencie et de capellano, de regine in luco, et de episcopo electo.**

In predicto palencie concilio, domnus .B. toletanus archiepiscopus et sancte
romane ecclesie legatus unam cum plerisque
hispaniarum episcopis, abbatibus, pro modo et tempo
re iustitię examinatione salubriter edisserendo,
rapinas, incendia, cedes, ceterasque hyspanię
calamitates de die in diem crebrius ignire
uoluit. Communicatis autem omnium consiliis in
effabilem dei misericordiam omnes humillima deuoti
one, quatinus tot tantisque malis remedia ma
num impendere dignaretur, expostulauere.
Demum ecclesiarum subuersiones diuina eiam et
humana auditus tenentur ingemiscentes,
consulere, releuare, tantisque calamitatibus deo
opitulante finem imponere sollicite curarunt.
Lucensi quoque ecclesie de cuius inquietatione ser
mo in publicum uentilatus est, paterne conso
lationis auxilium non distulere. Illa namque
iam diudum rectore priuata, et pene pastore in
diuata maximis procellis ut puta bellorum tem
pore impellebatur. .P. Quippe eidem ecclesie episcopus
totus superne beatitudini inhians, et ab huius mun
di cura immunis, tanti culminis sollicitudinem
ferre recusabat, lucensis ecclesie honorem prote
gere, animarum curam gerere, multis diuer
sisque negotiis insudare, sicut necessarium erat, neque
bat. Preterea illum egrimonia uexabat, nec
amplius adid officii satis esse poterat. Ea propter predicta
ecclesia patrocinio uiduata, procellarum inpulsi
ua, et inquietabatur, et maxime comitis .R.
dominio subiugata opprimebatur. Quapropter
generali collegio sancitum est, quoniam quidem predictus lu
censis ecclesie episcopus regiminis curam ferre peni
tus renuebat, uno pontificis ministerium in
plere nullatenus poterat, ne ecclesia funditus
extirparetur, alium qui ecclesiam a moribus
hiancium protegeret, et curam animarum gereret,
canonice in episcopum promoueri. Igitur a lucensis
ecclesie clericis archiepiscopum adeuntes, quatinus
matris sue desolationi consulens, eorum pe
titioni condescendat, misericorditer expostulant. Ipse
quoque prefatus summe religionis uir, ut iam

tanto labori resisteret. aliquis qui quod ipse nullo modo
implere poterat. et ad ecclesiam protegeret et pas-
toris officium teneret. in episcopum eligeretur. sum-
mo opere precibus impetrare laborauit. a supra-
dictis magistro lucensis ecclesie ceterisque uenerabili-
bus personis. P. regine D. capellanus designatur
presulem et summo affectu expostulatur. Deinde ad
lucensem urbem canonice ad episcopatum promouendus
mittitur. Ipse equidem archiepiscopus super illius electione
atque consecratione. D. compostellano archiepiscopo.
A. tudensi. P. auriensi. M. mindoniensi has
litteras direxit. **De scrutinio et consecratione**
B. dei gratia toletane sedis **lucensis electi.**
archiepiscopus et sancte romane ecclesie legatus.
dilectis in Christo fratribus atque coepiscopis domino. D. com-
postellano. domino. M. mindoniensi. domino. A. tu-
densi. domino. P. auriensi. celestis regni aditum.
Vestre fraternitati notum fieri uolumus. lucen-
sis ecclesie clerum et populum dominum petrum capella-
num regine sicut accepimus sibi in pastorem elegis-
se. Sed utrum electio canonica fuerit. quia ig-
noramus. sub caritatiue precepimus. atque precipien-
do rogamus. quatinus rem diligentius perquiratis.
Quod si electionem canonicam inueneritis. quia bra-
charensis quem domini sancte romane ecclesie inobediens
sit nostis atque rebellis extiterit. ab episcopali suspensus
officio. neminem consecrare potest. aut cum
domino compostellano uice nostra fungente benedicere
studete. aut nobiscum uestris litteris ipsum paulo
ubi consecrandum dirigite. Mauricio autem
dum in hac malicia perseuerauerit. nullus episcopus
nullus bracharensis prouincie abbas. sed nec clericus
aut laicus ut dignum est obedientiam exhibeat.
Valete. **De consecratione lucensis electi.**

Visis autem his litteris. de eius
electione perpatissima indagine consultum
et quem canonice fuerit facta. consecratio non
differtur. fungente igitur. D. beati iacobi episcopo.
uice archiepiscopi lucensis ecclesie electus in ecclesia
beati iacobi. vii. kalendas. Maii. presentibus. P. auriensi. M. mindoniensi. episcopis in episcopum consecratur.
et lucensi ecclesie pastor destinatur. **Ad insinuandum**
rem supradictus **amicitiam inter toletanum archiepiscopum**
archiepiscopus. D. ecclesie beati iacobi episcopo. **et episcopum**
has litteras direxit. **episcopum compostellanum.**
De excommunicatione. M. bracharensis archiepiscopi

B. dei gratia toletane sedis archiepiscopus ac
sancte romane ecclesie legatus. dilecto in
Christo fratri et coepiscopo domino. D. compostellano
superni ciuibus feliciter copulari. Magno
mentis affectu multo animi desiderio. uirum si
fieri posset optarem uidere amicitiam de commu-
ni utilitate huius regni maxime perturbati. ubi
cum loqueremur. Sed quoniam tanta est perturbatio. quod
mutuo uisu presentialiter fraudamur. iungat
caritas et epistola. quos separat corporis absentia.
Nouerit igitur dilectio uestra. M. bracharensem quoniam
de inuasione legionensis ecclesie satisfacere no-
luit. et exinde a nobis ab utroque officio suspensus
episcopale et sacerdotale officium inprudenter cele-
brare presumpsit. subiectus a domino papa accep-
isse litteras. Inter querelas alias. que de te
ad sedem apostolicam delate sunt. legionensis ecclesie
inuasio et contritio nos grauius contristauit. Su-
per qua ex nostris litteris monitus. et a uicario
nostro. B. toletano ad concilium euocatus. et ue-
nire et satisfacere contempsisti. Ad hec plurimi
nequitia et inobedientia. pro eum tam a sacerdotali.
quam ab episcopali officio interdictus. eadem offi-
cia celebrare pertinaciter presumpsisti. Nos
igitur auctore deo. tantum nequitie et superbie faci-
nus ulciscentes. et eadem tibi officia et bracha-
rensis ecclesie obedientiam interdicimus. donec
resipiscens obedias. et plenius satisfacias.
Datum laterani. xiiii. kalendas. Maii. indictione. vii.

Precamur igitur amicitiam uestram. quatinus
omnibus suffraganeis bracharensis ecclesie
episcopis. has ostendatis litteras. et ne predicto. M. se-
cundum iussionem domini pape obedientiam exhi-
beant ammoneatis. Has quoque alias portugalen-
sium infantisse. uiri gratia pro nostro amore destina-
te. Valete. **De ditis et hereditatibus ab eodem ecclesie**
beati iacobi episcopo adquisitis.

Eodem quoque tempore
predictus apostolice ecclesie episcopus circa digni-
tatem augmentationemque sue ecclesie usquequa-
que indefessa sollicitudine anhelans. ecclesias fa-
bricauit. hereditates et possessiones lucrifecit. edi-
ficia et municipia construxit. Has scilicet here-
ditates ecclesie sue acquisiuit. monasterium
sancti pelagii de tinctello cum familia sua. et uillis
suis. uidelicet uilla maiore. Maurentani. Cas-
tro sineto. Salamiri. Cesari. Ansenede. Quintanas.

villar . Bunii . Salinies . cum ecclesia sancte marine .
Et in castella molnes . Lago . Intoza . uillas .
Trauia . Oeci . Ordiale . Insiaonia alias uillas
cum omnibus testationibus . et adiunctionibus pre
dicti monasterii ubicumque inueniri potuerint . It
filia comitis petri froylaz . nomine enxemena .
ecclesie beati iacobi octauam partem sancte marie de ma
simonte contulit cum familia sua omnibusque adiu
nctionibus suis . octauam quoque partem de sancto pe
lagio delenes cum familia sua omnibusque adiunc
tionibus suis . Eiusdem quoque comitis . p . fra
ter nomine ueremudus froylaz quodam uiro qui
est secus auegundi . uillam scilicet beati iacobi . ei
dem apostoli ecclesie tribuit . Preterea idem episcopus quas
dam ecclesias edificauit . ecclesiam sancti iacobi de pi
dono . ecclesiam de pilonio . ecclesiam sancti saluatoris
de cheria in pistomarcis . Castrum quoque honesti
turribus muniuit . muro circumdedit . ponte ce
terisque decorauit . et quam plura edificia in honore
beati iacobi construxit . Item . Rabinatus nunez .
dedit ecclesie beati iacobi . uillam aquilon . Vilar .
Rial . cum familia et adiunctionibus suis . Co
mes quoque petrus cum comitissa uxore sua do
mina . M . ibidem contulit in uentosa medietatem
unius ecclesie scilicet sancti xpofori . et interim de faro ter
ciam partem alterius ecclesie sancte marie de aozo .
Item in coronato dedit suarius froilaz . uillam
nomine uuisendi . et alias duas uillas ibidem .

Eodem fere tempore . de eodem .

Et regina domina V . uenerabilis memorie
regis adefonsi filia . quosdam beati iacobi ecclesie
clericos . dictum . S . lucensem decanum . et eius fratrem . pelagium
et petrum et totam eorum progeniem cum tota sua
hereditate . esse capite censos asserebat . et eos sibi
seruili condicione debere seruire . multis assertioni
bus complere uolebat . Et quia illi beati iacobi
canonici erant . episcopus D . de eorum dedecore et det
rimento non modicum contristatus . dominam reginam
summis et indefessis precibus interpellauit . ut
illis omnium calumpniam diuino et beati iacobi amore
omnino postponeret . et supradictos clericos et eorum
progeniem . quietos esse et libertatis iure uti . et dei
obsequium et suorum peccatorum remissione permitte
ret . Cuius petitioni domina regina condescendens .
non solum illos de suo genio inquietare domini episcopi
intercessione cessauit . uerum omne eos inter

suos familiares et speciales amicos . ex illo tempo
re habere disposuit . Duobus autem supradictorum
fratrum . pelagio . et petro mortuis . tercio autem uiuen
te . S . decano scilicet insano . qui suum patruum diabolo
stimulante dum esset insanus interfecit . nuno
bucanensi cum suo fratre froila . et auunculo suo decano
decano dulcidio . et aliis parentibus . bucanensem
monasterium inter mi de coronato stabilitum .
quod sua propria hereditas erat . beati iacobi ecclesie in
cartauerunt . et testamentum in ostensionem et con
firmationem sue incartationis ascripsis factum .
propriis manibus roborauerunt . et roboratum do
mino episcopo in thesauro beati iacobi tenendum et ha
bendum . leta manu et secundo animo tradiderunt .
Hanc autem incartationem eo tenore et eo pactum
fecerunt . ut quamdiu illi uiuerent . supradictum mo
nasterium ad usum uite haberent . et beati iaco
bi ecclesie subiecti et obedientes essent . Hoc quoque ad
ditum est ut siqui ex eorum progenie clerici esse . et se
cularitater continere uellent . predictum monas
terium eodem tenore possiderent . Hoc testamento
facto et ab illis accepto . omnia fere kartaria . que illi
de supradicto monasterio habebant . dominus episcopus mu
lta mala arte et nullo malo ingenio acquisiuit . et in
beati iacobi thesauro . ad testimonium supradicte
condicionis reposuit . de eodem .

Petrus quoque nunariz cum uxore sua
dedit inter ambos pontes sextam partem
ecclesie de tabladella . beati iacobi ecclesie .
dedit etiam uillam de tabladella cum suo sem
ciali . Preter hec idem supradictus episcopus ecclesiam
sancti thome apostoli de oiames restaurauit renouau
it et consecrauit . Item oueicus gulliac comes .
et uxor sua ella dederunt beato iacobo in ripa pisor
gi portionem suam de uilla bouadella . et de uilla
pisata . et omnes seruos suos a seruitutis iugo ab
solutos . tuitioni beati iacobi commendarunt .
Comes quoque petrus cum uxore sua comitis
sa . M . medietatem filiorum ecclesie sancti tyrsi de
auegundo cum caractere suo . pro deo dedere apostolo .
Quam ecclesiam iam dudum ibidem contulerat .
Item . M . gelmirides frater predicti pontificis suas
portiones quinque ecclesiarum scilicet sancti petri de
oruego . sancti michaelis de costinella . sancti iacobi de
ripa de sar . sancti antonini de castro . beato iacobo
contulit . hac condicione . ut annuatim in anni

uersario suo saliez in festiuitate sce marie ma
gdalene de illis canonici splendide pascerentur.
Item arias petrides dedit uillam uiridem. Item
uiscluuara froylaz soror comitis petri dedit be
ato iacobo medietatem sci petri de caendes in ne
mitos. De eodem.

Comes munio et uxor sua comitissa lupa
contulere beato iacobo portionem suam
ecclie. S. eulalie. de aria. In salzeta unum ser
uiciale cum sua hereditate. In amunio alium
seruiciale cum sua hereditate. In decia uillam
de uellegio cum sua creatione. In iuianeos scm
martinum de olarios. sic .d. regina dederat eis.
Item ranemirus muniz. dedit preco aplo totam
suam portionem sci martini de seuenuna cum ad
iunctionibus suis saliez sco iohne de bodon. cum
uillis et hereditatibus id est uilla de forno. uil
la de cerqitu. cum omnibus aliis hereditatibus.
Item p parte sci martini de seueruna: medietatem
sce marie de callentri. medietatem sci petri de se
na. medietatem sce eulalie in ripa uinie. me
dietatem sce leocadie de sieana. medietatem sci
martini de meix. portionem suam monasterii de
calago cum suis adiunctionibus id est uilla callario.
et item callenti. et terio. et callarios. Item portione
suam de deiru. et de uilla ysu usa. et de uilla de
cancellion. et de uilla de unio. et de uilla de portis.
et de uilla de loix. et de sca maria de uesomanio. Item
marina fredenandiz. dedit beato iacobo portionem
suam ecclie sci saluatoris de sobradello. Item pe
trus arias dedit beato iacobo portionem suam de
uilla noua. Item gundesindus cidiz. dedit bea
to iacobo in tabeirolos quartam partem ecclie sci
iohnis de santellas cum adiunctionibus et creatione
sua. Munio quoque didaz. contulit beato iacobo
partem suam. S. marie de carredezello cum ad
iunctionibus suis. et cum quodam uire. Item re
gina .d. dedit beato iacobo medietatem monas
terii de ledesma cum adiunctionibus et creatione sua.
et medietatem monasterii sci stephani de aineda si
militer cum adiunctionibus et creatione sua. Item
regina dedit bto iacobo scripture testamento cal
das de cuntes. et quandam hereditatem in sartu de
lide. et aliam in ueia. Amicicia int archiepm.

Ego comes donus .p. et comitem .p.
froylaz. cum his infenius denotatis iuro

uobis dno .d. sedis epo p dnm patrem omnipotentem
et per oms scos eius. et uirtutes celi. ut salua fi
delitate infantis domini .a. uel alterius dni. q
quem communi consilio susceperimus: sim uir
fidelis amicus absque fictione et malo ingenio. et
custodiam. et defendam uitam uram et membra. et
honorem: quem nunc habetis. uel habituris estis
modis omnibus depreciendo decetis uram in omnibus
et p omnia. et similiter honorem exaltando contra
oms homines. secdm meum posse. et ingenium et
arbitrium. Et similiter iuro ut parentes uos quos
michi commendaueritis. et ipi se in commixerint.
adiuuem et amparem sicuti aliquos de meis bon
is hominibus. Homines uero et honores bti ia
cobi qui sunt in mea terra defendam. et amparem ad
uram pficuum et utilitatem. ita quod p me nullum in
pedimentum aut dampnum habeatis in eis. et si
ego aliquam iniuriam fecero ibi. aut mei homi
nes: corrigam p me. aut p iudicium et laudamen
tum de uris amicis. et hominibus ex toto uelle meo
et posse. Et si forte fortuitu pdideritis honorem
uram. medietatem mei honoris tribuam uobis. et de
fendam et amparem uos. et amonicos uros. qui
uri amici fuerint. et mei sicuti metipsum. De
sublimando aut infante dno .a. et de suis hono
ribus dandis et auferendis secdm iussum. et uram
consilium faciamus. dum eum in potestate nra
habuerimus. Et si de hoc iuramento mentitus
fuero: sim ego piurus. et isti qui mecum iurant. si
se piurare noluerint: stent cum suis pstamini
bus et honoris exceptis castris ubicum et adiuuent
nos sine arte et malo ingenio. et de istis qui sunt
in hoc pacto: sicut difinierint. et iudicauerint de
omnibus negotiis inter nos habitis ita faciam. et
hoc iuramentum sit solutum si nos soluerimus.

Qui iurant cum comite Iuratores comitis.
Domno .p. ad illum epm hi sunt. Uxor eius comi
tissa dna maior. Ueremudus petriz filius eius.
Fernandus petriz filius. Arias nuniz nuniz.
Arias exemenz. Froyla petriz. Arias sel
mondiz. Sarrazenus muniz. Froyla afonso.
Iohns gutierz. De concilio apd legionem cele
brando.

Non post multum temporis .B.
toletane sedis archiepo et sce romane
ecclie legatus: predicto pontifici has subsequentes
litteras direxit. et ut ad concilium quod legione

Iuramentum [illegible] et hic amicicia [illegible]

L. xv. k. nouemb. celebraturus erat. uenire
ei mandauit.

B. dei gratia toletane sedis archiepiscopus. et sancte
romane ecclesie legatus dilecto fratri. et
coepiscopo domno. D. compostellano sempiternam be
atitudinem. Nouerit dilectio uestra. me cum re
ge et regina de communi pace locutum fuisse.
Set quoniam inter eos nullam concordiam rege re
nuente facere potuimus. concilium legione.
xv. k. nouemb. celebrare decreuimus. Cui di
lectionem uestram interesse uolumus atque pre
cipimus. Valde enim in eo uobis necessarius eritis. Et
nulla occasione optamus. ut presenciam uestram
predicte sinodo subtrahatis. Vestros abbates uo
atque prepositos uestre diocesis uobiscum adducere
mandamus. De statu sancte ecclesie et de rigore ius
ticie que predictus ecclesie beati iacobi episcopus. cum

N. os diuina dispensatione Iterum nominatus episcopus
ecclesie dei ministri. D. compostellane stabiliuit.
stellane sedis. A. tudensis. M. uallimbriensis.
P. lucensis. D. auriensis. Hu. portugallensis.
nutu domni. B. toletane sedis archiepiscopi. et sancte
romane ecclesie legati. xv. k. decembrium com
postelle conuenimus. et cum abbatibus monasteri
orum gallecie ceterisque religiosis prelatis. con
cilium celebrauimus: domino annuente. In
quo equidem concilio comites. et ceteros terre op
timates qui ad concilium legionense uenire non
potuerunt. commonefecimus. ut decreta. que in
eodem concilio sancita fuerunt. inuiolabili ob
seruatione custodirent. Primo ut in ecclesiis dei.
et earum rebus et ministris. nullus laicus uiolen
ciam aliquam facere presumat. et hereditates.
et testamenta eisdem ecclesiis integre restituant
que iniuste ab eis ablata sunt. Secundo: ut nullus
laicus aliquam habeat potestatem. intra sacrarium
ecclesie. quod uulgaliter passales uel dextros appel
lamus. Tercio. quod nullus laicus decimas eccle
siarum. uel primitias. seu oblationes mortuorum
accipere uel tangere audeat: et quod nullus ordina
tus a manu laica ecclesiam suscipiat. Quarto:
ut negociatores et peregrini et laboratores in
pace sint. et securi per terras eant. ut nemo
in eos. uel eorum res manum mittat. Quinto:
ut legittimum coniugium nullo modo uioletur.
et qui in consanguinitate uel parentela coniuncti
sunt: omnino separentur. aut communione pri
uentur. Sexto: ut proditores. et manifeste periuri.
et eorum testimonia a nullo suscipiantur. quia in
fames sunt. Septimo: ut nulla persona ecclesiam
uendat. uel comparet. seu alicui laico in credat.
quia simoniacum est. Octauo: ut nullus clericus
mulierem in domo sua habeat. preter eas quas
canones consentiunt. Nono: ut monachi uel
clerici qui reliquerunt habitum. communione pri
uentur. donec resipiscant. Decimo: ut monac
hi sub manu abbatis uiuant. et proprietatem non
habeant. et publica officia. ut parrochiani presbiteri
non faciant. Qui uero hec decreta secundum dispo
sitionem episcoporum suorum obseruare et complere
studuerint gratiam dei omnipotentis habere mereantur.
Illi autem qui neglexerint. tam in campis et
in castella quam in portugali et in gallecia. et
non in extremitatibus et zamoria. anathemati
subiacebunt: et in eorum terra uel dominatione diui
num officium nullatenus celebrabitur. preter
penitentiam et baptisterium. Confraternitatem ad
eciam inter nos fecimus. ut alius alium dili
gat. et alius alii si necesse fuerit pro posse suo sub
ueniat. et mutuam caritatem. inuicem habeamus.
et quando aliquis nostrum obierit. eius anime una
nimiter alii succurrant. elemosinis. orationibus.
sacrificiis: quatinus ad eternam beatitudinem
peruenire possit. Ad hanc autem confraternitatem
confirmandam statuimus. ut uno quoque anno
mediante quadragesima. compostelle conueni
amus. et corrigamus malefacta: que ad audi
enciam nostram uenerint. Item hec romano
pontifice eidem compostellano episcopo ad ecclesie sue ex
altationem sollicite desudanti directa sunt.

P. aschalis episcopus seruus Responsio ad peticionem
seruorum dei. Vene episcopi.
rabili fratri. D. compostellano episcopo: salu
tem et apostolicam benedictionem. Et si procul a nobis
positi. uestras tamen tribulationes agnouimus.
et que uos exprimitis corpore: nos sentimus in corde.
Si quid eciam facultatis in nobis est. fraternita
ti uestre libenter auxilium impertimur. Tu uero fra
ter karissime sicut cepisti uiriliter age. et ad
pacem restituendam modis omnibus elabora.
Duarum nempe parcium bellum ecclesie pericu
losius est. tum propter gentium feritatem. tum propter in

fidelium uicinitatem. Quibus xana fides ipz
huiusmodi facinora inuolucro est. Propter quas regni
uestri et ecclesie perturbationes. postulationi tue iuxta
uoluntatem tuam ad presens respondere non po-
ssumus. quia ecclesiarum noue dispositiones in
huiusmodi tumultibus minus competenter fie-
ri possunt. cum magis perturbationem ecclesiis in-
ducantur afferre. quam pacem. Ceterum si pace
finibus uestris misericordia diuina reddiderit. super hoc
negotio. quod oportunum fuerit libentius tractare
curabimus. Datum laterani .viii. K. iulii.

Hec quoque a domino guidone et cardinali et
cancellario ei directa sunt. **De eodem.**

Karissimo fratri et amico dulcissimo .D. com-
postellano episcopo. frater iohannes dei gratia dia-
conus. salutem in domino. Benignitati uestre
gratias agimus. quia quod ab aliis nuntiis ues-
tris minus factum fuerat. per alios adimples-
tis. de negotio. quod significasti michi. diutius
cum domino papa tractare non potui. quia me
in urbe commorante ipse longe discesserat. pridie
tantum ante beati iohannis uigilias rediuit.
pro tempore tamen egi quod potui. Sed hoc tempore
in dissensione tanta nec ipsi nec nobis uidetur in
idoneum huiusmodi mutationem deliberare. Illis
enim parium quod christiani tenent respublica emeri-
te. toletanus episcopus possidet. quem hoc tempore
in tanta confusione perturbare peccatum est. Ce-
terum si quid uestre industrie est. nostris negotiis
uestris partium semper fuisse. Vos ergo uestri me-
moris. memores sitis. Custodiat uos qui cu-
stodit israel. amen. **De machinatione regine**

[I]nterea regina **in episcopum et de reconciliatione**
D. in galliciam repedauit. et compostellam **eorum.**
peruenit. Porro predictus sancti iacobi episcopus. quia eam
susurronibus atque detractoribus facile acquies-
cere. et quia eius animum ad regendum in pace et ius-
titia hyspanie regnum. femineum et tenerum
nouerat. et quia filii eius regis .il. dominio galli-
cie regnum debere subici. si iustitia prout dece-
bat polleret. sciebat. animum suum ab eiusdem re-
gine fauore. aliquatenus remouerat. Regi-
na autem inimicorum episcopi consilio. si locus aut
tempus exigeret. illum capere satagebat.
Interim alternatim uerba pretendebantur. re-
gina muscipula machinante. et episcopo sagacius
sibi cauente. Cumque regina cassata intentione
primo in salniensi pago. tamdiu quaque mo-
raretur. quo loco uel quomodo. uel quibus co-
adiutoribus episcopum capere posset. pertractauit.
Optabat namque. sed non presumebat. pertractabat.
sed uerebatur. Denique stabiliuit. ut episcopus qu[a]ndo
itre aderat. sibi appetitibus illius reuerentia oc-
curreret. et sic ex insperato caperetur. Non enim com-
postelle aut ubi a suis uallaretur. in eum ma-
nus inicere auderet. Comes namque .P. fidi-
laz precordialis amicus supradictus episcopi. au-
dita proditione ab ipsa equidem regina et a con-
siliariis suis uehementer expauit. pnuna-
um suum clam et sub magna fide diem et horam
pontifici. et quomodo facere debuerit fideliter. et
ut sibi melius caueret et fideliter protegeret.
patefecit. Audita nefande proditionis fraude.
episcopus compostellam remeat. prius tamen uilli-
cis suis iniungens. ut reginam apud pitro-
nium honorifice reciperent. Post hec presbiteros suos.
canonicos. ciues. in unum conuocat. et quod ei re-
latum fuerit sibi qualiterue in se machine-
tur. agere regina. palam edisserit. Omnes mi-
rantur. tamque praui consilii causas unani-
miter execrantur. Inito denique consilio episcopus ar-
mata manu equitum atque peditum circumualla-
tur. ne quid in eum temere inimici hostes audeant.
ne uel quod machinati fuerant. ad effectum per-
ducant. Regina ut comperit consilii sui frau-
dem cassatam. nec ulterius posse perficere. con-
silium abdicat. neque se unitam talia excogita-
sse obnixius astruit. Culpam latentis usque
quaque obumbrat. et episcopum utpote patronum
suum tamquam se ipsam diligere. honorare. et pro-
tegere uelle. iureiurando affirmat. Scriptum
est enim. Cor stultorum dissimile erit. Nichi-
lominus tamen episcopus reginam accurate suscep-
it. eique obsequium regium honoris impendit.
Nimirum armis circumseptus. hostibus suis
formidandus erat. Conuenere autem com-
postellam gallicie comites. ceterique obtimates
inter reginam et episcopum dissidium moleste feren-
tes. et omnes huiusmodi consilii complices. ne-
farios proditores uocant. et pacem inter eos
restitui summo opere elaborant. Tandem regi-
na episcopum et proceres suos ad federis unionem reuo-

cat, eique cum .xv. optimis baronum [illegible]
gallitie, castelle et campanie huiusmodi pactum
et iuramentum facit. **Iuramentum regine.**
Ego regina domina .V. iuro vobis domino .D.
episcopo per deum patrem omnipotentem et per
omnes sanctos eius, ut de isto die in antea sim vestri
fidelis amica de vestro corpore et de vestro honore, quem
habetis vel habituris estis sine mala arte et ma-
lo ingenio ad meum posse, et non perdatis honorem
vestrum per me, vel per meum consilium vel ingenium.
et consilia que mihi dixeritis, et celare mandaveritis non discooperiam
in loco, unde vobis male contingat. et ut adiuvem
vos defendere et amparare honorem vestrum ad direc-
tum, contra omnes homines. et si aliquis homo
dixerit michi male de vobis non habeam inde curam.
vel affrontem vobis. et si aliquod malum fuerit affron-
tatum de me ad vos corrigam me per iudicium.
M. vallibriensi episcopi et domini .A. et .P. muniz et F.
et P. anaiaz. et si isti minus fuerint, ponamus
alios, qui vobis complaceant. Et si hoc iuramentum
periuravero, sitis vos absoluti, et vestri iuratores et
ego periura, si me emendare noluero usque ad .xx.
dies si fuerimus in gallecia. et si inde foris fueri-
mus, usque ad tres menses postquam ad gallecia
fuero, in regno meo. Addimus autem in hoc iura-
mento, ut si ego periura fuero omnes iuratores mei
sint ex parte vestri. **Iuratores.**
Nos iuratores de parte regine domne .V. iura-
mus vobis domino .D. episcopo ut sicut superius
scriptum est sic regina domina .V. exsequatur. Si autem
regina renuerit, iussionem prescriptorum facie-
mus iudicium. Nos hoc in concilio teneremur sem-
el vel bis, competenti loco et tempore, in regno eius.
Sin autem, simus periuri iuxta concessionem eius.
Comes donnus .M. Adefonsus ruderiquiz.
Fredenandus iohannis. Iohannes vidati.
Et quos absolverit episcopus, sint absoluti ab hoc
iuramento. **De navibus episcopi et de pace per eas inita.**
His isdem temporibus **Rucenos facta.**
hispalenses, saltenses, castellenses,
siluienses, ulixbonenses, ceterique sarraceni ab hys-
pali usque ad colimbriam confinia maris incolentes,
naves construere consueverant, et navigio arma-
ta manu venientes, maritima a colimbria usque
ad pireneos videlicet portugalliam, terram mori-
cios, saliniensium fines, pistomarchos, genti-
nos, nemanchos, sonariam, salagiam, bregan-
tinos, nemitos, pruccios, bisaucos, trasancos,
vimariam, ouirios, naviam, ceterosque maritimos
asturum fines, terramque sancte iuliane de pelagio va-
stabant. Precipue littora maris, que propius provin-
cie beati iacobi adiacent, circumquaque pessunda-
bant. Ad insulas namque que prope sunt scilicet
flamiam, aonios, salvaram, arousam, caveam, mo-
demque lauros, cursum destinantes, ibi sedem su-
am figebant, ibique se ipsos navesque suos suas ab
itineris laborem reficiebant. hinc crebos assultus
in xpianos modo clanculo, modo aperta fronte
faciebant. Quid multis morer. Ecclesias fundi-
tus destruebant. altaria suffodiebant. quod dictu nefas
est. palacia quoque nobilium, virorum villas, tu-
guria incendebant. arbores succidebant. Animalia
etiam interficiebant. et quantum de eis necesse ha-
bebant in navi reponebant. Viros, mulieres,
iuvenes, pueros, alios captivabant, alios mor-
ti tradebant. Quid referam fredenandum arias,
menendum didacidem, nobilissimos viros et val-
de potentes ab illis captivatos, et pro se redimendis,
.lx. captivos xpianos tam ex servili condicione cap-
tivati eorum dedisse; preterea complures nobilium
alios captivavere, alios neci dedere. Quippe in li-
tore maris ipsi sarraceni tentoria sua figebant. Agri-
cultur oceani litoris agricole, a medio veris usque ad
medium autumnum littora deserebant, aut in spe-
luncis cum omni domo sua latitabant. Tot tantis-
que gentilium persecutionibus, predictus ecclesie beati
iacobi episcopus, cum optimatibus gallicie medicinae
manum sepius porrigere annuerat. Verum enim
vero galliciani nec naves construere exceptis sar-
cinariis nec veliferis biremibus pelagi alta seca-
re in consuetudine habebant. Quam ob rem episcopus
tot tantisque malis se nullatenus finem inponere
posse verebatur. Porro ut predictum est decreta qui-
bus plebs a potencioribus inconcussa maneret,
quibusque dictante iusticia unusquisque sua haberet,
dederat. pacem quoque quantum sua intererat,
obnixius patrie amministrabat. Quid autem con-
silii, quid patrocinii prenderet, ubi non consilium,
neque patrocinium prodesse valebat. Sola dei ineffa-
bilis misericordia. sola ipsius inestimabilis sapientia o-
peri suo consulere potuit. predictus itaque episcopus in-
circumscripta dei providentia fultus, et xpianorum

captiuitate compunctus: nuncios suos pisam
atque genuam direxit. Ibi namque optimi na
uium artifices. nauteque peritissimi. qui palinuro
enee naute non cederent: habebantur. Quos
prescripti nuncii. plurimorum munerum pollicitis
piuere. ut naues constructum in galleciam profi
ciscantur: commouere. Nec mora artifices naui
um a genua ciuitate compostellam ad episcopum ueniunt.
et ut duas biremes ei construant. cum
eo determinato prius precio paciscuntur. Quantum
autem gaudium. quantum ue tripudium mari
timorum incole immo omnes gallicani habuerint:
exici utilitate perpendi ualet. Quippe pro liberatione
atque protectione patrie gaudebant. Quoniam enim
sarraceni in nauium multitudine uenientes a prede
et a captiuitate gallecie inhiberi possent. nisi uno
sa uice nauali exercitio: Magno itaque admodum
sumptu factis duabus ~~triremib~~ biremibus.
quas uulgus galeas uocat: iriensis a scato sibi
alto palinuro eandem scilicet nauium artifice.
nomine ougerio. precepto et admonitione episcopi sarra
cenis uices redditum eunt. Qui plurimi: ducenti
uiri mari belloque perempti. cursu uelifero hisma
helitarum terram inuadunt. Preceptis itaque
olim dampnis atque contumeliis: equipolencia
et amplius hismahelitis rependunt. Incendunt
domos. et segetes maris. erat enim tempus triturati
onis. arbores. uineas succidunt. Nec parcit gla
dius eorum amatori usque ad minorem. gentem
et quietem. Templa quoque eorum comburere ac
diruere. et in eis feda relatu facere non erubescunt.
Naues eorum honoriferas. aut uegileras. cap
tiuos christianos. deferre assuetas: capiunt. destru
unt. comburunt. Tandem saciato gladio naui
busque suis auro. argento spoliis honeratis. con
cinentes laudem deo et beato iacobo: ad propria cum
gaudio reuertuntur. Pape quanta sane fidei
cultoribus leticia. uidere sarracenos uinctis ma
nibus. postergatis suis propriis nauibus captiuos ad
duci: Horum omnium. iriensis episcopo quintam de
dere portionem. additis aliis. que ex nauium sua
rum proprietate ei debebantur. Dederat etiam beato
iacobo captiuos. qui ad edificandam eius ecclesiam.
lapides et cetera comportarent. Utinam hismaheli
tarum infidelitas taliter sepius retundatur. Uti
nam bona fidelibus. mala infidelibus sepius eueni

ant. Iuramentum comitum. M. et R. pro deo episcopo.
Circa id fere temporis comes. M. et comes. R. pro deo
beati iacobi episcopo huiusmodi iusiurandum fece.
Ego comes. M. pelagides de monte roso. et comes.
R. uelaz. de samora iuramus uobis domno. D. II.
sancti iacobi episcopo. per deum patrem omnipotentem. et per omnes
sanctos dei: ut simus uestri fideles homines et amici
uestri absque mala arte et malo ingenio. et contra omnes
homines adiuuemus uos ad defendendum cor
pus et honorem uestrum. quem nunc habetis. uel
habituri estis. terram uidelicet que dicitur mon
tanos. et castellum. sancti. georgii. Isti que nomina
uimus. et omnia que nunc habetis. et omnia que
habituri estis: iuuemus uos acquirere. et de
fendere. secundum posse et ingenium meum nostrum mod
is omnibus: dum uixerimus. Insuper dabimus
uobis reginam dominam. U. ut iuret uobis. et nos iterum
cum ea. et cum aliis quos uolueritis: ut sit uestri
fidelis amica. et numquam per ipsam perdatis honorem
uestrum. sed iuuet uos contra omnes homines ad salua
dum uobis corpus et honorem uestrum dum uixerit.
Et si ipsa uellet in uos insurgere. uel aliter quam iu
rauit uobis facere: quamque modo possemus. ad
recipiendum amorem eius siue recuperandum sal
uo toto honore uestro uos iuuaremus. Quod si hoc
cum honoribus nostris facere uobis non possemus: ipsos
honores nostros pro uobis relinquamus. et subeam nos
teneamus: donec amorem regine et honorem uestrum
uobis recuperemus. Iuramentum regine. U.
Ego regina domna. U. eodem episcopo.
Iuro uobis domno. D. ecclesie sancti iacobi episcopo per
deum patrem omnipotentem. et per omnes sanctos eius: quod ab
hac die sim uobis fidelis amica et domina sine arte et ma
lo ingenio. et defendam et amparem. et adiuuem
uos. et honorem uestrum contra omnes homines. et de
decus uestrum disturbem omnibus modis. et in diebus meis
non perdatis honorem. nec per me. nec per meum con
silium. uel ingenium. Et si aliquod malum sciero
de uobis. uel de honore uestro: monstrem uobis in tempore
conuenienti ad profectum uestrum. Et hoc iuramentum
semper sit firmum quamdiu uos attenderitis iura
mentum quod michi fecerunt uestri homines pro uobis.
Et si in uos erratuero: corrigam me per iudicium is
torum qui in hoc pacto sunt. Iuratores.
Hec sunt nomina iuratorum. Comes froi
la didaci. Comes. R. uelaz. Comes

omni

Imunio pelagites. Vimez nunez filius comitis
munionis. **De precedentibus iuramentis.**

Hec iuramenti precedentia et subsequentia tem
poribus guerre supradicti episcopi molimine
cum consilio canonicorum suorum. ne beati Ia
cobi ecclesia quoquomodo labefieret. vel ne suis pri
uaretur. et ut etiam honores. quos eiusdem ecclesie
predecessores iniuste amiserant. recuperare pos
set. post obitum regis bone memorie domni. A.
in octauo anno eius mortis facta fuere. Era.
M.C.L.III. **Iuramentum. M. uallibriensis episcopi.**

Preter hec item ecclesie beati iacobi episcopus. A.
M. uallimbriensi episcopo qui prius beati
iacobi thesaurarius fuerat. hoc iuramentum su
cepit. Ego. M. uallinbriensis episcopus. iuro uobis
domno. D. II. beati iacobi episcopo. quod ab hac die dein
ceps sim uobis fidelis amicus sine arte et malo in
genio. et exaltem honorem uestrum. et deprimam malum
uestrum. et honorem altaris. quem in tantis iuste
et canonice inuita mea. in nullo modo queram aba
lio. uobis uiuente. et seruiam uobis fideliter in quibus
aduocatus fuero in uita uestra. Sic deus me ad
iuuet. et hec sancta euangelia. **Ad portugalensis episcopus**

Licet predictus episcopus **cum legatione romana**
cum canonicorum **missus est.**
suorum consilio tot et tantis anhelaret ad subli
mationem ecclesie. non pretermisit. tamen quin nun
cios suos romam delegaret. uidelicet. hu. portu
galensem episcopum. qui prius ecclesie beati iacobi ar
chidiaconus fuerat. et. l. clericum suum qui hui
modi litteras a domino papa attulere. **De liber**

P. episcopus seruus **tate adepta dum guerra fuit.**
seruorum dei. Venerabili fratri. D. compo
stellano episcopo salutem et apostolicam benedictionem.
Perturbationes regni uestri non parum in personam tuam
declinare comperimus. partim pro ecclesie beati iaco
bi. cui deo auctore presides magnitudine. partim
pro animi tui sollertia. que non nullis metuenda
conspicitur. Vnde non paruo te odio insequi dic
untur. qui statum regni turbare nituntur.
Quorum profecto insidias sollicitius cauere te con
uenit. ne aut persone tue. aut ecclesie detrimentum.
quod deus auertat. eueniat. Propter quam causam con
frater noster hu. portugalensis episcopus. et laurentius
ecclesie uestre clericus. tue ad nos fraternitatis lega
tionem afferentes. et fideliter exequentes. cum
ni[?] postulauerunt. Vt personam tuam a concili
orum que per prouincias fiunt conuentibus sol
ueremus. Nos itaque saluti uestre tamquam nostre pro
derit giuum precauere. et personam tuam periculis
omnibus exui et ab esse optamus. Idcirco nos peti
tioni tue benignitate debita impertimur assen
sum. Et quamdiu guerra et regni perturbatio perma
net. personam tuam a conciliorum conuentibus
liberam manere concedimus. Ad decorem preterea.
fraternitatis tue addidimus. ut in cotidiana con
uersatione tunica et stola indutus incedas. que
uidelicet habitus sacerdotalis est. indicium di
gnitatis. Optamus enim ut et salutem tempora
lem. optineas. et omnipotenti domino in omnibus pla
cere contendas. **D**at. beneuenti. XIII. K. sept.
Indictione. VIII. **De concilio rome celebrando.**

P. episcopus seruus seruorum dei. dilectis
fratribus. archiepiscopis. episcopis. abbatibus. siue
per galliam et hispaniam. salutem et apostolicam benedic
tionem. Ab ecclesie patribus. quos terre sal et mun
di lucem dominus ac magister noster christus instituit.
exempla uel precepta suscepimus. ut quociens
in ecclesia grauiores emerserint questiones. fre
quentior fratrum numerus conueniat. Sane pro inues
titionis episcopatuum uel abbatiarum. quas sibi iam
diudum assumpserant. laici tantum in ecclesia scan
dalum est exortum. ut ad scisma processerit. Vnde
oportunum et ualde necessarium duximus. tam pro
inuestituris ipsis. quam pro ecclesiarum occupatio
nibus fraternitatem uestram ad agendum generale
concilium excitare. Rogamus et precipimus ut de
prouinciis singulis qui sapientiores uel religiosi
ores per dei gratiam cognoscuntur episcopi. et de parro
chiis abbates siue clericis scripturis sacris et insti
tutis ecclesiasticis eruditi. IIII. nonas proximi marcii
nobiscum in urbe roma studeant. omnimodis con
uenire. Sic prestante deo in huiusmodi questionibus
premuniti. ut conuentus uestri unitas. uniuerse ec
clesie unitatis afferat firmamentum. Datum
beneuenti. XVIII. K. sept. **De discordia et concilia**

Inter predictum episcopum et **tione episcopi et regi**
reginam D. discordie fomes **ne.**
causa id temporis cepit pullulare. Porro gallic
ani precipue habentes pre manibus susurrum. et pri
cipum auribus instillare tam uera tam falsa. Quo
rum crebris instillationibus cepit alienari. et epis

Rom. galecos

a regina et regina ab episcopo. Regina itaque ut sibi
reconciliaret episcopum, maturrime adiit Gallitiam.
Per episcopum enim nouerat se uel habere uel amittere
regnum Gallitie. Quippe caput et speculum Galli-
tie est episcopus, et ecclesia beati Iacobi et thesauri regni spes
in eo sita est. Postquam regina proceres suos, per
comites, per uicecomites, per marchiones reconci-
liauit sibi predictum episcopum, gaudens bona fortu-
na sui aduentus, episcopo anhelante ad augmentan-
dum honorem beati Iacobi contulit ei termas de-
creto que tunc erant regii iuris, et dona sua robo-
rauit scripto priuilegio, quod in cathalago ecclesie
beati Iacobi scriptum reseruatur usque in hodier-
num diem. Preterea regina uenit Limiam, ut
obtunderet superbiam Menendi Nuniz, qui re-
bellis ei Limiam depopulabatur. Quo pacto re-
uersa est Lupariam. De machinatione regine in
Interea loci quidam mali episcopum et de reconciliatione eorum.
complices, emuli atque maledici, amatores dis-
cordie, prius quam pacis, non cessant instillare
regine quod capiat episcopum et auferat ei potentiam et ho-
norem. Animus mulieris infirmus est et insta-
bilis, et cito exorbitat. Ut scriptum est, Melior est
iniquitas uiri quam benefaciens mulier. Re-
gine animus iam uacillat, iam consentit ad ne-
fas perpetrandum. Captionem multimodis perquirit
episcopi, ut eum capiat disponit laqueos. Sed quoniam ma-
num mittere in tantum uirum neque audebat, nec
poterat, nisi adhibito sibi auxilio potentiorum
Gallitie, mittit legatos suos ad comitem P. Fro-
laz, et precatur ut porrigat auxilii manum tan-
to facinori. Pollicetur ei partem honoris beati Ia-
cobi, scilicet precium criminis. Ipse siquidem tanti
facinoris ausum facere non presumit. Verum enim
uero comes ille uir timens Deum, et tantum ne-
fas abhorrens, se in christum domini manum mittere omnino
abdicat, et nefande proditionis se fieri complicem
ad modum formidat. Ille siquidem comes erat
magne potentie, et erat nutritius filii domine regine
A. et compater predicti episcopi, et erat ei uinctus federe
summe dilectionis, eique suorum peccatorum confessio-
nem faciebat. Quapropter per Iohannem Uistuariz, ca-
nonicum beati Iacobi reuelat episcopo omnia machinamenta
nefande proditionis, et ut sibi caueat a laqueo ini-
quitatis ei consulit. Parabatur namque captio episcopi
futura uel ibi uel Compostelle. Exhorruit episcopus audacie

tante nequitie, et uix potuit fidem adhibere audi-
tis. Abiura reuertitur Compostellam, ut nefandi pro-
positi laqueos detegat, canonicis atque ciuibus
conuocatis utrisque proceres suos profert in publicum
nefandum mulieris consilium. Uallatur episcopus ma-
nibus equitum atque peditum, ut laquei mulieris
decidant in uacuum. Regina Iriam uenit, et licet hoc
totum malum machinamentum ipse episcopus sciret, ipse
tamen ut prudens et sapiens ei seruire preparabat.
Minus enim feriunt iacula que preuidentur. Si enim
episcopus dolos non prius presensisset, facile in laqueum decidis-
set. Regina autem ut comperit machinamenta sue
fraudis episcopo patuisse, nec ad effectum quod uoluer-
at iam posse perducere, penitet eam incepti, mallet-
que non acquieuisse susurronibus, detestatur compli-
ces tante nequitie. Quam maxime tunc potest,
extirpat famam tanti facinoris, asserit palam iure-
iurando se talia nec molitam fuisse, nec uoluisse.
Satagitur adhiberi sibi fidem lacrimis, et tantum
nefas detestatur et odit. Tandem Compostellam re-
uertitur. Episcopus autem licet illius colloquium euitaret,
tamen ei honorifice seruiri precipiebat, et armis
uallatus, prouidorum atque peritorum euitat collo-
quium illius. Deinde summis precibus emollitus,
ad colloquium regine uenit in choro ecclesie beati Iaco-
bi pluribus assistentibus. Maiorum tamen pars arma-
torum erat episcopi pro timore, quia eam ualde formi-
dabat. Regina uero commemorans beneficia que
pater suus rex dominus A. et ipsa fecerant ecclesie beati
Iacobi et ipsi episcopo, deprecatur obnixius episcopum dicens: Re-
uerende pater, cuius patrocinio uertitur Gallitie reg-
num, quem solum post obitum patris mei regis
A. habeo patronum, supplicando precor sanctitatem tu-
am, ne inducas animum credere uerbis nugigeru-
lorum, neue susurronibus prebeas assensum.
Ego enim mallem priuari regno meo quam in te
dominum meum patrinum meum manum mittere. Quis enim
tam scelestus tamque perditus, qui episcopum beati Ia-
cobi uel in minimo dedecore, absit infamiam nefan-
de proditionis incurrere, et exemplum tante nequitie
posteris relinquere. Clementissime talia molitam
fuisse uel uoluisse opinaris, centum proceres quos
elegeris in regno meo uel amplius tibi iurare faciam
hec falso in me ficta inuenta fuisse. Reuertamur ob-
secro karissime pater, reuertamur ad pristinum
fedus, et ne inter nos possit seminari causa discor-

dic. Sint pauli ante argumenta [illegible] suspici-
onum, et detractorum officium cum suo auctore a pro-
nobis pereat. Quem enim patronum habeam in galli-
tia, quem consultorem, si episcopus beati iacobi mihi exer-
ceat inimicitias? Hunc enim oportet prae me pater esse
gallitiae et iustitiae tutorem fieri. Siquid discordie
inter duces aut principes gallitiae ortum fuerit,
hic reuocabit eos ad pacem. Hunc amplector, hunc
ueneror pre omnibus episcopis regni mei. Ad haec episcopus.
Nobilissimus inquid pater tuus rex .A. ecclesiam
beati iacobi et eius episcopum summo amore amplexus est. Et
quot et quanta beneficia ei contulerit, in hoc ipso capitulo
satis habetur. Tu autem si detractoribus adhibe-
as animum, et proborum consilio non acquiescas, regnum
tuum dissipabitur. Quisque sibi consulet, et stul-
torum uia peribit. Ego impetum inimicorum meo-
rum timendo, armata manu incedo, non
tibi rebellando, sed dentes inimicorum meorum con-
terendo. Post haec episcopus reuertitur ad palatia sua,
non modica armatorum manu stipatus. De inde
missis utrimque legatis bis et ter agitur de pace. Et
ut episcopus regine non sit infestus, laboratur. Regina
facit episcopo pactum non modicis federibus, uidelicet ut
remoto scrupulo totius suspicionis habeat episcopum pa-
tronum et quasi dominum utpote uirum tante reueren-
tie tanteque potentie. Pollicetur etiam ei primatum
gallitie. Additur huic pacto reginam non adhibi-
turam fore assensum detractoribus, maledicis,
ceterisque episcopi inimicis. Hoc pactum se non uiola-
turam et posse adimpleturam, regina iuuuit
episcopo, sicut resonat in subsequenti. Preterea ut pacti
illud firmius et indissolubilius haberetur, pepigit re-
gina predicto episcopo .xx. de potentioribus gallitie, legio-
nis et campanie et castelle, quos eligeret episcopus ea-
dem iuraturos. Et hac conditione solleriter ab episcopo inter-
posita, si regina priusquam egrederetur a gallitia
.x. pre electos gallitie non daret, ad iurandum,
et totidem pre electos legionis, campanie et castel-
le usque ad prefinitum terminum, predictum pactum
dissolueretur et regina periurii rea haberetur. Fac-
to iuramento pactis et federe stabilito inter episcopum
et reginam, regina reuertitur lucum, ubi quidam
de canonicis nostris ob hoc illuc euntes, receperunt iu-
ramenta quorundam principum. Cetera ipsa ut promise-
rat, non adimpleuit. Postea regina transpirenaicos
predictus episcopus non immemor pacti sui misit cano-

nicos et milites suos ad reginam, qui reciperent
iuramentum predictorum principum legionis,
campanie, atque castelle. Sed maledicta terra ubi
puer regnat et mulier principatum tenet. Reg-
num non precibus ablanditiis, sed legibus et im-
perio regendum est. Quem enim illius montano-
rum principum regina non orauit, et precando non
aduocauit ut pactum illud iuramento firmaret?
Ceterum mollia mollibus aspera asperis conue-
niunt. Postquam episcopus bis et ter missis legatis su-
is ad reginam, prefatos iuratores usque ad deter-
minatum tempus nec post habuit, federem pre-
fati pacti dissoluit, nec ulterius ab eo obseruari
promunctos principes fecerat regine. Sed quot quantasque
blanditias, quot quantasque pollicita regina red-
diderit episcopo, nullatenus ualet quisquam edisse-
rere, nisi cui patent mulierum figmenta. Polli-
cetur ei multa per multos et diuersos homines. De

Eodem tempore discordia regine et regis fi-
lii inter reginam et filium suum .A. sui
regem .A. magna discordia pullulabit. Quem
puerum commorantem in extremitate, comes petrus
froylaz et non modica pars procerum hyspanie seque-
batur, quod regine ualde molestum erat. Time-
bat enim ne sic ascendendo, totius regni sceptrum
adipisceretur, ea nolente. Nulla siquidem fides
regni sociis. De pacis federe inter episcopum et regem.

Qui puer postquam nouit pactum, quod regina fe-
cerat cum predicto episcopo esse dissolutum,
mittit ad episcopum in hec uerba nuntios. Reuerentissi-
me pater et domine minime credo latere sanctitatem
tuam, ad mei patris mortem comitis scilicet rai-
mundi, nobilissimum regem .A. auum meum olim
cum adhuc infans essem, proceres totius gallitie
legionem conuocasse, et iussisse eos facere michi
hominium et sacramentum, et accepto iuramento ab
uno quoque illorum, dedisse michi dominium totius
gallitie. Ceterum hanc conditionem rex dominus .A.
auus meus interposuit, si regina mater mea tho-
ro uiduitatis contenta maneret, totius gallitie
regnum in manibus nostris et patrui mei uianensis
archiepiscopi eius dominio subiugaretur. Si uero maritale
fedus iniret, rediret ad me regnum gallitie. Hoc
ipsi mater mea et omnes gallitie proceres sanxerunt
iureiurando. Gaudeo et te sanctissime pater interfu-
isse. Patet lupis et tonsoribus matrem meam

maritali thoro gavisam fuisse. Nunc igitur
merito requiro ultorem regni mei. Si quis forte ga
llicie partem galliciam michi nititur auferre, per
iuriam reatum procul dubio incurrit. Et deus iudex
iustus et fortis inter me et eam iudicet. Tu autem
quem ego pre omnibus huius mundi hominibus
amplector et veneror, utpote dominum meum patro
num meum, qui me fonte baptismatis regene
rasti et post longo tempore in ecclesia beati Iacobi in
regem unxisti, in quo fiducie mee anchora sita
est, ad regnum meum adipiscendum impende
re digneris auxilium. His auditis episcopus hinc
misericordia compunctus, illinc iusticia exigente, potio
rem partem affectat eligere. Considerat namque
instabilem mulieris fidem, molle imperium et
regnum iam fere perditum, veritatem et iusticiam
procul abisse. Hinc pertinax teneri pueri an
nos, puerum paucorum auxilio fultum, sua
non aliena requirere. Homines gallicie versipelles
et fortune comites. Si autem ille cuius erat iusticiam
tueri, iusticiam auferret puero violenter ag
grederetur, satis iusta et digna proclamatio super
eo oreretur. Consultis itaque senioribus suis,
puero pollicetur auxilium, ne regnum quod sui
iuris erat, amittat. Proclamat clerus et plebs epi
scopum iuste et misericorditer agere, et ad puerum de
bere redire regnum suum, profertur in publicum.
Hic mos est plebis semper venturus amatur. Qua
to desiderio desideratur pueri adventus, fau
et ei clerus et populus, et benedicitur ab omnibus.
Detestantur reginam depopulatricem regni, pacis
et iusticie inimicam. Sed quid referam mores
quam plurimorum gallicie? Sunt hi fortune co
mites, extolluntur in prosperis, franguntur in
adversis. Levis aura quo vis eos impellit.
Habent pessima liberalitate alternare dominos et do
minis suis esse rebelles. Pecuniam non iusticiam
sequuntur, et unusquisque sua tantum habere, ne
fas est. Auribus potentiorum aliquid novi in
stillare, detrahere et corrodere dominos et amicos
suos eis est in promptu. Ars adulandi satis nota
est eis, periurium et proditio diliguntur ab eis. Sed
hec velim dixisse pace proborum gallicie. Ceterum
si huiusmodi mores referre institerim, prius me
dies quam copia deseret.

De discordia episcopi et regine et de reconciliatione eorum.

Interea predictus puer
cum comite P. froylaz pedagogo suo ab extre
mitate revertitur in galliciam, et a predicto episcopo
apud hyriam honorifice suscipitur. Deinde cum
summo tripudio, cum summa iocunditate ventum
est ab eo compostellam. Regi puero ingredienti ci
vitatem occurrit universus populus civitatis cum
summa leticia, et eum salutantes ex consuetudi
ne gallicie ipsius adventui congratulantur ut
pote domini sui. Omnis equidem viri eam exhiben
di honorem regi egressi sunt obviam armati.
Tunc cursus alipedum equorum, phalanges
armatorum peditum, et eas psallentium multi
tudinem videre satis iocundum erat. Interim episcopus
precessit ad ecclesiam cum canonicis, qui secum ad
erant, et venienti regi preparat processionem. Quid plu
ra? Rex venerabiliter cum processione suscipitur
et ab omnibus honoratur. Regina ut novit filium
suum venisse in galliciam, et ab episcopo sancti Iacobi ce
terisque compruincialibus baronibus in regem ho
norifice compostelle susceptum, admodum moles
tatur, et sibi ipsi diffidens, gallicie regnum omnino
amisisse timet. Post hec propere proficiscitur in
galliciam, ascitis secum optimatibus quos habe
re potuit. Invenit consules P. et Ro. pene iam in
arto positos, se et sua iam perditum iri a rege spe
rantes. Coadunato itaque exercitu eos in castel
lam, et regina venit melidum cum predictis con
sulibus et cum proceribus suis et quibusdam qui iam
parvulum regem dimiserant et adheserant regi
ne. Que est consuetudo gallicie. Deinde mittit
nuncios suos non imperitos ad predictum episcopum beati
Iacobi in hec verba. Reverende pater quamquam
nequitia et imperitia mea exigat me privari a reg
no gallicie et illud ad alium transferri, parcendum
est tamen sexui. Reminiscatur paternitas tua no
bilissimi regis Adefonsi patris mei, qui te ab ipsa
educavit adolescentia, et tibi tot tantaque bene
ficia contulit. Ego quoque si bene memores, post
quam regno divitiisque pollui, honori beati Ia
cobi et tibi non ingrata extiti. Placeat sanctitati tue
non auferre michi regnum meum. Si pactum quod
fuit inter me et te me non adimplevisse et me
tibi inimicam fuisse causaris, prout ipse iusseris,
satisfaciam, ne pro te careat regno meo. Ad hoc
tribuam ecclesie beati Iacobi et tibi honorem lup
arie cum ipso castello, honorem ferrarie cum ipso

Nota de moribus gallecorum

castello et montina, ut haberet de eis reconciliationis pretium. Etiam cum lacrimis addidit. Ceterum episcopus nec precibus nec promissis nec nimis laborare affirmat. Veniunt gallicie proceres perfidus, propter posse suo se nullatenus auctoritatem ex iuros; quicunque regi puero gallicie regnum innuerunt, si non adiuvent eum ad acquirendum et retinendum idem regnum. Verum enim ut superius diximus gallicianam comites fortune noctu veniunt ad reginam et qui modo fuerunt regis pueri, pollicentur regine auxilium suum. Cives etiam compostelle, quos predictus episcopus quia noverat eos huiusmodi esse sibi iuvamento allexerat, furtim ad eam reginam. Salutant eam ex communi conventu cleri et populi. Vocant eam dominam suam. Pollicentur auxilium se ei daturos et urbem compostelle. Neque tamen ut verum fatear, hoc consilio omnium compostellanorum fiebat.

hic incipiunt proditiones compostellanorum contra episcopum

Quidam de civibus quibus proditionis lepra naturaliter insita erat, machinabantur talia. Interea cives compostelle ad eum episcopum complures fraudulento consilio, quidam forsitam bono animo. Supplicant ei, deprecantur eum obnixius, ut regem puerum et comitissam, comitis uxorem comitis petri pedagogi regis compellat exire cum equitatu suo compostella. Si hoc fecerit, iureiurando asserunt unanimiter unanimiter episcopum se adiuturos adversus omnes, utpote dominum suum. Porro rex puer cum predicta comitissa muniunt turres et palatia episcopi et opus beati iacobi non modica turba militum et aliis que necessaria erant, quia compostellani minime formidabant et ideo quedam clam machinabantur.

Comes quoque petrus erat extra civitatem cum exercitu magno, ut bellum iniret cum regina. At ubi comperit deesse sibi auxilium compostelle, et videt non paucos milites convolasse ad reginam, cessit. Predictus vero episcopus canonicorum et compostellanorum precibus acquiescens, vix apud regem puerum potuit optinere, ut cum equitatu suo egrederetur a civitate. Egresso itaque rege a civitate cum comitissa et cum equitibus suis et episcopo ibidem remanente cum quibusdam militibus et cum familia sua, compostellani clam mittunt ad reginam inscio episcopo, ut maturet ingredi compostellam. Veniunt tamen ad episcopum quidam de compostellanis et hortantur eum, ut cum regina ineat federa pacis. Alii moliuntur, ut regina ingressa civitatem, episcopus tamquam infestus ei et rebellis expellatur, degradetur, et privetur honore beati iacobi. His molimentis intererant quidam de civibus, quos etiam episcopus habebat sibi familiares. Sed ut ait boetius: Nulla pestis efficatior ad nocendum, quam familiaris inimicus.

Boecius

Interea regina cum magno exercitu equitum atque peditum, ignorante episcopo, venit compostellam. Et quidam compostellani exeunt ei obviam, ovantes et tripudiantes, ut absque mora ingrediatur civitatem. Quod ubi patefactum est episcopo, exercitus equitum atque peditum regine circumquaque apparuit. Comperit fidem proditorum, videt neque adesse sibi auxilium, neque prodesse consilium. Quid faciat? Videt cives exceptis paucis esse sibi infestos, et quos credebat sui adiutores et secum unanimes, animadvertit summo opere sibi esse adversos. Fortis tamen in adversis, iubet muniri turres et opus beati iacobi, ut saltem illuc possit resistere hostibus. Tandem regina ingressa compostellam, omnia quecumque fuerant episcopi ubicumque invenire potuerunt, extra turres et ecclesiam, in predam abeunt. Episcopus habetur rebellis omnisque qui ei auxiliantur. Minatur ei regina atque cives, minatur ei exercitus, dicunt decertatim se ire expugnatum et proditum eum et omnes qui cum eo erant. Sique ut verum fatear ego quia cum eo eram, timui et malle esse belvaci, eo tamen non absente. Quid dicam? Amicos et inimicos, familiares infestissimos gallicie populum adversum videbam. Interea tamen comes petrus et fredenandus iohannis et quidam procerum regine rogatu ibant ad episcopum, ut saltem modo esset regina pacem haberet, et cum ea non modice pacis federa iniret. Illic nunc bella et captione minatur episcopo, nunc proceres et comitissa referunt. Intestini vero inimici summo opere nituntur, ne regina ineat pacem cum episcopo, et ut episcopus honore suo privetur. O quam perniciosa res simulata amicitia, quam letale vulnus intestina inimicitia. Melius caventur iacula de longinquo, quam de propinquo. Tandem episcopus coactus in acquiescens consilio procerum et amicorum suorum, ut vidit rem suam in arto positam, et complures ami

cuium retroactorumque tedio abiisse referret. Multi
is regine ea que pacis sunt et amplius non differt
ferem pacis. Ceterum quidam non modicus scru
pulus disturbabat omnia. Ferdenandus namque pe
tri de Traba filius comitis P. froylaz, peregrini regis
auxilio predicti epi obsederunt castrum luparie.
quod erat proprium regine. Erat ille Ferdenandus mu
nimus predicti epi. Dederatque ei eps in pignus testimoni
um dubrium, uentosam, cumiones, et medium
insule de laonia et cetera. Postquam itaque pullula
uerat discordia inter epm et reginam, Ferdenandus
petri de filius epi potentia inuaserat terram
quamque depopulatus fuerat salimensem terram.
Preterea fere per tres menses obsederunt castrum
luparie, et sepius expugnauerunt. Denique nisi
regina maturasset uenire in galliciam, castrum
illud iam captum erat ad dedicionem. Quod regina
moleste ferebat. Nullo itaque modo uolebat sibi red
conciliari epm nisi eps redintegraret ei que Ferdenan
dus in salimensi terra destruxerat et rapuerat.
Ea igitur differebatur placitum inter eos. De pet

Tantem consilio priore nepote epi et de G. fre
consulum et principum et electis et de conspiratione
federa pacis inter eos sancita sunt. restituta est con
forma preterite pacis. Interim quidam ciuium tell
ceteris potentiores, quibus ut superius dixi erat
sinistra mens in epm, nec tamen quod prius mo
liti fuerant potuerunt perduxisse ad effectum.
postquam uiderunt molimenta sua collapsa esse,
ad aliud animos induunt. Commonueres enim
populi et conspirantes aduersus epm, quosdam con
tribules epi uidelicet P. nepotem eius et canonicum
et priorem ecclesie nostre et G. fratrem eius eiciunt ab ur
be. consentiente regina. Uidebant namque consi
lio et instillatione illorum epm recessisse a regina
et sic in gallicia discordiam exortam fuisse. Ad
hec P. G. qui fuerat uillicus urbis multa mala
attulisse ciuitati. Quibus eiectis ad diminuen
dam potentiam epi instinctu illorum quos dixi
intestinos epi inimicos faciunt quandam con
spirationem quam uocant germanitatem. Ad hanc
conspirationem confirmandam et corroborandam
iniungunt se omnes iuramento uidelicet ut sibi in
uicem auxilientur aduersus omnes homines, et si
bi unanimiter caueant, et se tueantur et si quis
ab aliquo potente uel ab alio qui sit extra con

nota de germanitate ciuium compostellanorum aduersus episcopum

spirationem illam damnum uel iniuriam susti
nuerit. alii complices opitulentur ei pro posse suo.
Adiciunt quoque multa alia. que in longum est
referre. Omnia autem molientes ad damnum
epi et ad confringendum potentiam eius. Illius
conspirationis reginam unam de, et altissimam
fecere. Uerum illa postea promeritis illos mactauit.
et dignam retributionem suis complicibus contulit.
Sicut in sequenti refertur. Quod regina in suberoso

Eo tempore regina obsessa fuit.
recessit compostella et adiit toroniam.
Ibi enim erat gumezi nunniz, qui fauebat re
gi puero et rebellabat regine potens situ et mu
nimine castellorum et multitudine equitum atque
peditum. Ubi cum regina uellet obsidere sibi re
belles, obsessa est ab eis. Comes P. peregrinus
regis et infantissa taresia soror regine et domina
tocius portugallie cum exercitu magno obsedere
reginam in castro suberoso. Sed regina a castro
exercitu suo euasit et reuersa est compostellam. Re
uersam occurrunt ei quidam de ciuibus compos
telle. dicentes predictum epm inimicum et infestum
regine, et pactum quod fuerat inter eos fregisse, et ce
tera que obesset epo. Hec autem omnia ficta et
inuenta erant ab intestinis epi inimicis ut
quod prius efficisse non potuerant saltem nunc
efficerent. At regina ubi redit compostellam et
uidit que sibi relata fuerant falsa et inuenta.
et illos habuit nugigerulos, et amplius illis quasi
proditoribus acquiescere noluit. Tandem apud com
postellam parum commorans legionem reuersa est.

Ceterea predicti. De conspiratoribus compostelle
conspiratores adiuncto sibi clero et populo
quasi pretextione iusticie. alios opprimunt. alios
exaltant. renouant leges, et plebiscita. assumunt
sibi dominium tocius urbis. palacia destruunt. qui
busdam etiam mortem minantur. Eps non contem
sola umbra nominis et pro tempore cedens. quoniam
non laudaret opera et consilia eorum. non tamen ui
tuperabat. Sufficit ei uocari dominum et quibusdam
se consuli. ab his conspiratoribus. Erat nam
que ciuitatem tantum dominium solitum iubebat.
Ceterum in ciuitate neque res neque tempus exigeb
at exerceri dominium. Intantum conualuerunt
proditorum conspiratio. quorum opera et consilia si
explicare uelim. prius me tempus quam copia

adhuc hodie permanet in tali modo ... calliam

deserer. **De bello facto in portu de Marenaria.**

Eo tempore comes .P. pedagogus regis cum filiis suis. ueremudo et ferdenando et cum adiutoribus suis inquietabat. compostellam. et arbores assultus in homines et in pecora faciebant. Nunc prospere ei accidebat. nunc taliter retegebat sagittis. sicut sunt uices bellorum. Qualiter autem accideret ei in portu de machanaria. et quantum uirorum. equorum. armorum ibi amiserit: longum est referre. Predictus enim eps. qui in tempore pacis ecclesiasticis negotiis operam dabat. ut uidit ciuitatem suam. et que circa sunt inquietari. et depredari. diu duxit operarium. honore beati iacobi armis tueri. O quam difficile est ei ab intimis et ab exteris hostibus sibi cauere. Oportebat epm assidue refrenare exteriorum hostium audaciam. et prouidere a foueis. familiarium. hos autem nolo silentio transire. manibus quorum consilia et negotia epi pertractabantur. et a quibus eps perdebatur. Quippe eps pre elegerat sibi quosdam de ciuitate. quos ipse fere ab ipsis cunabulis enutrierat. reliquosque complures precordiales. suisque consiliis intimos. At heu quicquid ab eo haurire poterant: omnibus effluebat. Erant enim pleni rimarum. et domino suo pedicam parabant. Veris quoque falsa adiciebant. et ut clerum et populum in odium epi commouerent: epm infinito odio habere clerum et populum aiebant. Pro nefas. quos eps ab ipsis cunabulis educauerat. quos beneficiis et honoribus ditauerat. quos paterno amore dilexerat. quos precordialissimos sibi fecerat: hi cum iure patrum summo opere desiderant. Eps tamen quia nouerat mores quorumdam gallicianorum. iureiurando illos sibi astrinxerat. Sed scriptum est. Qui nocet: noceat adhuc. et qui sordescit: sordescat. et iustus iustificetur. Quid autem his immorer: exitus acta probat. Interim periurati proditores crebro legationes mittunt regine. dicentes epm sub dolum regine infestum. inimicis regine adherere. et eius amicos opprimere. Ceterum eps licet non modicam horum proditionem persciret. circa omnes beniuolus. omnibus affabilis. lapsorum consolator. pauperum pro posse adiutor. intra se dicebat. Sustinebo iram dei quam merui donec iustificet causam meam. **De fuga comitis .P. et de gestis a Spina.**

Circa id temporis predictus comes .P. ros. adiciat cum equitatu suo quoddam castellum suum. uidelicet scilicet iohannem de penna cornaria transiens per confinia terre beati iacobi. Quod ut compertum est epo: conuocato exercitu suo. comitem insequitur. et eum in fugam per montes dedecore egit. Eps nimirum exteros hostes percutiebat duplici. gladio spirituali scilicet et materiali. et ad tuitionem patrie sue totus anhelabat. fortis equidem in aduersis. Ut enim de cetero sileam: aduersarii et depredatores ciuitatis et prouincie beati iacobi: cotidie in ecclesia eiusdem apostoli. spirituali gladio percutiebantur. Quod eorum animos admodum eneruabat. Sic et sic eps super hostibus triumphans. et suos protegere. et aduersarios expugnare. ueruntamen proditoribus compostelle suspectus habebatur. Cum enim eps tanto affectu diligeret regem puerum. et inter epm et comitem petrum fuissent tante amicitie. uix credebatur epm ex animo aduersari regi et comiti. Ob hoc eps non exercendo odium in eos. sed sua protegendo. et parteni regine tuendo: atque hostes opprimebat. Nec tamen hec ei in laudem surgebat a proditoribus. Quippe quicquid prudencie in eo erat. quicquid boni ab eo fiebat: ab eis clam more populi deprauabatur. Eo tempore nimirum pars epi in compostellana urbe proditionis complicibus in tantum inferiorabatur. quod neque precipere. neque disponere suum erat. Quidam ex familiaribus et proditoribus epi. quaque die clerum et populum in conuentum absente epo uocabant. leges et iudicia pertractabant. et debilitabant pro posse partem epi dicentes se pro libertate anhelare. Hos alliciebant sibi iuramento alios muneribus. alios minis. preterea iura epi. ipsi uel minuebant. uel sibi retinebant. Heu miseri. iuramenti quod bis uel ter epo pro fidelitate et homino fecerant. penitus immemores erant. Siquis parti epi forte fauebat. aut latere. aut ori suo silentium imponere eum oportebat. Quippe proditorum argumentis. eorumdem pollicitis. cleri et populi multitudo fere tota ab epo diuisa erat. Eps autem in palacio suo quasi in latebris. timens eorum nec contradicere. nec petitioni eorum siquid a se peterent: obuiare audebat. panem suum cum silentio comedebat. Quod mensis eius apponebatur. prius eme

batur in foro a famulis suis. Vix aliquis ei ob-
sequi, vix aliquis eum comitari. Experto crede-
dum est. Vidi et testimonium perhibeo. Vasa episcopi et
vestes a parvis opignerari sepius. Nichil iuris,
nichil famuli eum ferre erat ei in civitate. Omnia
possidebant, omnibus imperabant complices pro-
ditionis. De alia conspiratione facta archidiacono.
Quadam die clero et populo vocato
quidam inconvenientium quidam ex suis proditori-
bus habuit sermonem more suo ad populum et cla-
mo omnes commovit in episcopum, quod episcopi palacia pene obru-
ta sunt funditus, quorum palaciorum pars iam
destructa fuerat argumentis illorum complicium.
Predictus ipse pessimus exigebat honorem atque
ecclesie dignitatem ab episcopo manu populi, quod episcopus omnino
abdicabat. Iniustum enim erat, ut qui violen-
cia populi nolente episcopo fieret decoraretur in ecclesia
dei. Verumenimvero ut comperit episcopus, si ipse non
fieret honoratum, vel palacia sua cenitotenus
destrui, vel in se ipsum forsitan graviora committi.
Tunc episcopus a populo civitatis nimis coactus, vocat
prudentiores et excellentiores ecclesie personas et
accepto ab eis consilio, cessit pro tempore. Dedit
itaque ecclesie dignitatem non ei sed illis mediatoribus
hac conditione, ut ab eis quam vellet reciperet. Fit
ipse non honoratus sed inhonoratus. Turris eque
modica facile labitur, que super arenam funda-
ta est. Per hec nefanda Gallicie proditio. Quos episcopus pre-
cordialissimos habebat, qui una cibum cum eo
capiebant, hi in eius eradicationem corde toto an-
helabant. Quando regina dedit caput beati Jacobi
Eo tempore episcopus videns episcopo.
Gallitiam hinc proditorum morbida peste
maculari, illinc discordie tempestate destrui,
statuit reginam adire. Tunc temporis opinio
erat in vulgo episcopum non ausum adire reginam
nec etiam compostella ausum discedere. Igitur episcopus
arrepto itinere reginam adiit apud Campaniam,
a qua contra quorundam opinionem diligenter
atque honorifice susceptus est. Sermo erat in populo ga-
llecie eundem episcopum capi et incarcerari a regina, si
regina eum capere posset. Quod tunc longe aliter
accidit. Ab eadem enim regina et honorifice suscep-
tus est, et deinceps puerissimo patrono apud camba-
bitus est. Quippe in eo totius regni Gallicie an-
chora sita erat. Quod reginam minime latebat.

Regina traditione ab episcopo statum totius Gallicie et filii
sui assiduos bellorum tumultus, accepto a prin-
cipibus suis consilio, comperit omne regnum in se
ipsum divisum desolatum. Petrus prior ecclesie bea-
ti Iacobi nepos que predicti episcopi, a compostellana urbe
a proditoribus expulsus, a regina causa episcopi diligen-
tissime collectus est. Postquam Legionem ventum
est, regina predictum episcopum preciosissimo munere
decoravit, videlicet capite beati Iacobi apostoli, de
quo rei seriem altius ordiamur. De inventione
Mauricius itaque capitis beati Jacobi.
Colimbriensis episcopus, qui postea Bracharen-
sis archiepiscopus, nunc autem papa Guillermus, duobus
adiit Iherusalem, ibique diutius commoratus est.
Fabricans equitem quandam ecclesiam prope Ierusalem
am. In qua dum moraretur, senex quidam hu-
ic loco affinis cepit presentiam eius frequentare,
quem [illegible] de diversis percunctabatur. Erat enim
indigena illius loci. Tandem sciscitatus est ab eo
cur ecclesiola illa, in qua senex morabatur, tante
reverentie apud indigenas haberetur. Responsum
est a sene sacerdote, sicut acceperat ab antecessoribus
suis, in illa ecclesiola esse caput beati Iacobi apostoli. Quod
ut audivit [illegible] episcopus cepit senem sepius ad se vocare,
verbis allicere, muneribus amicum et familiarem
sibi reddere, et rem attentius perscrutari. Sic est cal-
liditas hominum. Cepit etiam idem episcopus ecclesiolam
illam frequentare et venerari, et sepius vigiliis in-
teresse. Verum ubi vidit machinamenta sua non
proficere, erant enim ibi assidue custodes, ad aliud
animum intendit. Convocat clericos suos, quos no-
verat fideliores et ad huiusmodi promptiores, et
quid intendat aperit eis. Accepto itaque ab eis
consilio, duo ex illis ex industria ceperunt lan-
guere et febricitari, et cum lucernis et cereis sepius
frequentare ecclesiam illam et ibidem pernoctare.
Quadam denique nocte tempestiva ceteris absen-
tibus clauso ecclesie hostio aggrediuntur altare li-
gonibus, quos secum furtim attulerant, et fodi-
entes in altum sub altari sicut audierant, inve-
niunt vas quoddam eburneum et intus aliud ar-
genteum plenum reliquiis. Quod accipientes dis-
cedunt cum episcopo suo nocte, et ad eandem civitatem
sanctam Iherusalem fugientes. Quos cum vidisset
summo diluculo in via pretereuntes quidam here-
mita, vocavit eos ad se et ait illis: Scio equidem

[illegible] inuenitur quod sic caput sancti
Iacobi maioris cum quo [illegible]
[illegible] in [illegible] conficit.
[illegible] Bervilgia [illegible]
[illegible] Zebedei [illegible]
[illegible] Iacobi. Et caput [illegible]
[illegible] caput [illegible]
[illegible]

fis beati quod feceritis. et quin preciosum thesaurum
furati fueritis. ire gratia dei committetur uos.
Oportet enim ut ubi est huius apostoli corpus: ibi
sit et caput eius. Quod. cum. eps audiens intellexit:
famulo dei fuisse reuelatum aspirante sancto: hoc quod
fecerit. Timuit tamen ne huius rei rumor citum
quaque citius spargeretur, et quam citius potuit in
effectum. Tandem ueniens in hispaniam. col
locauit uenerabiliter reliquias illas carrione
apud sanctum zoilum. Videt enim hispaniam assiduo
discordie tumultu perturbatam. et timuit. ne quo
casu. tanto thesauro spoliaretur. post ea pacto
non modici temporis curriculo. regina de. car
rione suscepta est. et rex aragonensis expulsus est.
Que ut nouit caput beati iacobi quod. cum. eps iher
limis attulerat. in ecclesia sancti zoyli esse: ipsum zil
lud cum ceteris reliquiis ab hinc abstraxit. et
asportauit legionem. collocans in ecclesia sancti y
sidori. Tantum igitur thesaurum scilicet caput
beati iacobi. et frustum dominici sepulcri. et quedam
os sancti stephani. ceterasque reliquias cum uase
argenteo contulit predicto beati iacobi epo.
Constrenteteram etiam negocia. **Quod eps caput beati**
summis precibus efflagitat **iacobi datum sibi a**
ut prudentiam epi. ut **regina attulit compos**
filium suum paruulum regem sibi **tellam.**
reconciliare elaboraret. Quod eps haud displicu
it. Sciebat enim in hispania pacem non haberi: quam
diu discordia foret inter reginam et filium su
um. Misit quoque regina legatos suos compostel
lanis tam clero quam populo. et precepit eis.
ut epm suum uenerarentur et diligerent. nec
auferrent ei iura et potestatem sue ciuitatis.
precepit etiam ut eidem epi nepotem. P. priorem
ecclesie beati iacobi. in honorem pristinum recipe
rent. Tandem eps repatriat in gallicianam affe
rens secum preciosum thesaurum. postquam
uenit ad burgum qui dicitur ferrarios: premi
sit nuncios compostellam. qui et aduentum su
um ei notificarent. et preciosa regine munera que
secum eps afferebat indicarent. Quod proditio
nis predicte complicibus summo opere displicu
it. Existimauerant enim epm a regina nec co
lligi. nec diligi. nec tam precioso munere de
corari. immo deteriora suspicabantur. Quod preter
spem eorum accidit. postquam eps uenit ad mon

no(ta) [illegible] ipso tempore
epi ec

tem gaudii scilicet ad humiliatorium: clerus
et populus totius ciuitatis occurrunt ei obuiam:
cum summa iocunditate uenerantes precios
um thesaurum. Ipse etiam eps nudis pedibus
psallendo cum canonicis ingreditur composte
llam. O quantum tripudium cleri et populi. Ego
ipse rediens cum epo pre nimio gaudio prorupi
in lacrimas. Quidam tamen quia ad laudem et
honorem epi erat: moleste ferebat. Prior ecclesie
una cum epo et turbis gaudentibus ingreditur
ciuitatem. a primo [illegible] montis gaudii. usque
in ecclesiam beati iacobi processio et precedit et sequitur.
Tandem eps ingrediens apostolicam ecclesiam. acci
piens illum preciosum thesaurum in manibus:
optulit super altare beati iacobi. et celebrata mis
sa ex more. peractisque sollempniter laudibus dei:
erat enim dies dominica. rediit ad palacia
sua. Alia uero die conuocato clero et populo. rela
tum est in publicum. quod regina mandabat eis.
et cetera que ad rem pertinebant. At tamen predi
cti complices non minus in epi extirpatione an
helabant. **De concordia regine et filii eius.**

Non post multum temporis. predictus eps
uocauit regem puerum filium regine.
et comitem. P. pedagogum eius ad collo
quium. et cum eis pertractauit de reconciliatione
matris et filii. determinans qualiter inter m
atrem et filium uera reconciliatio fieret. et
quantum regni quisque sibi haberet. et que reconcili
ationis uere pignora inter eos forent. Quibus
pertractatis et diffinitis. eps compostellam re
diens iter aggreditur ad reginam cum nunciis
regis pueri. scilicet fredenando petride. comi
te gutterre. et ceteris qui partem regis tueba
ntur. et quid cum filio eius de eorum reconcilia
tione. de uera pace. inter eos tractauerit: regi
ne enucleat. Quibus auditis. regina primum
gauisa est. et epo summas grates reddidit. Quia pro
per aliuum inter reginam et filium suum non
poterat fieri reconciliatio. et nisi fieret: hispan
ie et gallicie regnum perderetur. O quam infi
nito odio boni malis habentur: O quante per
uersi. qui tantam talemque pacem poterat refor
mare: Eps multis odio habetur. quia ad pa
cem nititur. quia hispanie regno iam fere
perdito: pacem reddere elaborat. Igitur regina

conuocat apud sanctum facundum affines episcopos super
hoc negocio. uidelicet legionensem. astoricensem.
ouetensem. mindoniensem. auriensem. que
qui aderant. Comites quoque. p. gundizaluiz.
munionem pelagitem. comitem suarium. cete
rosque principes quos longum est referre. a quibus
accepto consilio. reconciliationis fedus inter pu
erum et matrem eius determinatur. Committitur con
sul castelle. p. gundisaluides cum episcopo sancti iaco
bi et cum ceteris legatis ad regem puerum. qui
determinati pacti sint testes. et tanti federis
fideiussores ad puerum est in gallicia. Porro
episcopus sancti iacobi adiit regem puerum cum predi
ctis legatis ad ripam tamaris. et refert ei uer
ba sue matris. Refert quoque ei quanto affec
tu diligat eum mater sua. et quod totum reg
num suum ei attribuat. et que reconciliationis
federa cum eo uelit inire. utpote mater cum filio.
et quos testes et iuratores huic federi uelit adhibere.
Creditur ei utpote tanto patrono qui ad patre
semper nititur ceterisque legatis. Fiunt recon
ciliationis federa. et huius concordie pactum iu
reiurando sancitur. hinc et illinc dantur iura
tores. triginta. ex hac parte. et xxx. ex alia. qui
meliores inuenti sunt in gallicia. uel in campa
nia. Hi iurant inter reginam et filium suum.
usque ad tres annos fidelitatis et amicitie. et al
terius auxilii fedus firmissimum. Determina
tur etiam. quantum regni regina sibi. et puer
sibi proprie habebat. et ut inuicem posse pro ut cumque
necesse fuerit. opitulentur. Stabilito denique
pacis federe et iureiurando sancito. legati ad
reginam redeunt. et quid cum filio eius egerint.
ei referunt. Gaudet hispania reconciliatione
matris et filii et pacis future congratulatur. Spe
pacis episcopi. clerici. consules. principes. milites.
ciues. rustici exultant. et quod ab obitu regis. A.
amiserunt. se modo recuperare credunt. Desidera
uit omnis regem. A. licet puerum. in loco aui et
patrui sui eum regnare peroptant. ut uestigia
patris et iusticie nobilissimi regis. A. et comitis
raimundi imitetur. Desiderant regem aragon
nensem. et se fore ei infestos. si hunc. A. regem
habent. pollicentur. Transacta itaque non modica
parte ueris. regina causa filii sui in galliciam
uenit. Nisi enim ipsi interfuisset. nullatenus
predicte reconciliationis federa. consummarentur.
nec gallicianos in expeditionem nisi cum filio
suo ducere posset. Ingressa igitur regina compostellam.
proditoribus terrorem incutitur. Quippe per totum
annum episcopi tempus. qui ad pacem nitebatur.
moliti fuerant. iura et potestatem ciuitatis ei ab
stulerant. nec regine preceptis proposse obedierant.
principibus etiam et militibus gallicie non minimas
ad iniurias intulerunt. et quasi reges extiterunt.
Extirpauerunt. destruxerunt. renouauerunt. ex
altauerunt. ut est consuetudo seruorum et rustico
rum. postquam datur eis potestas regnandi.
que omnia quia inpune et sine licentia fecerunt.
ne inpune fecerint. metuebant. Postquam autem
uiderunt reginam et filium suum reconciliatos. et
predictum episcopum summo honore et amore apud eos haberi.
molestius ferunt. et sibi ipsis diffidunt. Ineunt
consilium quid acturi. uel quid machinaturi sint.
Si regina uel episcopus uelint eis obesse. si ab eis ma
lefactorum iniurias et tot tantorumque calumpni
as uelint requirere. non est eis spes uel fiducia.
nisi in proditione sua. Disrumpunt. consulunt. re
nouant parietes et muros regine et filio suo qui
iam cum ea erat. generant suspitionem rebella
di. Heu miseri. maiora uiribus moliuntur. et
ab alto decidunt. Episcopus tunc et regina. nec non filius
eius cum totius gallicie principibus sustinent.
eos et quasi ignorauerint molimenta tante prodito
nis dissimulant. De egressu conspiratorum in episcopum
Interea regina et reginam et uencensa ecclesia et
adiit lupariam et inde rediens sus- de ceteris.
cepta est ab episcopo apud iriam. postea
reuertitur compostellam adiuncto secum magno exer
citu militum. Cum episcopo namque et cum filio suo.
et cum optimatibus gallicie acceperit regina con
silium. qualiter posset ulcisci iniurias proditorum
compostelle. qualiter etiam posset superbiam eorum
edomare. Ea de re coadunauerunt non modicas
armatorum phalanges. pars quarum cum ea
et cum episcopo sicut dispositum erat compostellam in
grederentur. pars extra ciuitatem cum filio eius
remanerent. Quod compostellani aduenientes
timuerunt ualde. Erant enim culpe conscii. et
regnum suum iam labefactari uidebant. se et
sua in arto positos. tandem conspiciunt. et quod ta
lia egerint. penitet eos sero. Quod plura. Porta

perditissimi uite serui. Alii confugiunt in ecclesiam beati Iacobi. alii in alias ecclesias. alii latent in latebris suis. Quidam erat unus de principibus proditionis, accepit monachalem habitum fide, ob periculum mortis, in ecclesia sancti Martini ab abbate ceterisque monachis, et sic euasit monachus ab ira regine. Ceteris uero remanentibus in ecclesia beati Iacobi, regina uocauit ad se episcopum et ait illi. Reuerende pater placeat sanctitati tue inhonestissimos proditores ab ecclesia abstrahi, et digna eorum meritis eis recompensari. Tantus fetor proditionis remoueatur ab ecclesia et in mundum sterquilinium abea precipitatur. Ad hec episcopus. Regina inquid non licet aliquem postquam ad ecclesiam confugerit, licet fur, licet periurus, licet proditor, licet flagitiosus, ab ecclesia extrahi. Ceterum omnis substantia eorum, que extra ecclesiam est, in predam abeat, et a nobis capiatur. Si ergo ait regina habent ecclesiam asylum et securi sunt in ea, cur arma sibi retinent in ecclesia, cum per ecclesiam tuti et muniti habeantur? Quare ceteris armis armantur et muniuntur? Non decet ut qui satis tuti in ecclesia habentur, aliam sibi tuitionem in ecclesiam adhibeant. Iubeo talia inhiberi, et aut arma sua deponant et securi prout decet in ecclesia habeantur, aut illis armatis totidem uiri armati uel plures in ecclesia cum illis maneant, ne quid insane facere audeant. Placuit regine consilium, episcopo ceterisque adstantibus, et ne arma in ecclesia capiantur, interdicitur. Quod ut compertum est proditoribus illis, infremuere, et insequentes nuncios episcopi et regine per ecclesiam qui eis dixerant ut arma in ecclesia deponerent, mouent bella. Fugiunt legati ad altiora ecclesie. uociferantur flagitiosi proditores. uoces bellorum. clamor adit aures uniuersorum. reuelatur animus proditorum, et quod diu occulti fuerant, aperiunt. Strepit tota ciuitas. currunt ad arma, et ad bella properatur. Fama, qua nullum malum est uelocius, refert milites episcopi et regine inuasisse compostellanos. Inter fuere aliquot tam canonici quam ciues extra hanc nefandam insaniam, qui propinquorum uesanorum tantam audaciam noluere sedare. Sed quid pauci contra tot milia? Currunt complices proditionis ad prelia. Ex astitis sibi notis et amicis, uolunt episcopum et reginam uel perdere, qui se protegere uoluerint.

Episcopus et regina in palatiis episcopi postquam audiere ciuitatis clamores et strepitus, et qualiter serui seditiosis incitauerint ciuitatem, nimis timuere. Quippe uident proditorum audaciam in pullulare, et bella audacius moueri. Ecclesiam quoque beati Iacobi et palatia episcopi armatorum manibus obsideri, et acrius expugnari. Quid consilii capiant contra tam nephandos ausus, ignorant. Expugnatur apostolica ecclesia crebris assultibus. uolant saxa, sagitte, tela super altare, et nefanda prelia a proditoribus aguntur. Quid non audeant flagitiose manus? perditissimi expugnatores imponunt ignem ecclesie beati Iacobi, et eam utrimque incendunt. Non modica enim pars ecclesie erat cooperta mineis et tabulis. proh nefas. tamque reuerenda, tamque digna apostoli ecclesia comburitur, tamque precioso patrono nullus honor impenditur. Proh dolor, apostolice ecclesie flamma surgit in altum et circumquaque prebet horrendum spectaculum. Omnes qui astant tam uiri quam mulieres timentes deum flent et eiulant, et tanti facinoris actores execrantur. O quantus erat luctus peregrinorum qui de diuersis regionibus ad apostolicum corpus uenerant. Postquam episcopus et regina uidere ecclesie incendia, et predictos complices cum tanta multitudine promptos ad omne nefas, non ausi consistere in palatiis episcopi, confugiunt ad turrim signorum, una cum comitatu suo. Compostellani uero ascendentes ad altiora apostolice ecclesie, et ingredientes palatia episcopi, currunt, rapiunt, asportant. uestes, uasa aurea et argentea, ceteraque que fuerunt tam episcopi quam regine, capiuntur, diripiuntur, et ne fundis hostibus prohibetur. Ascendunt compostellani ecclesiam beati Iacobi. ascendunt circum palacium episcopi, et ad expugnandam turrim signorum, in qua erat episcopus cum contubernalibus et cum militibus suis, et regina cum suis, se preparant. pars eorum super ecclesiam, pars intrinsecus, pars humi circumuersata. turrim illam inuadunt. proiciunt saxa et sagittas. episcopo et regine eorumque sociis mortem minantur. Sed hi qui intus erant cum episcopo et regina, non segnius pro loco et multitudinis in paruitate se protegebant, et bellorum uices referebant. Hic bellum diu commoratum est. Denique compostellani uidentes tante multitudini tam paucos resistere, et bellorum uices alternare, et simul ad-

cuntur ad ignem, et conjectis clipeis super capita,
ignem submittunt per fenestram, que erat in in
feriori parte turris. Adhibito igne, adhibent et
aliqua igni fomenta. Quid longius morer? Ignis
intrinsecus incenditur, et eos qui in turre erant,
aggreditur. Postquam videt episcopus nec sibi nec regine
parci, et in suam necem tantam multitudinem an
helare, alloquitur et reginam et eos qui intus er
ant: Fratres karissimi, iam circumvallati impia ma
nu flagitiosorum, iam in arto positi, nullum hominis
refugium. Solus deus qui est refugium oppressorum,
solatium mestorum, ipse est refugium et solatium
nostrum. Ponamus in deo spem nostram et fiduciam
nostram, qui potest nos eripere de manibus impiorum,
et de tanto periculo liberare nos. Ipse enim liberavit
Danielem de lacu leonum, ipse liberavit tres pueros,
Sidrach, Misac et Abdenego de camino ignis ar
dentis. Convertamur ad deum toto corde, et ipse
convertetur ad nos. Ait enim: Convertimini a[d]
ad me, et ego convertar ad vos. Peniteat nos ini
quitatum et peccatorum nostrorum. Confiteamur
alterutrum peccata nostra, et oremus pro invicem ut salu
emur. Invocemus misericordiam dei, ut peccata nostra
nobis dimittat, et misericordiam suam prestare nobis dignetur,
qui vivit in secula seculorum. Ad hec regina et omnes
qui aderant, in lacrimas prorumpunt, et episcopo fa
ciunt confessionem. Tunc regina confusa ad
episcopum inquid: Egredere pater, egredere ab hoc incen
dio, ut et ego tecum egredi audeam. Parcent enim
tibi utpote patrono suo, episcopo suo, domino suo. Tunc
episcopus: Non est hoc inquid sanum consilium. Me et
enim et contribules meos infestos habent, et ad necem
nostram precipue anhelant. Clamabant autem foris:
Regina si vult egrediatur; illi soli egrediendi
licentiam et vivendi facultatem concedimus.
Ceteris armis et incendio pereant. Quo audito
incendio intus iam convalescente, et regina coac
ta ab episcopo, accepta fide securitatis ab eis, egres
sa est aditure. Quam ut vidit cetera turba egre
dientem, concursum in eam faciunt, capiunt eam
et prosternunt humi in volutabrum, rapiunt eam
more luporum, et vestes eius dilaniant. A papillis
siquidem deorsum nudato corpore, et coram omni
bus diu humi iacuit inhoneste. Multi quoque la
pidibus eam voluerunt obruere, inter quos an[us]

quedam compostellana percussit eam graviter la
pide in maxillam. Interea episcopo intus orante, et
igne altius insurgente, venit ad eum abbas sancti
Martini afferens secum quendam crucifixum
quem dedit ei. Quo accepto episcopus fecit confessio
nem suam et quasi ad martirium paratus, a
turre egreditur, abiecto pallio suo, et accepta ad
tegendum capa vilissima. Mira res, posito ante faciem
suam crucifixo, per acies pugnantium, per cuneos i
nimicissimorum, per arma flagitiosissimorum perdito
rum ter mille et amplius, ab uno solo agnitus
preterit. Tunc ad locum ubi iacebat regina in
volutabro turbis impetentium per lucta puer
it, et respiciens eam tam turpiter denudatam et
pervolutam, nimio dolore compunctus preterit.
Et transiens per ecclesiam beati Iacobi, pervenit ad ec
clesiam beate Marie, cum quodam canonico scilicet
Michaele Gundisalvide, qui in adversis ei postea
societatem adhibuit. Deinde accepit corpus et san
guinem domini, et item secretius requievit. Interim
adveniunt illuc quidam canonici egressus eius
ignari et quasi exploraturi utrum a periculo ignis
et armatorum episcopus evasisset, an intus percussus re
mansisset, inquirunt. Verum episcopus aliorum per ratione
expertus ut abhinc removeantur, predictum Micha
elem et alios qui se iuxta altare quasi tuebantur,
exorat. Qui cum non potuissent inde evelli, non pro
pter factum eius salute et evasione episcopi, inviamento
asserunt se nemini quodpiam de salute episcopi per
palaturos, et sic quid vel qualiter episcopo acciderit per pri
latum est eis, et abiere. Tandem regina dilania
ta crines, nudata corpus, pervoluta luto evasit,
et pervenit ad eandem ecclesiam in qua episcopus latebat,
nesciens tamen quicquam de episcopo. Hi autem qui
in turre remanserunt, postquam vident vires
ignis celsitudinem turris exsuperasse, quidam
ex alto se precipitant, et sic evasere, alii prorump
punt in medias acies armatorum. Petrus ecclesie
beati Iacobi prior, de quo mentionem superius
fecimus, nepos episcopi, prosiliens in medios armatos,
agilitate sua evasit, sic et complures. Gundesindus
Gelmirides frater episcopi prosiliens in medium, lan
ceis atque gladiis perfossus est. Rudericus Ovariides
maiordomus episcopi, Rademirus eius dapifer, Vidac
Strabo villicus urbis, ibidem interempti sunt.

Qualiter abbas sancti Martini liberavit de igne episcopum

Nota miraculum

alii uulnerati, expoliati, semineces euaserunt.

Regine in ecclesia sancte marie residenti clam istone episcopi per quendam legitimum nuntiatum est regine episcopum ab incendio euasisse. et in eadem ecclesia latere. Quod ut nouit licet suum detectus pre nam reflexerit propter euasionem tamen episcopi non modicum letata est. Sed timuit ne proderet per seductoribus. et sic letitie animum dissimulauit.

Post hec conuenerunt compostellani ad reginam in ecclesiam beate marie et quasi saluti eius congratulantes, eam comitantur. et ad eius tuitionem replent armis ecclesiam. Quorum manipulos regina hinc presentie primescens, hinc nequid de presentia episcopi eis proficeret: sic alloquitur.

Ite inquid nequissimi, ite flagitiosissimi, ite perditissimi ad turrim in qua episcopus uir armis et igne perit. Abstrahite eum quam citius pro tectis a periculo illo. ne exemplum tante nequicie et infamie posteris habeamini. Ite inquam ob o rebelles et increduli. et tantum nefas prohibete ne fiat. hec autem aiebat ut eos remoueret, nequid de episcopo presentirent. Ad hanc uocem dissoluitur turba que conuenerat. et ad turrim usque peruenit. repellunt amitenentes. adhuc turrim expugnantes. et igni incitamenta ministrantes, aquam uno ore poscunt. et intus proiciunt. ignem quantum possunt extinguunt. et episcopum liberare nituntur. flent super episcopo pars canonicorum. uidue. pupilli. pauperes. et non modica pars ciuium. Ignis autem in tantum excreuerat in turre. quod si episcopus adhuc ibi fuisset. in fauillam uerteretur. Turris nimirum. trabes et tabulata combusta sunt. signa mille uel quingentis libris eris composita. conbusta sunt. et corruerunt.

Postquam regina supradicta ratione remouit, ipsi incursu ab ecclesia sancte marie discessit. et ipsa fugiens ad ecclesiam sancti martini. ut ibi securior esset. Episcopus autem furtim atque latenter egrediens ab ecclesia sancte marie propter frequentiam et incursus ipsius. comitatus a predicto michaele et duobus francigenis transcendens per parietes. et per tegulata. ingressus est in domum cuiusdam nomine mauini per fenestram. et illi cum eo. In huius domus angulo latuit episcopus cum predictis sociis. coopertus pannis et huiusmodi aliis rebus. Eo ibi latente: ecce .iiii.or armati a parte proditorum, requirentes eum, aiunt. Quisnam latet hic: Quid hic agitur: uidistis illum, quem querimus scilicet episcopum: Hoc audito: latuit episcopus et michael inter pannorum uestiumque multitudinem. Nisi enim latuissent: illico ab illis armis perforaretur episcopus. assurgunt autem illis uenientibus duo francigene dicentes se a tumultibus bellorum redisse. et tanto labore fessos ibi requiescere. Adest quoque matrona eiusdem domus. que nouerat ibi latere episcopum et uociferando increpans eos quasi inuasores et exploratores sue domus: coegit abire. Cum quibus etiam abire duo predicti francigene, ut citius eos remouerent. et suum episcopum tegerent. Quanta omnipotentis dei ineffabilis pietas. qui episcopum a predicto periculo liberauit. et eundem ab ipsis manibus horum nequissimorum eripuit. Illis remotis adest gundisaluus gener predicte matrone inquiens. Ab hinc pater et domine. quam citius fuge: latita. Ecce enim nefanda manus proditorum. ceterorum sanguine imbuta. tuum adhuc sitiens: ubique te requirit. uidi eos huc cum gladiis et fustibus properare. Abi cito. nec ulterius more indulgeas. potens est deus liberare te a manibus impiorum. a faucibus hiantium. his dictis surgit episcopus. et dirupto tabulato proxime domus. ab eodem gundisaluo: item alio. deinde tercio. peruenit in domum froile rodesindiz. que erat in media ciuitatis. Cepit autem domina domus uociferari. ab inuasoribus domum suam destrui et intrari. Responsum est a michaele: quendam notum et amicum uiri eius nomine froilam menidiz. regine uillicum. intestinam seditionem tumultusque bellorum euasisse: et ad hanc domum confugere. Non post multum temporis. aduenit dominus domus scilicet froila rodesindi. qui ut nouit .i. eum episcopum: aiunt ad eum dicens cum lacrimis. deo gratias pater beatissime. qui te a tanto periculo liberauit. et incolumem huc uenire fecit. Verumptamen incursus hostium timendus est. ne huc illucque discurrentes te inuentum perimant. qui cuiusuis xpi in te nefas deum ergo meum. Et duxit eum cum michaele in quoddam penu obscurissimum

Campane ecclie .ii.m libraz combuste sunt.

inferius, ibique diutius prorumpunt in lacrimas. In-
terea predicti Fumigene conspirant, quatuor
equos uelocissimos episcopo, ut inclinato sole ma-
siens in alteram partem uici, et inde per agros
sancti Martini super eos ipse et Michael ceterique
ascendant et sic aufugiant. Ceterum longe
aliter accidit. His enim apparatis adest .P.
abbas sancti Pelagii cum quodam monacho suo
Pelagio dicto Tude, itemque .P. prior canonicorum
eiusdem episcopi nepos, dicentes. Nos missi a clero et
populo tocius ciuitatis uenimus ad te. Pe-
nitet eos male egisse in te, et te in potestate dominum
suum, episcopum suum diligunt. Tibi equidem
satisfacturi, prestolantur te tam clerici quam lai-
ci mille aut quingenti in claustro sancti Pelagii
pro omnibus aliis iuramentum dilectionis ac
fidelitatis tibi facturi, et presentiam tuam
exposcunt. Egredere ergo ab his latebris, et
ueni te reconciliaturus eis. Nunquam eos mag-
is tibi subditos habuisti, quam hodie, si nobis
acquiescas. Hec autem totum adinuenerant
proditores, ut hos nuncios fallendo, saltem si
sic possent episcopum inuenire, et inuentum perimere.
Cumque episcopus ab his nunciis egredi cogeretur,
satisque ab eis obiurgaretur, percognita fraude
et argumento proditorum, ait nunciis. Ite ad
mille uel ad quingentos illos, quos dicitis,
et renunciate eis me sanum et incolumem esse.
Locum in quo ego sum, nemini dicatis. Si
ita est ut fertis, centum ex illis tantum pro
omnibus aliis faciant uobis iuramentum quod
dicitis. Ego autem in crastino ueniam ad eos.
O quanta uiri prudentia, que quid uel qualiter
illi nequam disposuissent, dei gratia preuidit.
Tunc abeuntes predicti nuncii, neminem qui
que promissa fuerant, facientes inuenerunt. Hic
denique patuit eis fraudis atque proditionis
figmentum. Si episcopus eis acquieuisset, ex impro-
uiso eorum consilio in manus inimicorum inci-
disset, et ab eis forsitan interfectus esset. Pre-
dictus prior agnita fraude atque proditione eorum
iniuriatus expauit, remansit ibi tutus in ecclesia.
Abbas autem cum predicto monacho rediens ad
episcopum, referens ei fraudem et imitatium proditorum,
et ipse episcopus prudenter eorum molimina persensisset.

Tunc facto iam crepusculo abbas et predictus
monachus adducunt episcopum cum Michaele late-
ter ad ecclesiam suam, scilicet ad ecclesiam sancti Pe-
lagii, et ducunt eum in thesaurum eiusdem ecclesie,
ceteris monachis nescientibus excepto the-
saurario. Post hec alloquitur abbas episcopum di-
cens. Confortare pater et esto robustus. Acci-
pe cibum ut te refocilleris. Erat enim episcopus ad-
huc ieiunus. Ad hec episcopus. Non decet inquid
solui ieiunium, cum in crastino moriturus
digladier manibus inimicorum. Solius dei pietas
et misericordia que me hodie de tot tantisque periculis
liberauit, in crastino quoque faciet si uolue-
rit. Summis tamen precibus abbatis condes-
cendens, prelibauit parum panis et uini et sic
requieuit. Luce clarius constat ea nocte epis-
copum non dedisse membra nimio sopori, sed
psalmis atque orationibus adhibuisse sibi so-
latium. Monachis autem surgentibus ad
matutinas surrexit et ipse per fenestram que er-
at in eodem thesauro audiuit matutinale of-
ficium monachorum. Tandem clarescente die
que erat dies dominica omnes proditionis com-
plices conueniunt in canonicam. Asato clero
et populo, partim minis, partim muneribus, esti-
mabant sue nequicie conspirationem habere ef-
fectum, et quasi reges imperium exercebant in
omnes. Pest illis quidam uir ipsius et ualde nequi-
ssimus, qui toto tempore proditionis compostel-
le moratus fuerat, et princeps predictorum compli-
cium, quam plures ad conspirationem incitaue-
rat. Spe dominium ecclesie beati Iacobi amplexa-
batur, et ad hoc toto corde anhelabat. Iam enim
inde ministri, totum honorem beati Iacobi, inter
se partiti fuerant, et quid uel quantum quisque sibi
haberet, disposuerant. Postquam igitur conuenere in
canonicam predictus iniquus multis orditus
est eos uerbis ut germanitas inter eos firma
permaneat, ut sint unanimes, ut ciuitatem
suam muro ualloque muniant, et hostes siqui ad-
huc inter eos remanserint, expellant. Acci-
piunt etiam consilium ut reconcilient sibi re-
ginam et satisfacientes ei de hesterno obprobrio et
incommodo illato, firmissime pacis cum ea ineant
federa. Mittuntur ad reginam in ecclesia sancti

martini eorum metu latentem. qui hec cum ea diffiniant. prius tamen facta mentione episcopi.
ut eum euasissent. aut ubi lateret. uel quid de eo
electo et populo placeret. surrexerit in medio quidam
dilectus et nutritus ab episcopo. in quo ipse episcopus multum
confidebat. et ad uniuersos huiusmodi uerba osten
dit et declarat. Usque modo fratres habuimus super nos do
minum et episcopum. quem amodo nec nobis dominari. nec
episcopum dignum est. Ille enim et ecclesie nostre dignitatem
diminuit. et nos dominum sui iugo grauiter oppres
sit. Porro nequis unum. eum dominum uel episcopum ex
pectare. fateor coram deo et beato iacobo et coram uobis.
illum amodo amodo nec dominum meum nec episcopum
meum fore. Cum plure presto sum. iuste ei ta
lia accidisse. et toto honore quem habuit debere ca
rere. Hunc quidam pessimum. predictus episcopus a pue
ro educauerat in palatio suo. et fecerat eum ho
noratum in ecclesia beati iacobi. Tandem adultum
miserat in franciam. ad discendum grammaticam. da
ta ei non modica pecunia. Postea reuertentem. fece
rat eum sibi familiarissimum et precordialissimum.
et quasi dominum sue domus. amplectens eum pa
terno amore. dederat quoque ei non modicas pecu
nias. Cumque ab eo nullum fere obsequium recepis
set. dederat ei bonum prestimonium. scilicet a suoios.
medium de sanctes. etiam. medium sancte xpistine de noi
a et multa alia. Proth proditissima fides gallicie.
Episcopus proditum pessimum paterno more educauerat.
dilexerat. honoribus et beneficiis ampliauerat. et
ipse tamen quasi bonorum omnium oblitus et malum
pro bono reddens. ad episcopi destructionem. atque necem
anhelabat. Cum postquam predicte proclamationis
finem fecit. pars tamen clericorum quam populi. eodem ibi tacta
ueneno. laudauit uerba eius. et haud aliter fore cen
suit. Alii qui non erant participes illius proditionis.
nec in episcopum. nec in reginam conspirauerant. et quia
huiusmodi consilia odio habebantur. licet tantum
nefas displiceret eis. licet de episcopo et de ceteris aliter
sentirent. non tamen contradicere. uel etiam muti
re audebant. Si enim inter tot iniquos complices.
aliud preter eorum uoluntatem. uel dicere uel facere
presumerent. confestim obruerentur domus eorum.
substantia eorum abiret in predam. et ipsi forsitam ag
gere lapidum obruerentur. Tempus enim est ut ait
salomon loquendi. et tempus tacendi. Tunc ipsi
nequissimi proditores. consilio accepto cum complicibus

suis et omnino male inbuti peritissimos legatos in
hac conspiratione et proditione ad reginam. quam uenu
dantur. callide et ingeniose mittunt. et sic eam allo
quuntur. Confitemur equidem o regina. nos tibi de
decus et obprobrium uel impetu fecisse. et in ecclesiam beati
iacobi et inde. non audendi ausos fuisse. huius rei
ad modum penitet nos. Ideoque pro uobis et pro aliis sociis
nostris et satisfacturi uenimus. Parati namque uobis et omnia
tua reddimus tibi. Uolumus etiam. ut nobiscum pa
cem habeas. et reconciliationis firmissime inter
nos munimenta habeantur. Quo audito. regina que
more agne inter lupos. aduentum eorum expa
uerat. recte et ingeniose exhilarata est. et benig
nissime eis ficte respondit dicens. Placet mihi
quod dicitis et siquid in me peccastis. quantum mea
refert uobis condonetur. Placet mihi inter me et uos
fieri federa pacis. et preteritorum malorum non me
minisse. Tunc adiecerunt nuncii dicentes. Si
cale de cetero pax et concordia inter nos fiet. set
unum excipimus. uidelicet. D. episcopum habere noli
mus. et illi omnino infesti sumus. qui nos hac
tenus oppressit. et dignitatem ecclesie nostre et auctorita
tis nostre ad nichilum redegit. Ideo omnes eum ho
dio habemus. et eum super nos regnare nolumus.
Tunc regina. Quid ad me inquid de episcopo uestro. si
uelle uestro diiudicate eum. Quodcumque uobis super
hoc placuerit. placebit michi. Quemcumque uobis pre
posueritis. pro domino tenebo. In nullo enim uobis ammodo
discrepo. hec autem aiebat. ut uel sic manus eorum
euaderet. Quod audientes nuncii. reuersi sunt
ad complices suos. referentes eis que audierant
a regina. et multa alia. congaudent nefande con
spirationis complices. et firmioris sue molimenta i
ab ipsa regina non refelli congratulantur. Uerum hec gau
dium uertetur in tristitiam. Qualiter arias
muniz apostatauit.

Quidam iniquus
qui prius acceperat monachale
habitum. ut audiuit complices suos regnare.
episcopum abici. reginam eis reconciliari. deposito mo
nachali habitu. egressus est a monasterio. factus
apostata. Utique fuerit socius conspirationis alio
luit esse particeps regni. Quod preter spem eis ac
cidit. Quidam cardinalium atque canonicorum ecclesie
beati iacobi. postquam audierunt reginam recon
ciliari compostellanis. et ab eisdem relatum fuisse
regine quod omnes haberent odio episcopum. nec eum dignam

Salomo

morantes, gladio anathematis, et eos a liminibus sancte ecclesie suspendit. Quod compostellanos me-
uillit sanctauit, et eos omnino eneruauit. Conuocat
etiam episcopus omnes prouincie beati Iacobi tam milites quam pe-
dites, et ad obsidionem compostellanorum summis pre-
cibus regine condescendens, maturat. Regina quoque
mittit legatos suos, antiquaque comes tam consules
et principes, quam milites et pedites precipit ueni-
re ad obsidionem et ad destructionem compostelle. Re-
gine filius a. obsidet compostellam a parte montis
petrosi, non modico exercitu tam militum quam peditum,
aduncto sibi pedagogo suo comite petro, et filiis
eius fredenando, ueremundo, ruderico, leuuirisque
suis comite gutero, et gumieze nuniz, ceterisque
optimatibus. A parte uero ure obsidet episcopus mag-
no exercitu militum et circumdato numero peditum. A parte
montis sacri obsidet comes a. cum exercitu limi-
anorum adiunctis sibi castellanis, et arianis, et aliis
complurimis. A parte monasterii sancti petri obsi-
det comes munio cum omni exercitu suo. A parte
penellarum, obsidet comes ruderic cum immenso exer-
citu et lucenses. Frangitur superbia compostella-
norum hinc multitudine obsidentium, et crebris as-
saltibus, illinc anathematis gladio. Licet enim
nefanda turba conspiratorum daret animos ceteris
compostellanis ut non reciperent anathema episcopi, nec
haberent eum pro episcopo, alii tamen tam canonici quam ciues sa-
niori accepto consilio, iustitiam obseruantes,
obediunt ei ut pote episcopo suo, et ei excommunicationem
suscipiunt. Discurrunt huc et illuc seditiosi et
muniunt ciuitatem uallo, sepibus, aggere lapideis,
et ligneis propugnaculis, animant atque hortantur
populum. Set cassum. Postquam enim non modica pars compos-
tellanorum expers nefande proditionis uidet ciuita-
tem circumquaque obsessam, arbores truncari, segetes
colligi, captiuis pedes aut manus amputari, mor-
tuorum corpora non humari, uidet etiam regine exer-
citus cotidie augmentari, suos autem decrescere, con-
tra spem aliud consilium accipit. Magna pars omni-
mium compostellanorum, quaque nocte aufugiebat,
metuens ciuitatem penitus destrui, et compostella-
nis digna pro meritis reddi. Iam proditores odio
habentur a ceteris. Iam eorum consilium flocipenditur. Iam
male dicitur eis qui tante nequitie fuerunt ac-
tores, quique in episcopum et in reginam fecerunt conspi-
rationem. Quippe nullius fulti patrocinio, uidet
ciuitatem facile capi si expugnetur, et exercitus
undique expugnare eam auidos. Quis enim non in-

uereret auide in proditores, quis non extirparet ipsos
nefandos in episcopum suum conspirantes. Quis non
destrueret regnum et sacerdotium destruere uolentes.
Quis non comburet apostolice ecclesie uiolatores et
combustores. Tota gallicia habet infestos tanti
facinoris auctores. Tota gallicia sitit sangui-
nem eorum. Tandem spreto consilio proditorum, suppressa
conspirationis insania, quidam canonicorum cum quibusdam
ciuibus, qui predicta proditione nec participauerunt,
nec destruere potuerant, egrediuntur ad episcopum spe sup-
plicandi et poscendi misericordiam, et aiunt ei. Reueren-
tisse pater, uenimus ad fontem misericordie tue, supplica-
mus tue solite pietati. Aperiatur nobis gremium tue
paternitatis, porrige nobis auxilii manum. Tota ci-
uitas exceptis proditoribus, supplicat tibi. Secetur et
auferatur pars morbida, ut ceteri uiuere possint.
Parce pater, parce filiis tuis, et quos solitus es
fouere gremio pietatis tue, noli hostili gla-
dio percutere. Miserere nostri et esto brachium nostrum.
Ad te enim confugimus ut pote ad patrem nostrum, ad episcopum
nostrum. Quorum precibus cum condescendisset episcopus amo-
re paterno misertus fuisset filiorum suorum, adiit re-
ginam et filium eius. Referens ei compostellanorum su-
pplicationem et confugium ad ueniam. Quod cum audisset
regina, absit inquid ut parcatur proditoribus qui
tot tantaque nefanda commiserunt. Stat menti hec
sententia saluti omnes compostelle proditores et facinoro-
sos igne aut gladio delere. Sic enim ipsi non pepercerunt
ecclesie beati iacobi, non tibi, non mihi, sic non eis parcendum est.
Animaduertatur obsecro in eos prout meruere et precatur
delibro uite. Tu quoque pater in eorum delendum debes
anhelare. Qua enim inter est tantum nefas abo-
minari et delere. Episcopus ut uidet regine animum
ad sue iniurie ultionem obnixius properum, nullisque
precibus flecti, conuocat regem puerum, comitem petrum
pedagogum eius, comitem rudericum, comitem munio-
nem et ceteros gallicie prudentiores, rogans eos
ut regine animum precibus emolliant, quatinus apostolice
ciuitatis misereatur, et proditiosos delendo, cete-
ris parcat. Tunc illi adeunt reginam, et summis et
instantibus precibus eam ad ueniam flectere nituntur. Flec-
titur regina, quando quidem uidet se conspiratorum nefas pro
uelle suo non posse ulcisci, nec proditores eorumque
propaginem funditus extirpare. Tandem regina
precibus episcopi ceterorumque uix condescendens, quandam conce-
dit reconciliationis federe cum compostellanis con-
sentit fieri. Paciscuntur itaque iure iurando com-
postellani in primis se germanitatem suam salicet

nō ubi Regine

conspirationem omnino destruere, et ei cyrographum, quod destruxerant, reddere. Paciscuntur etiam dare mille et centum marcas argenti, et reddere omnia quecumque episcopo vel suis et regine et suis abstulerant. Proditores autem tam canonicos quam cives proscribi, videlicet exules fieri, hereditatibus, edificiis ceterisque beneficiis privari. Tam de canonicis itaque quam de civibus numero centum proscripti et exules facti sunt. Quibus expulsis et proscriptis, ceteri qui remanserant tam canonici quam cives venerunt ad episcopum et ad reginam in alterum pullorum, iam depositis armis, iam compostellanis solutis ab anathemate, iam sancito federe pacis, et multi bene episcopi ecclesiam et turres habitibus, iam pro argento et pro ceteris datis obsidibus, scilicet quinquaginta filiis meliorum Compostelle. Veniunt igitur et tenent episcopo et regine fidelitatem et obsequium; nec se colligere proscriptos nisi iussu episcopi et regine. Condonatur itaque eis pena participii et consensus conspirationis et sedicionis, et assecuntur misericordiam ab episcopo et regina et ab omnibus Gallicie principibus. Ingreditur episcopus Compostellam, et magno gaudio suscipitur. Post apicem sui honoris et expulso odio conspiratorum, sedet in solio suo. Iubet ecclesiam beati Iacobi, que combusta fuerat, reedificari; signa que liquefacta fuerant fieri, et palacia sua renovari. Datur argentum a compostellanis, et que ablata fuerant reddunt episcopo et regine.

Quod episcopus ivit in expedicionem usque Segobiam, ut recuperaret honorem beati Iacobi in Portugalia.

Non post multum temporis regina discedente in expedicionem contra regem Aragonensem, proficiscitur cum ea episcopus coadunato suo exercitu, et omnes consules et principes Gallicie. Secutus autem est eam rex filius suus cum pedagogo suo, habens in comitatu suo Adefonsum comitem Limiensem, comitem Gutierrum Ferdinandi, Veremundum, filios comitis Petri, Gomiz Nuniz, et quam plures baronum Gallicie cum multo milite. Tandem perventum est in Campaniam, et coadunatis Legionensibus, Campestribus, Castellanis, Asturicensibus, itur in extremitatem. Predictus autem episcopus remansit in Palencia cum exercitu suo regine, quia percelluit in tibia sua, et quia noluit inter esse pravis rapinis pauperum. Accepto tamen consilio cum clericis suis qui secum erant, ivit Segobiam certa de causa. Illam iter episcopi fecerunt olim Mauricium Bracharensem episcopum, canonicum ecclesie beati Iacobi, et dederunt ei patrimonium medietatem honoris beati Iacobi, qui est Bracharie et in confinio. Quo Mauricio violencia regis Teutonicorum in papam electo, alter in locum eius Bracharie electus est, videlicet Pelagius Menendiz, quidam idiota, qui eundem honorem beati Iacobi violenter retinebat. Archiepiscopus autem Toletanus determinaverat diem in qua predictus electus Bracharensis veniret Segobiam, ut ibi ab ipso archiepiscopo consecraretur. Ad hanc consecrationem venit predicte ecclesie beati Iacobi episcopus, ut coram archiepiscopo ceterisque pontificibus predictum honorem beati Iacobi recuperare posset. Sed cum ab archiepiscopo differretur ante consecrationem Bracharensis electi, iudicium super honore illo non fieret, orta sedicione in eadem civitate Segobiana contra reginam eiusque exercitum, dilatum est hoc negocium. Statutum est ab archiepiscopo et ceteris episcopis qui interfuerant, videlicet Salamanticensi, Oxomensi, Portugalensi, inter episcopum beati Iacobi et Bracharensem haberi iudicium super hoc iure kalendis venturi septembris. Sunt etiam statuti iudices Auriensis et Lucensis episcopi. Et quamvis ob huius negocii diffiniendi causam, statuto die tunc convenissent, totum tamen negocium remansit indefinitum. Revertente igitur episcopo nostro a Segobia et Compostellam veniente, cum canonicis suis consilium habuit, quomodo ecclesiam beati Iacobi deo iuvante sublimare valeret. Ad id namque ex quo fuerat episcopus attencius anhelaverat, videlicet ut apostolica ecclesia archiepiscopatum vel aliud maius haberet. Sed tanta tamquam ardua res non nisi per difficilia et in tempore et in loco suo acquiri valet. Quomodo ergo ecclesia beati Iacobi per predictum episcopum gratia dei adiutrice archiepiscopatum accepta fuerit, non supervacaneum, immo quam maxime utile dictaminis nostri stilo modernis atque posteris notificari habeo. Quod alius liber, qui sequitur, evidentissime declarat.

Hec omnia propriis oculis inspexi, et ad utilitatem ecclesie nostre proprio stilo deo iuvante dictavi, et quod propriis oculis non vidi, ab ipso pontifice et a multis idoneis viris sapienter et fideliter didici.

Finit liber primus

In nomine domini nostri Ihesu Christi incipit liber

Compostellana ecclesia per Didacum predictum
episcopum II. facta fuerit metropolis. Secundi libri series.
Incipit prologus.

Humanas laudes oblivionis
nube obtegere, operepretium
nequaquam arbitramur. Pos-
teris enim quibus est animus
virtuti adherere, quedam
sunt rudimenta virtutis. Nec
enim posterior dies discipulus sit prioris, quanto
magis priorum benegesta doctrinam adhibent mo-
ribus. Quia ergo propter obtrectatorum dentes qui bo-
norum gloriam corrodere non pertimescunt, antecessorum
laudes elucidare non refugio. Nolo enim longa tem-
porum intercapedine inglorium fieri, quod benegestum
lucem desiderat stilumque memorie expetit. Tue
igitur sanctitatis hortatui obsequentes, reverentissi-
me pater Didace, sancti Iacobi antistes, precedentis libri
seriem ex parte contexere studuimus. Eiusdem namque
libri precedentia Munio Mindoniensis et Hugo Portu-
galensis episcopi, viri scilicet prudentes ac reverendi
scripserant. Stilo quoque ingenii mei scintillam
adhibendo, quid contulerit in prefecta ecclesia ut puta
bonus agricola industria laboraveritis et quomodo ante
episcopatum et in episcopatu eam rexeritis, scribendo
patefecimus. Deinceps qualiter eadem apostolica ecclesia deo
iuvante et vestra sollertia laborante facta fuerit me-
tropolis, et qualiter eandem in ceteris sublimando con-
tra sevissimas ingruentium persecutionum impugna-
tiones protexeritis, dicere aggredimur. Vobis
autem diu et feliciter vivere et ecclesie vestre diu feliciter
preesse, michi quoque de vobis laudem scribere, omnium
bonorum tributor tribuat.

Incipit liber II. Didaci ecclesie beati Iacobi episcopi II.

Antiquitus ut fere usque ad tempus pre-
dicti episcopi in ecclesia beati Iacobi cathedre
pontificali prefuerant, non tantum
episcopi sed quasi principes fuerant. Post
Dalmachium bone memorie Cluni-
acensem monachum et quosdam alios, ex quo namque
corpus beati Iacobi ibidem revelatum magnis et innume-
risque claruit miraculis, Hispaniarum reges ecclesiam
beati Iacobi pre ceteris ob amorem tanti apostoli honora-
bilem fecere, et regiis muneribus potestate predicto apostolo
circumquaque eminere. Et quippe ut que tanti
apostoli presentia ceteris apud Hispanos precellebat
ecclesiis ecclesia, eadem prediorum hereditatum rectorum
que fuerant regii iuris precelleret et potestate.
Tanto igitur honoris culmine pontifices in ecclesia
beati Iacobi prelati pre ceteris episcopis Hispanie regiam
potentiam a regibus habebant. Cum rex Hispano-
rum ad extirpandam perfidorum Ysmahelitarum gen-
tem cum exercitu suo irrueret, episcopus ecclesie sancti
Iacobi cum toto sui regni exercitu nullatenus
se absentabit. Verumtamen ut verum plenius enuclee-
mus, pontifices ecclesie beati Iacobi soliti fuerant
militaribus armis protecti ad bella incedere et Sar-
racenorum audaciam duriter retundere. Unde apud
Gallecos inolevit hoc proverbium: Episcopus sancti Iacobi
baculus et balista. Hec mirum, cum tunc temporis
tota fere Hispania rudis et illitterata esset. Nullus
equidem Hispanorum episcopus sancte romane ecclesie matri
nostre servicii vel obediencie quicquam tunc redde-
bat. Hispania Toletanam non romanam legem reci-
piebat. Sed postquam A. rex bone memorie roma-
nam legem romanasque consuetudines Hispanis
contradidit, exinde utcumque obliterata quadam
nebula insciencie, sancte ecclesie viros in Hispanis
pullulare ceperunt. Quid ergo? memores rudes et
imperitos anteriores ecclesie beati Iacobi fuisse pre-
latos. Tempore siquidem Toletane legis quidam
cardinalis atque legatus sancte romane ecclesie
venit in Hispaniam, ut videret quid sciencie, quid
religionis, quidve consuetudinis ecclesiastice
ibi haberetur. Cumque venisset in Galleciam, nun-
tios suos ut dicebat ad episcopum loci illius Compostella-
num premisit. Episcopus autem Compostellanus accersito uno de
thesaurariis ecclesie beati Iacobi: Ecce inquit adest
cardinalis romane ecclesie. Vade et quantum obse-
quii impendit ei Rome, tantumdem impendas ei Com-
postelle. Quantum famulata est ei romana ecclesia,
tantum famuletur ei Compostellana ecclesia. Quod dic-
tum nullo sale conditum, immo magne supercilii pon-
dere suffarcinatum, romana ecclesia usque in ho-
diernum diem habet pre oculis, et rememoratum se-
pius ecclesie beati Iacobi obstitit et obest. Ceterum ea-
dem ecclesia iugum de cervice sua tunc domino iuvan-
te excutiet, quamvis in aliqua parte in tempore domni
~~deo in~~ Dalmachii Compostellanum episcopum iam extulisse

nit. qui in concilio aluernie apud clarum montem
libertatem ecclesie beati iacobi adeptus est ab urbano
papa presentia et consensu trecentorum episcoporum. Qui
dalmachius a cluniacensis conventu assumptus:
duobus tantum annis prefuit episcopus ecclesie beati iacobi.
et mortuus est. Post hunc successit in episcopum eidem
ecclesie didacus. ii. de quo quadam ad memoriam revo
care duximus non incongruum. De genere et moribus didaci. ii. episcopi.

Igitur gallicia oriundus fuit natus parentibus
secundum seculum parentibus. pater eius nomine gelmirus miles
ac prepotens fuit temporibus didaci pelagii compostel
lani episcopi. a quo episcopo habuit et rexit castellum nomine
honestum et honorem ei circumquaque adiacentem. Vi
am. et ei adiacencia. amaeam. pistomarchos. Quem
episcopum predictus rex adefonsus expulit ab ecclesia
beati iacobi. et diu tenuit captum in compedibus in po
sito ei nomine pelictoris. Quidam enim eius inimici
in iudicio zelo dixerunt. quod gallicie regnum prodere
regi anglorum et normanorum. et auferre regi hispa
norum satageret. Quod utrumquamque divulgatum utrum
verum fuerit an non: non est in nostre materie. Huius
didaci episcopi tempore didacus ille de quo agimus:
bonus adolescens fuit. eruditus litteris in ecclesia beati
iacobi. et adultus in curia huius episcopi. Sed postquam vir
prelibatus episcopus ille privatus fuit honore suo. et dal
machius succedens ei in episcopum persolvit iura na
ture. A. rex bone memorie et comes raymundus
gener ipsius regis qui tunc galleciam et portugalensem
terras et honores possidebat et regebat. viden
tes hunc adolescentem perspicacem. bonis moribus
adornatum. veloci ingenio peritum. communi consilio ca
nonicorum prefecerunt eum ecclesie et honori beati ia
cobi. prepositum. Cui prefuit et dominatus est. v. annis.
sic ut de gradu in gradum. de bono in melius. de
virtute in virtutem ascenderet. Cumque postea
clerus et populus ecclesie beati iacobi eligeret sibi episcopum.
consilio eiusdem regis. A. et comitis raymundi atque
gallicie principum vellet felicitur didacus. electus est
in episcopum. Prius tamen quam a laicali manu acceperat
ecclesiam et honorem ecclesie beati iacobi: reddidit. B.
toletano archiepiscopo et romane ecclesie legato. coram
episcopis gallicie qui inter fuerunt electioni eius videlicet.
licet. D. auriensi. P. lucensi. A. tudensi. G. mi
duniensi. et principibus gallecie. clero atque populo com
postelle. Que autem et quanta in episcopatu suo fecerit.
licet pagine nostre series superius partim retulerit

mebilorum tamen quedam nunc memorare super
vacaneum putamus. Quomodo idem episcopus aspiravit ad...

Fuit namque in ecclesiasticis et in secularibus ne
gociis vir perspicacissimi ingenii. et quoniam
ecclesia beati iacobi rudis et indisciplina
ta erat temporibus illis: appetiit animum ut consue
tudines ecclesiarum francie ibi plantaret. Quod
nimis laboriosum fuit ei. Ut bonus tamen agricola spi
nas et tribulos extirpandos. filices atque urtic
as evellendo: utilia plantarum seminaria collo
cat. Constituit canonicos prefixato numero
scilicet septuaginta duos. qui non ingrederentur ch
orum beati iacobi nisi insuper pelliceis et in capis. cum
prius non rasis barbis capis dissutis. et variatis
rostratis pedibus. et huiusmodi: ad modum equitum
clericos ecclesia beati iacobi haberet. Convenientibus quoque
eis in unum scilicet in refectorium: alii esuriebant et ali
i splendide epulabant. et ut quisque habundabat
divitiis: ampliora et preciosiora fercula sumebant.
Sed predictus episcopus omnibus canonicis equalem porcionem
dari constituit. et sic consuetum scisma ab eis re
movit. Prius. vii. aut. xii.cim ebdomadarii er
ant. qui preerant altari beati iacobi. et adeos quasi
ad dominos omnia oblata ad clericos pertinencia: cum
fluebant. Ipse vero episcopus unicuique canonico suam
septimanam in altari distribuit. Quid in hiis
moror. Factorum eius copia mihi excupat stilum. Ce
terum cum multis atque diversis modis sublimaret
deo iuvante ecclesiam beati iacobi. ex quo fuit
episcopus ad quod precipue anhelaverit. quid totis
viribus animi exoptaverit: silencio minime
committo. Consideraverit quod ubicumque terrarum
alicuius apostoli corpus requiesceret: ibi aut papatus.
aut patriarchatus. aut ad minus archiepiscopatus erat.
Excepta ecclesia beati iacobi. Quod quasi obprobri
sum atque iniuriosum ei videbatur. Presertim quoniam beatus
iacobus consanguineus domini fuerat. unus de fami
liarioribus ac precordialioribus discipulis domini fuerat
assumpto. eo. petro et iacobo et iohanne dominus noster
ut pote specialioribus ac precordialioribus amicis
suis transfiguratus est coram eis in monte thabor.
Cumque et mater filiorum zebedei petivisset a do
mino ut duo filii sui scilicet iacobus et iohannes. unus
sederet ad dexteram eius et alius ad sinistram in reg
no suo: orta est contencio inter eius discipulos
quis eorum videretur esse maior precipue aut petrus

aut iacobus. aut iohannes. Verum ex his qui fere qui
prius fuerunt episcopi in ecclesia beati iacobi excepto fe
te dalmachio bone memorie. qui parti illi temporis
ibi uixit non ad adipiscendum archiepiscopatum. nec
ad ceteras ecclesie dignitates adipiscendas an
helauerat. sed iactantis et simulacia uacabantur.
propter inde hunc prefatum episcopum amplius et attencius labo
rare oportuit. quatinus ecclesia beati iacobi debito
clarescere honore. hac igitur conpunctus inten
tione: olim romam petierat. et papam paschalem
obnixis precibus compulerat: ut insigniret arch
iepiscopatum ecclesie beati iacobi. Sed quoniam tunc id impetr
are non potuit: uix et cum magno sudore palli
um impetrauit. sicut superius in hoc registro scrip
tum est. Quod erat iam signum et desponsio fu
ture rei. Ait denique ei papa paschalis. Digna qui
dem karissime frater intencio tua: magna et exaudien
da est peticio tua. si tempus ad locum nobis deus de
derit. Dignum namque est ut ecclesia beati iacobi archi
episcopatu aut etiam maiori dignitate decoretur. Verum
tamen unum quod ad hoc impetrandum ad modum impe
diebat. videlicet romani resistentes huic pe
ticioni agebant. hactenus compostellana ecclesia
superba et arrogans nobis extitit. hactenus romanam
ecclesiam non ut dominam. sed quasi sibi comparem respe
xit. et inuita famulata est ei. Iste tamen episcopus qui
tantam humilitatem. tantumque obsequium nobis ex
hibet. cum humilitas uincat omnia: humilitate
et obsequio suo si perseuerauerit in posterum: nostro
consensu uoti sui compos esse poterit. Verebatur si qui
dem romana ecclesia ne compostellana ecclesia tan
to sub nixa apostolo. adeptis uiribus ecclesiastice dig
nitatis. assumeret sibi apicem et priuilegium
honoris in occidentalibus ecclesiis. Et sicut romana
preerat ecclesia. et dominabatur ceteris ecclesiis propter apostolum:
sic et compostellana ecclesia preesset et dominaretur
occidentalibus ecclesiis: propter apostolum suum. Quod ro
mana ecclesia et tunc nimium uerebatur. et usque hodie
ueretur et precauet in futurum. Sed predictus episcopus cum cano
nicis suis quot quibuscumque modis illius odii et in
uidie stimulos quando rome interfuit remoue
rit quot quibuscumque modis per nuncios suos postea
romanam curiam uisitauerit. quantaque humilitate
quantumque obsequium domino pape. atque romane ecclesie
cardinalibus impenderit. exitus rei patefacit. Adep
tus est. vii. cardinales in ecclesia beati iacobi. et ecclesias

ecclesiasticas dignitates. Verum ad archiepiscopatum
annis eius semper anhelabat. Defuncto post
ea predicto paschali papa. et iohanne gagetano
romane ecclesie cardinali et cancellario ad pa
patum promoto. qui et gelasius dictus est. predic
tus episcopus propositum suum nichilominus obuiterauit.
Cumque tunc temporis duo de canonicis eccle
sie nostre ierosolimam adirent scilicet. petrus didaci
des et petrus anaiades. alter cardinalis et alter thes
aurarius. iniunxit eis episcopus. ut cum papa gela
sio de adipiscendo archiepiscopatu tractarent. Ip
se namque gelasius cum fuisset romane ecclesie car
dinalis et cancellarius: multociens cum predeces
sore suo id negocii tractauerat. et quid cuique
ecclesie hispaniarum conueniret callebat. Ad quem
cum predicti canonici uenissent. et cum eo super
hoc colloquium haberent: arripuit. inicium ser
monis dicens. Scio fratres scio quid queri
tis. uidelicet bracarensem ecclesiam archiepiscopatu
uultis spoliare et beati iacobi ecclesiam sublimare.
Ego quidem cum predecessore meo sepius idem trac
taui. si quomodo ut quomodo iuste fieri posset. Sed
tempus aduenit. Peperit. N. bracarensis ecclesia
flagitiosum scandalum in romanam ecclesiam scilicet m
auritium. qui incestauit thorum matris sue sancte
romane ecclesie et sacrilego teutonicorum imperato
ri consenciens: statutus est ab eo in ecclesia per dolum
ad interitum et ad confusionem suam. Quem omnis ca
tholica abhominatur atque detestatur ecclesia. Ce
terum uos non causa huius legationis. sed peregrinati
onis uestre huc uenistis. Ite ad sepulchrum domini.
quo ire proposuistis. Et quidem si nuncios suos ad
nos episcopus uester super hoc miserit: plenarie et perfecte
suo ei respondebimus. Verumtamen quid metum
locuti fueritis. quidue animi me circa id negoci
ocii habere comperti estis: domino uestro renunciate. Ego
quoque litteras meas ei mittere minime recu
so. In hec itaque uerba papa gelasius predicto episcopo
misit litteras suas. litteras. pape.

Gelasius episcopus seruus seruorum dei. Vene
rabili fratri. D. compostellano episcopo. salutem et
apostolicam benedictionem. Licet grauio
ribus negociis constituti. ueteris tamen dilectio
nis et amicicie non possimus obliuisci. Ideoque fra
ternitatem tuam litteris presentibus uisitamus.
rogantes ac monentes. ut romane ecclesie

multas aggrauare multisque distractionibus fatigare memoriam habeas: et tamen si quando nostris oportunitatibus debita caritate subueniamus. Communes filios. P. cardinalem et petrum thesaurarium tue beniuolencie commendamus. ut pro amore nostro eos de caris habeas cariores. Dat. Beneuenti. xvi. kl. Julii. Quomodo pro cardinali missum ad papam.

Visis igitur huiusmodi fieret mora. pape gelasii litteris predictus episcopus quanto gaudio gauisus fuerit. quamque ad percipiendum sue spei effectum amplius anhelauerit: liquido patebit. Gauisus est namque quod iohannes gagetanus qui et gelasius prius romane ecclesie cardinalis et cancellarius. et romanarum consuetudinum peritissimus iuste et canonice promotus fuerat in romanum pontificem. Quia in gelasius fere totius orbis ecclesias earumque pastores nouerat et quid cuique congrueret bene sciebat. precipue hispaniarum ecclesias earumque rectores in precipuo arto sui pectoris habebat. Inter quas ecclesiam beati iacobi apostoli ut pote dignissimam et excellentissimam aliarum diligebat et uenerabatur et eam ampliori dignitate prout dignum et iustum foret. sublimare uolebat. tum propter presentiam et amorem tanti apostoli: tum aliis de causis. Eius quoque pastorem predictum episcopum quodam amoris priuilegio amplectebatur et eius petitioni citius uolebat condescendere. Denique predictus episcopus arcessitis maioribus et prudentioribus ecclesie sue canonicis et predictis pape gelasii litteris in publicum relatis: super hoc negotio ad quod anhelabat. cum eis consilium habuit. et ait. Nostis fratres quanto tempore et quanto labore desudauerim ad sublimandam ecclesiam beati iacobi. Nostis etiam ad quid precipue iam diu anhelauerim. uidelicet ut ecclesia beati iacobi in archiepiscopale sublimaretur dignitate. Uerum hoc desiderium meum tam magnum atque tam dignum cum deus uoluerit effectu nequaquam carebit. Iam fratres tempus est petendi et accipiendi. querendi et inueniendi pulsandi et aperiendi. Ego quidem libentissime per sententiam gelasii pape qui et ecclesie nostre et noster amicus est. ad uotum et ad decus ecclesie nostre archiepiscopatum ab eo impetrarem. Sed iter michi utrinque obstrusum est. Hinc enim in mari oceanum pirate hismahelitarum non minus quam cum uiginti nauibus obsident. illinc propter guerras et regni hispanie perturbationes per terram minime. patet nobis aditus. Ad haec A. rex aragonensis ecclesie nostre et nobis inimicatur. et per regnum suum transeundi licentiam interdicit. Quia igitur propter accipiendum est nobis consilium. quos ex canonicis nostris ad gelasium papam latenter et sub specie peregrinorum mittere destinemus. Accepto itaque consilio petrus prior ecclesie nostre. nepos episcopi. et alter petrus cardinalis sancti felicis: legationis officium acceperunt. Iniunxit eis ne [illegible] suum quoquomodo aliis patefaciant. sed caute et clam ad iter se preparent. Et quoniam tanta tamque ardua res absque magna impensa et absque largissime benedictionis fructifieri nequibat. consilio episcopi et canonicorum suorum confringitur aurea tabula. que fuerat prioris atque minoris altaris. Id autem seculo tunc canebant: ne reseraret. Uerebatur. D. episcopus et canonici. ne illi tam canonici quam ciues qui erant exules a compostellana urbe propter supradictam seditionem. et in partibus campanie atque castelle morabantur: talia presentientes. et ut ecclesie beati iacobi eiusque episcopo obessent. atque inter legatos ipsi dirent: predonibus regis aragonensis tempore ut gerebatur pacem facerent. Multi enim sunt qui gaudent obesse aliis. licet non sibi prosint. ut aliorum suffocent utilitatem. Quod precipue faciunt gallicani. Denique preparati nuncii paratis que tanto itineri necessaria erant. datisque sibi adferendum ab episcopo et ab his canonicorum qui inter fuerant. c. et. lx. unciis de aurea tabula. iter suum aggrediuntur. Fertur ad ora uulgi illos V. reginam adire. que eo tempore hispanie regnum tenebat. cuius consensu atque consilio hec fiebant. Ceterum nichil opertum quod non reueletur. neque occultum quod non sciatur. Aliquis enim illius consilii pomina particeps rem ut gesta fuerat: et ut gerebatur supradictis exulibus pronunciauit. At illi continuo notum faciunt hominibus regis aragonensis. qui tenebat castellum nomine castrum soricis. per quod predicti nuncii transituri erant. Sicut enim in medio publice uie. Quo modo pla. Postquam nuncii scilicet petrus alter ecclesie nostre prior. et alter cardinalis uenerunt castrum soricis. licet sub specie peregrinorum iter agerent. statim aragonenses predo

§ de captione cesaraugustie
§ de fuga pape Gelasii ultra montes

nes meos manus iniecerunt. Auferunt eis
.R. et re. uncie auri. auferunt eis equitature.
uestes. argentum. monete. et quecumque neces
saria itineri preparauerant. Prior quoniam potentior
et famosior erat utpote nepos episcopi sancti iacobi.
compedibus astringitur. Cardinalis autem quoniam sa
cerdos erat et minus potens. per triduum uel per
quadriduum retentus permissus est abire. Qui
ueniens cesaraugustam ad regem aragonensem.
prioris suamque captionem ei enucleauit. et quid
amisissent. Eo tempore rex ille aragonensis
cesaraugustam cum exercitu francorum obsede
rat. Post hec autem cepit eam sarracenis coactis
fame ad deditionem. Veniamque cum neque sua neque
aliorum intercessione. ut priorem solueret apud regem
impetrare posset. alpes transiit. et papam gela
sium quem magalone se applicuisse audierat.
adiit. suos suique complices casus referens. Sic
autem papa ille gelasius romam deseruerit. et ad gal
liarum partes nauigio transmeauerit. causa
hec est. Quare papa Gel. roma aufugit.

Postquam iohannes gagetanus qui et gelasius
a clero et a populo romano in romanum pon
tificem electus et consecratus fuit. Henricus te
utonicorum rex et romanorum imperator. quem papa
paschalis quia in se manum mittere ausus fue
rat. et romane ecclesie multa aduersa intulerat. ex
communicauit. ut audiuit paschalem iura nature
persoluisse. celeri cursu romam uenit. Regalia
namque et ecclesiastica sibi mancipari et manutene
re. donec per consilio et uelle suo pontifex ibi fie
ret. satagebat. Ut uero audiuit iohannem cardi
nalem et cancellarium romane ecclesie iam papam
et gelasium nomine. moleste tulit. nichilomi
nus tamen ad urbem properat. Quod ut nuntiatum
est pape gelasio et romane ecclesie cardinalibus.
uidelicet teutonicum tirannum ex impulso tamquam
celeriter romam aduolare. timor inuasit eos.
Porro illius tirannidem atque impiam persecutio
nem nouerant. et nequid mali in romanam ecclesiam
moliri auderet. uerebantur. Predictus tamen teuto
nicorum tirannus audita electione et consecratione
gelasii pape. sub specie pacis et amicicie nuncios
suos misit ad eum. simulans ei canonicam elec
tionem atque consecrationem sibi perplacere. Cete
rum aliud machinabatur. Parabat namque ei laqueos

ut manus in eum iniceret. quatinus eum uel apa
patu expelleret. uel captum iniuste pactionis
federa secum inire cogeret. Quod postquam compertum est gelasio pape. relicto predicto tiranno
rome. nauim cum quadam parte cardinalium ce
terorumque romanorum ingreditur. et pelago ... ut ibi in se alto pelago
committit. adimplens quod ait dominus in euangelio. Euangelio
Si persecuti uos fuerint in unam ciuitatem. fugite
in aliam. Deinde applicuit eis rodanum magalo
ne. Cumque applicuisset. inito consilio cum cardinalibus et cum
prouincialibus episcopis. se alueruie apud clarum montem
celebraturum concilium kalendis martii diffin
iuit. Misit itaque nuncios suos in equitaniam. in fr
anciam. in normanniam. in flandriam. in angliam.
et circumquaque. De cardinalibus autem suis unum no
mine deus dedit misit in hispaniam. qui hispa
nie episcopos ad predictum concilium inuitaret. Quod
Postquam prioris episcopi. D. auriense episcopum et gi
atque cardinalis raldum ad papam G. mittere
supradicta captio predicto episcopo sancti iacobi uoluit.
relata fuit. preter modum indoluit. Tum propter nun
ciorum infectam legationem. tum propter tante pecunie
amissionem. Ipse quidem episcopus eo tempore tudem ad
ierat. habiturus iudicii examinationem cum pela
gio bracharensi episcopo super media parte cornelliane.
et ceteri honoris qui est sancti iacobi in portugallia
circa bracharam. presentibus ibi iudicibus episcopis. Didaco
auriensi. P. lucensi. A. tudensi. ex iussu. B. tole
tani archiepiscopi et romane ecclesie legati. Illam namque
medietatem que sua erat predictus episcopus sancti iacobi
mauritio bracharensi archiepiscopo qui eodem tempo
re a predicto teutonicorum tyranno erectus in idolum
incestabat thronum matris sue sancte romane eccle
dederat in prestimonium. Quam medietatem
successor eius pelagius uiolentia fultus retinebat.
Qui in causa huius examinationis ueniens. nol
uit tamen inire iudicium. nec etiam transmeare min
eum. Sed ueniens usque ad ripam minei. ait. Quod te
net nunc teneat. Ego enim neque tudem transme
abo. neque coram episcoporum iudicium incibo. Inde reuersus
bracharam. uiolenta manu inuasit aliam predicti
medietatem honoris que erat canonicorum sancti
iacobi. Post hec episcopus noster inde rediens. cum episcopo aur
iensi. atque tudensi. et cum quibusdam canonicorum
ecclesie nostre consilium habuit. quatinus licet prior
nepos suus et petrus cardinalis tot tantisque amis

sis capti et detenti fuissent: ab incepto minime desis
teret. Stabilitur itaque ut .D. auriensis episcopus. et
ego girardus ecclesie beati iacobi canonicus, qui prio
ribus negotiis interfui, et huius pagine seriem con
texui. papam gelasium causa archiepiscopalem adi
piscendi dignitatem adiremus. Nesciebamus tamen
adhuc. quod papa gelasius teutonicorum tirannum
fugiens cis rodanum uidelicet magalone appli
cuisset. Dantur nobis .c. predicti auri uncie. et cum
hac benedictione iter ad dominum papam aggredi
mur. Ceterum magna nobis cautela ne sic uexaret
ei cauendum erat. Enim uero quidem canoni
corum nostrorum specietenus precordiales et amici episcopi.
siquid inde comperirent: predictis exulibus con
ueteret. Unde boecius. Nulla pestis inquit effica
tior ad nocendum: quam familiaris inimicus. qui
etiam itinere nostro comperto: ut nobis quoque sicut prio
ribus nuntiis fecerant pedicam prepararent: litteris
suas ad castrum soricis. ad uillam francam. naza
ram. gronium. stellam. ad pontem regine. pampilo
niam. iacam: miserunt in hec uerba. Quicumque ad iter
regni regis aragonensis tenetis. quicumque utili
tatem uestri regis queritis. ecce didacus auriensis episcopus. girardus
diacascalus episcopi sancti iacobi cum infinita pecunia
papam gelasium adeunt. Cauete ne quoquomodo
per regnum aragonie transeant. Bene quidem ac
tum est quod priores nuntii in castro soricis cap
ti sunt. et multo melius et utilius uobis erit: si
isti capti fuerint. qui etiam ad dampnum regis aro
gonensis transalpinare moliuntur. His atque ali
is aragonenses predones animati. quam ac
curate. quamque sedulo uiarum aditus excubaba
nt: credi difficile est. Nos autem adhuc modica
itineris parte perfligata cum uenissemus ad sanctum
facundum. audito atque comperto tam obstinate
nocte dieque parari nobis insidias: decreuimus
potius ab incepto pedem retrahere: quam nos
atque nostra in fauces hiantium hostium iri perdi
tum. Nolebamus tamen per deuia sub paupertino
habitu transire. et quia papam gelasium mag
alone appulisse iam audieramus: pro amore beati
iacobi id tam arduum tamque laboriosum aggr
redi minime repudiabamus. Sed communica
to cum regina .V. consilio nostro. ne hoc fieret:
omnino prohibuit. Nos uero preter modum moles
te ferebamus. si tantum negotium nobis commissum

ita penitus infectum remaneret. Tandem ac
cepto consilio accersitur a regina .B. prior
carrionensis. et negotii nostri series ei aperitur. Quid
plura? precibus regine et nostris uix impetrauimus
ut papam gelasium predictus prior uice nostra
adiret. et cui ab incepto destitissemus: ei pate
faceret. Negotium etiam ecclesie nostre scilicet de ar
chiepiscopatu quantum posset: ad effectum promoue
ret. libere enim per regnum regis aragonensis
quasi cluniacum adeundo transire poterat.
Cenobium namque sancti zoyli cui preerat. erat
in potestate regis aragonensis. Prius tamen quam
iter illud aggrederetur: oportuit. ut petrum priorem
ecclesie sancti iacobi nostrique episcopi nepotem. qui ad
huc in castro soricis captus tenebatur: a captio
ne illa liberare eniteretur. Nimirum illi atque mo
nachis suis castrum soricis ubi erat spelunca
latronum. in modo tabernaculum demoniorum impune
adire. et de prioris liberatione agere licebat. Qui
cum auunculis illis datis pro eo sexaginta marcis
argenti abstraxisset: litteras quas ferebamus.
et quinquaginta uncias auri. et mulam meam
predicto priori carrionensi palencie dedimus.
et sic ad papam gelasium iter adgressus est.
Nos autem ad propria reuersi sumus. De aduentu

Eodem tempore romani cardinalis Deusdedit
predictus cardinalis scilicet Deusdedit in galleciam.
Deus dedit quem ut prediximus ad inuitandos
hispaniarum episcopos ad concilium aluernie papa ge
lasius miserat: ecclesie beati iacobi appropinquabat.
et cum eo petrus didacides cardinalis sancti feli
cis qui de captione castri soricis olim euaserat.
et papam gelasium adierat. relatis ei iure sue
fortuniis. Qui cardinalis deus dedit a predicto
episcopo sancti iacobi honorifice cum processione in
ecclesia eiusdem apostoli susceptus. et accurate pro
curatus. Denique idem cardinalis litteras quas
papa gelasius mittebat singulariter episcopo sancti
iacobi: ei ostendit. que sunt huiusmodi. Inui

Gelasius episcopus tatio compostellani episcopi ad concilium
seruus seruorum dei. Uenerabili aluernie.
fratri .D. compostellano episcopo: salutem et apostolicam
benedictionem. Ueteris caritatis dilectionem
nolumus obliuisci. quam qualis erga te iam
dudum fuerit: ipse melius in tabula cordis le
gis. Uocatum igitur ad concilium quod kalendis martii au

xiliante deo aluernie celebrare deliberauimus. confratres nostros episcopos hispanie te solo excepto constituimus. quia illius regni negotia in manibus tuis pendent. Nuncios nostros quos pro hac uocatione dirigimus: tue beniuolentie commendamus. Memento nullam. Amici et medici in necessitate probantur. Data magalone. xv. kal. dec.

De apparatu eius ad concilium. De cardinale facto canonico. De morte pape Gel.

Uisis his litteris. et peractum intellectu accepto consilio. episcopus noster cum romano cardinali et cum quibusdam canonicorum suorum ad concilium quod papa gelasius aluernie apud clarum montem se celebraturum kal. martii disposuerat: proficisci proponit. Et nimirum ipse episcopus ad adipiscendum ecclesie beati iacobi archiepiscopatum obnixius anhelabat. et ideo asperum uel laboriosum quid aggredi minime recusabat. estimabat enim si predicto concilio interesse ualeret. papam gelasium petitioni sue satisfacturum. Pro eo neque guerrarum et discordie in hispania tumultus. neque regis aragonensis odium eum abstinere reuocabat. Premisit tamen litteras suas ad episcopum iaccensem. et ad priorem nazarensem. ut sibi apud regem aragonensem licentiam transeundi per regnum suum impetrarent. Ipse episcopus interea que tante uie necessaria erant preparat. et canonicos suos prudentiores qui secum ituri erant: ad laborem itineris inuitat. Interim cardinalem deusdedit ut pote cardinalem romane ecclesie. atque nuncium gelasii pape quem episcopus causa tanti negotii in presentiarum adire disponebat: canonicum ecclesie beati iacobi una cum episcopo nostro facimus. eique ebdomadam suam ad altare ceu alii canonico concedimus. quod ecclesie nostre atque episcopo nostro admodum fore profuturum arbitramur. hoc est enim uulgare prouerbium. Qui me diligit: et meos. Hi sunt canonici qui cum episcopo ad concilium aruernie uestibus atque diuitiis pollentes ceterisque que tanto itineri tantoque negotio necessaria erant habundantes: uie destinantur. uidelicet. D. auriensis episcopus concanonicus noster. Petrus Gundesindes. cardinalis et primicerius. P. [illegible] archidiaconus. B. thesaurarius. et frater eius P. stephanides. [illegible] frater D. auriensis episcopi et ego girardus. Nobiscum quoque qui non erant canonici. scilicet magister rancelinus. robertus salernitanus medicus et ceteri clerici cum [illegible] turba militum atque clientum. Postquam episcopus noster una nobiscum uenit ad sanctum facundum: deusdedit romanus cardinalis qui ibi eum prestolaturus erat: iam precesserat. Audierat namque quod rex aragonensis per regnum suum transeundi licentiam episcopo sancti iacobi nequaquam concedebat. Quod ut cardinalis impetrare ualeret. citius maturauerat. Verum preter spem ei accidit. Nam neque preparatam licentiam adeptus est: et sibimetipsi etiam timuit. Exploratores enim regis aragonensis ut ipse cardinalis nobis postea retulit: eius supellectilia atque sarcinas inuaserunt dicentes. Innotuit nobis episcopum sancti iacobi uelle transalpinare. et infinitam pecuniam aliam secum delaturum. aliam huic cardinali ad transferendum iam commisisse. Quicquid igitur pecunie episcopi sancti iacobi uobiscum defertis. sic enim precepit rex noster: ne uestra amittatis: nobis attribuite. Cumque cardinalis assereret se nullam nisi suam deferre pecuniam: uix exploratoribus uiribus eius acquiescentibus. per regnum aragonensis tirannide calle citato preteriit. Iam tunc fama. malum quo non aliud uelocius ullum mobilitate uiget: circumquaque uolitabat. papam gelasium iura nature persoluisse. Quod et cardinali metum penitus incussit: et episcopum nostrum abstinere aluerniensis concilii reuocauit. At tamen quoniam usque ad campaniam idem episcopus iam uenerat: reginam. V. adire eidem episcopo uisum est congruum. Via quidem tunc temporis burgis erat et a sancto facundo usque burgis uia satis periculosa et predonum manibus plena habebatur. Per aliquantum itaque temporis commoratus apud sanctum facundum: assumpta manu compluntialium militum uenit usque palenciam. Ibidem ferme per mensem moratus conductu palentini episcopi atque militum regine burgis peruenit. et a regina honorifice susceptus est. Eodem tempore guterrius fernandides comitem petrum gundisaluidem ceperat. et in castello mansellie eum captum tenebat. Comes iste. P. ut rumor aiebat firmissima amoris cathena. V. regine obsequi solutus erat. et habebat castellam. non modicam partem campanie tenebat. Ob hoc eius captio merorem atque tristiciam regine generauerat. De cetero cum diutius burgis moraremur: ecce. B. prior carrionensis quem ut supra dixi ad papam gelasium uice nostra misimus: aduenit. referens

De comite petro et regina Urraca.

dissolutionem pape gelasii. Retulit etiam nobis quo
modo iam dictus viennensis archiepiscopus frater comitis vi
muncii electus et consecratus fuisset in romanum pon
tificem. **Electio et consecratio calixti pape.**

Defuncto enim papa gelasio. et eius corpore
cluniacum delato. compruuinciales episcopi ad
exhibendum obsequium eius exequiis illo conue
nerunt. Cumque romane ecclesie cardinales qui ad
erant una cum episcopis romane curie hostiensi et por
tuensi et cum compluribus romanis populi. quem sibi in
romanum pontificem eligerent plenius pertracta
rent: aduenit. predictus viennensis ecclesie archiepiscopus.
hic. aut pontium cluniacensem abbatem filium
mergulliensis comitis. in romanum pontificem ele
git: papa gelasius adhuc viuens iam tamen in confi
nio mortis positus clero ac populo romano predi
xerat. Iste quidem archiepiscopus regio ortus genere. pr
udencia. humilitate. castitate. ceterorumque mor
honestate erat perspicuus. Ad usum quoque teutoni
cum imperatorem consanguineum suum tempore pa
pe paschalis atque gelasii ad tuenda sancte ecclesie
iura immobilis permanserat. pape etiam paschali
dudum. quando predicto teutonicorum tiranno assenti
batur. cumque ut potest sacrilegum reum non excom
municauerat. cum galliarum episcopis in faciem restitit.
et nisi prout iusticia dictabat. anathematis gladio
imperatorem tandem percussisset: in eundem papam pas
chalem ipse archiepiscopus et romane ecclesie legatus ad
hibitis sibi galliarum episcopis exerto iusticie gladio
grauius insurgeret. proinde cardinalibus. episcopis. at
que aliis uisum est. hunc viennensem archiepiscopum ido
neum romane ecclesie preesse. et eam a tot tantisque
procellis confluentibus deo auctore tueri. atque eius
rodutis iusticie terminis illum nec ad uersis frangi
gi: nec prosperis extolli. Verum enim uero quoniam innu
mero equitatu principum burgundie. sed et contri
bulium suorum circumuallatus erat. necesse fuit
ut equitatu suo ignorante in romanum pontifi
cem eligeretur. Cardinales itaque romane ecclesie ep
iscopi ceterique romani qui aderant cum a comita
tu suo semouentes. paucisque alloquentes: licet
renitentem. licet indignum se uoci ferantem: una
nimiter in papam eligunt. Quod cum contribulibus
atque militibus suis qui cum illo cluniacum uenerat.
compertum fuisset: armata manu impetu facto
irruunt. fratris ianuis ad locum ubi hi semotim

agebant ueniunt. et eum uiolenter abstrahunt. plu
uiale: stolam. et ceteras romani pontificis uestes
quibus indutus erat frustratim discecant. clamant
pro pudor ut qui romani pastorem et dominum nostrum nobis
auferre et non solum viennensem ecclesiam uerum et
totam burgundiam atque franciam tanto patrono
priuare moliuntur: Eligant sibi alium quem ue
lint in romanum pontificem. nos nostrum pontificem
eis non damus. alioquin si stant: caueant sibi.
Et quidem ut uerum fatear: in ea die pene cluniac
ci claustra romano sanguine maduere. Tandem
transacta turba sedatisque archiepiscopo suo uendicato
allobrogibus: cardinales et ceteri qui paulo ante
aciem gladii fugientes latitauerant. ad ecclesiam
beati petri conueniunt et quid superhis acturi sunt:
consulunt. post hoc accepto consilio omnes illius ne
fande uiolencie actores nisi satisfaciant: a limi
nibus sancte ecclesie remouent. Quod cum audi
ssent allobroges: iam deferuescentes ira. iam ui
olencie reos se agnoscentes. tamquam inuiti co
acti ad satisfactionem eadem die redeunt. red
dunt quod abstulerant. laudant quod prius om
modo abdicauerant. Romani cum gaudio re
cipiunt pontificem suum et eum in papam conse
crant. uocantes nomen eius calixtum. Postea por
tuensis episcopus cum quibusdam romam mittitur
ut pape gelasii obitum nunciet. et catholicis ro
mane ecclesie fratribus calixti pape electionem atque
consecrationem notificet. Quod ut innotuit
clero et populo romano. admodum eis placuit. lau
dantes atque confirmantes quod fratres sui tam
utiliter romane ecclesie prouiderant. et tam idoneum
pastorem sibi pre elegerant. Postquam hec atque
huiusmodi predictus prior carrionensis nobis
enucleauit. ipse namque et dissolutioni pape gela
sii et electioni pape calixti interfuerat. predictus
episcopus sancti iacobi quamquam ut perdiximus ad sub
limationem ecclesie sue satis anhelaret: multo ma
gis audita electione atque consecratione calixti
pape ad id aspirauit. Quippe inter predictum uien
ne archiepiscopum et hic ecclesie sancti iacobi episcopum mag
ne dilectionis concordia a preteritis fuerat. tum quia
olim ambo simul romam adierant et inuicem in
beati petri apostoli doctrina adimpleuerant. uniusquis
que accepit gratiam in alterutrum illam administr
antes. tum quia frater suus comes raimundus que

nimium dilexerat in ecclesia beati Iacobi sepultus est. tum
quia nepotem suum filium comitis Raimundi regem
a. in ecclesia beati Iacobi predictus episcopus baptizaverat
et in regem unxerat. His atque aliis de causis papa
Calixtus ecclesiam beati Iacobi apostoli eiusdemque loci episcopum
paterno dilectionis affectu amplectebatur. et si locus
aut tempus concederet, eam sublimare intend
ebat. Eodem tempore nobis adhuc Burgis moranti
bus Allobrox quidam vir potens nomine Robertus
cognomine Francisce. legatus pape Calixti causa orati
onis ecclesiam beati Iacobi adibat. per quem papa Calix
tus predicto compostellane ecclesie episcopo huiusmodi
litteras misit.

Calixtus episcopus servus servorum dei. Venerabili
fratri Didaco compostellano episcopo salutem
et apostolicam benedictionem. Hunc virum nobilem et
familiarem nostrum pro quibusdam negociis ad te direx
imus. Quem rogamus ut honeste suscipias et his
que tibi ex parte nostra dixerit fiducialiter acquies
cas. Per ipsum etiam si romane ecclesie consilio vel aux
ilio indiges, ut nobis significare procures. quia nos
te sicut filium in Christo karissimum et iuvare et fovere in quan
tum permiserit dominus parati sumus. Data apud oppidum
Cristam VI nonas martii. Q. d. ad papam Cal. Gir. ald. miss. e.

Visis pape Calixti litteris predictus sancti
Iacobi episcopus quanto gaudio gavisus fue
rit. quantoque desiderio ad salutandum papam
Calixtum per nuncium suum anhelaverit. sequen
tia indicant. Accepto namque consilio cum regina.
episcopus quem ex suis clericis qui cum eo erant mitter
et tractavit. Verum quoniam tam difficile tamque peri
culosum erat per regnum regis aragonensis immo
per medium Scille atque Caribdis transire. quem illo
iturum episcopus et regina destinaverant, ut illuc ire
vellet vel auderet. aliquem cum multis precibus vix
impetrare valuere. Denique episcopo nostro reverso cum
regina Palenciam. et deinde ad sanctum Facundum,
ut ego Girardus de quo prius predestinatum fuer
at. ad papam Calixtum proficiscerer, penitus sanci
tum est. Et quidem ego precipue amore beati Iacobi
et nostri episcopi hortamine tam periculosum quod et tam ar
duum audacter aggressus sum. Commisimus autem
pecuniam huic negocio necessariam. scilicet archam
auream novem marcharum. centum marabitinos
.cc. et xi. sol. pictavienses. sexaginta. sol. medio
lanensis monete. xx. sol. de tolosanis. et cetera. Ber

nardo Carrionensis ecclesie sacriste ad transalpinan
dum. Ego autem commissis equitaturis meis
predicto legato pape Calixti. qui iam a sancto Iacobo re
dibat. a sancto Facundo rediens Palentiam. et cum
regina ad terram pertinencia locutus peregrinorum viam ag
gredior. pauperrimo latens habitu. assumptis me
cum duobus peregrinis laboris atque consilii com
participibus. post hec venimus ad sanctum Dominicum. et
abhinc per ardua montium per Roncavallium preter per
ruptas rupes caracte iter agentes et per valles angu
lares transeuntes citra Gronium publice me reo
dimus. De inde die latitando. et noctu transeundo
de evasimus. et per portus Sicereos transalpinavimus.
Quantum vero corporis mei laborem. quantamque
animi mei anxietatem in hac Caribdis evasione
passus fuerim. cum recordor, vivit dominus et vivit
anima mea. intra memetipsum totus contremisco.
et contremiscens exhorresco. Absit ut stilo percur
ram ea que mens mea pro laboris quantitate et anxi
etate ad memoriam vix audet revocare. Tandem
veniens Morlanum. Bernardum predictum sacris
tam. cum Stephano cluniacensi camerario ibidem
diutius prestolatus sum. Ipsi enim licet cluniacen
ses monachi per regnum aragonensis tiranni tran
sire metuebant. Tanta inhumanitas in arago
nensibus predonibus versabatur. Cum predicti mo
nachi more nimis indulgerent, arrepto itine
re Calixtum papam cum episcopo magalonensi quem
apud montem pesulanum inveni. adeo. Ille qui
dem a Balvania ubi cum Wilelmo duce Equita
nie colloquium habuerat, per montana que sunt
inter Podium et Nemausum revertebatur. Quem
cum ex parte episcopi sancti Iacobi et regine. et nepo
tis sui regis Ildefonsi salutassem unicuique
esse ipsi audire sicienti diligenter explicui. De
nepote autem suo quoniam hunc preter modum dilige
bat qualiter se haberet. an adhuc cepisset Alcala
quod olim obsederat. et iam cepat expensius
perscrutanti sufficienter responsum est. Inter cete
ra ecclesie beati Iacobi. et eius episcopi frequentior memo
ria habita est. Quid plura? Quantum potui de
sublimatione ecclesie nostre et episcopi nostri cum papa Calix
to sepius pertractavi. Romani et cardinales sel
boso et deus dedit prout poterant michi opitula
bantur. Diligebant enim ecclesiam beati Iacobi et
eius pastorem cum ovibus suis. Ceterum petitioni

nostre ualde oberat quod papa calixtus erat adhuc quasi nouicius. et licet diuersis de causis ecclesiam beati iacobi sublimare et decorare cuperet: absente tamen propria persona episcopi nostri absentibus comprouincialibus episcopis archiepiscopatum de loco ad locum transferre non presumebat. Protelauit tamen petitioni nostre responsionem usque ad concilium quod kalendis iulii tolose celebraturus erat. Iterum obuiabat petitioni nostre quod inter papam calixtum et pontium cluniacensem abbatem in quo negocii ecclesie nostre summa partim sita erat. non nimis firma amicicia habebatur. Ideo papa petitionibus predicti abbatis in pluribus nequaquam condescendebat. Interea monachus quidam hispanus natione. burgundio nomine. missus a bernardo toletano archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato uenit ad dominum papam. Qui litteras a rege ildefonso nepote domini pape se habere aiebat. Porro toletanus archiepiscopus litteras illas sub persona pueri regis ildefonsi fieri iusserat. et in his multa in ecclesiam sancti iacobi. multa in eius episcopum conquerebatur dicens se. Simulata namque ratione rex puer pape patruo suo conquerebatur. dicens se puerum patre atque tutore carentem. per episcopum sancti iacobi hispanie regnum amittere. et eum in quibuscumque poterat sibi aduersari. Nisi igitur dominus papa utpote patruus suus utpote patronus et protutor suus ei auxilii manum misericorditer porrigeret: citius a regni culmine per episcopum sancti iacobi decideret. Adiciens etiam cetera que silentio preterire utilius credo. Visis his litteris quanto merore usque in quartum diem papa secum fecerit. quantas lacrimas nepotis sui pietate compunctus effuderit: modo referri non est huius negocii. hee autem littere nulli nisi precordialissimis pape ostendebantur. Quas cum quadam die abbas cluniacensis ad uidendum forte sibi retinuisset. ostendit eas etiam et michi. In quibus quod animum erga ecclesiam beati iacobi et erga eius episcopum toletanus archiepiscopus haberet. satis comperi. Earum quoque intellectum consociis meis et coadiutoribus scilicet p. anaiae. a. didaci de quibus ierosolimis redeuntes apud sanctum egidium in curia domini pape me inuenerant: enarraui.

Responsio calixti pape de archiepiscopatu.

Celebrato denique tolose concilio. nobisque cum abbate cluniacensi et cum episcopo lascurrensi insistentibus. ut qui namque animi dominus papa circa petitionis nostre intentionem haberet nobis enuclearet: ab eo tandem audiuimus. Romana ecclesia filii in presentiarum multis distractionibus fatigata. multisque aduersitatibus olim circumcursa est. Cui auctore deo in aduersis me licet indignum preesse. et eius oppressionibus subuenire: prope modum tripudio. Venerit autem prudentia uestra. episcopum sancti iacobi dominum nostrum ex parte nostra rogare et admonere. ut facultatibus suis quibus deo gratias et beato iacobo satis habundat: romanam ecclesiam adiuuare percuret. Rogamus etiam eum ut nepotem nostrum regem ildefonsum sicut ab eius rudimentis incepit: uiriliter atque constanter adiuuet. et regnum gallicie quod auus suus rex adefonsus apud legionensem ciuitatem me et domino uestro presente ei attribuit: saltem deinceps ei uendicet. Quod si uera fronte eum adiuuerit: et nos libera fronte petitionibus eius condescendemus. Sed ut nobis relatum est: quantum potest aduersatur illi. Quod si ita est et nobis et amicis nostris in eum odium generatur. Olim siquidem ecclesiam beati iacobi. et predictum eius episcopum paterno dilectionis affectu amplexatus sum. Igitur ut pristinus amor inter nos amplius uires habeat: predicto nepoti nostro ut potens pater et protutor eius auxilii uires prebeat. Petitioni autem eius scilicet ut archiepiscopatum bracharensis ecclesie beati iacobi conferrem: in presentiarum nullatenus condescendere possumus. Absente enim eius persona. absentibus comprouincialibus episcopis tanta res nequaquam fieri potest. Ceterum si tolosano concilio interfuisset: huic eius petitioni satisfecissemus. Itaque si ecclesiam beati iacobi sublimari desiderat: admonete eum ut ad nos uenire festinet. et inde ut desiderium eius perfectius compleatur: concilio quod in festiuitate beati luce euangeliste remis celebrare deliberauimus: interesse maturet. Hec atque alia postquam papa calixtus nobis aperuit: ne eo insalutato reuerteremur. uiginti uncias auri ei attribuimus. archam uero auream cum predictis morabitinis et cetera cluniacensi abbati ad reseruandum commendauimus. Post hec reuersi sumus. acceptis a papa calixto huiusmodi litteris.

Inuitatio episcopi ad remense concilium.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri didaco compostellano episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Ante susceptum apostolice sedis ministerium fraterna te caritate dileximus. Nunc diuina dispositione in

eiusdem regimine constituti tanto amplius te diligere uolumus: quanto plenius id facere commissa nobis administratio persuadet. Quam ob rem fraternitatem tuam litteris presentibus uisitantes, rogamus atque monemus ut secundum concessam tibi a domino facultatem matrem tuam romanam ecclesiam studeas adiuuare. Nos enim et te et ecclesiam tuam in quantum permiserit dominus honore debito uolumus honorare. Rogamus etiam pro rege nepote nostro ut eum predilectione nostra ita uelitis et constanter adiuuetis et sustentetis quatenus te nos libentius uotis possimus petitionibus exaudire. Que uero litteris continentur filiis tuis et fratribus utrique petro, girardo et a. plenius referenda commisimus. Concilio quod prestante deo remis in festiuitate beati luce celebrare disposuimus, fraternitatem tuam interesse mandamus si quomodo fieri possit. Quod si prepeditione canonica fueris prepeditus priusquam montes transeamus nostro te conspectui representes. Dat. tolose. vi. id. iulii.

De apparatu episcopi ad remense concilium.

Postquam episcopus una cum canonicis ecclesie beati iacobi has pape calixti litteras uidit: cum quibusdam canonicorum suorum ad eum ire destinauit. Summum ad sublimationem ecclesie sue propensius anhelabat. Sed quoniam per medias acies hispanie predonum per municipia tirannorum, per aragonensis regis regnum transire non erat ei oportunum: quamquam dominus papa per lascurrensem episcopum et per alios nuntios aragonensi tiranno imperasset, predicto sancti iacobi episcopo per regnum suum transeundi licentiam dare, nauigio in galliam proficisci uisum est sibi congruum. Duas itaque naues quas uulgus galeas uocat, iussit preparari. Preparantur naues, preparantur et ea que ad capescendam uiam tantum aut negotium inconsulta regina fieri non decebat. Mittuntur igitur ad eam duo concanonici nostri scilicet p. gundesindides cardinalis et p. iudex, qui iter episcopi ad papam ei dicerent et quibus honorem ecclesie beati iacobi et castella episcopus commendet: eidem consilium suum communicent. Quidam concanonici nostri ne episcopus hoc iter aggrederetur dissuadebant. Regina quoque postquam itineris audiuit apparatus considerans totam fere galliciam per absentiam episcopi sancti iacobi desolari et absente tali pastore atque patrono galliciam truculente rabiei morsibus dilaniari: predictum episcopum predictum iter aggredi penitus dissuasit atque prohibuit. Quidam etiam instillauerant regine quod predictus episcopus galliarum partes idcirco adire uolebat quatinus hispanie regnum regi a. filio regine adductis secum eiusdem regis contribulibus liberum conferre molietur: quod regina supra modum metuebat. Hec dissuasio atque prohibitio episcopo et non pluribus ecclesie nostre canonicis ualde molesta fuit. Preterea xx. naues sarracenorum que captiuati et trucidati christianos uenerant: eo temporis prouincie beati iacobi applicauerant. Qui a flumine dorio usque ad uliam et ab ulia usque ad asturias et cetera usquequaque oceani maris litora depopulantes, christianos hos interficiebant alios captiuabant. Maris confinia circumquaque ut pote domini maris prorsus habebant. Tandem episcopus nostri dissuasione regine et quorumdam nostrorum concanonicorum timendo etiam ne in manus hismaelitarum incideret: ab itinere quod se facturum in galliam predestinauerat, pedem retraxit. Verum enim uero uocationem calixti pape ad remense concilium et eius permissa spernere aut irrita fieri: nullatenus oportebat. Quispiam autem canonicorum ecclesie beati iacobi quem fama quantacumque minus celebrem fecisset: per fauces hiatuum per medium hispanie caribdis transire nullo modo presumebat. Forte tunc temporis hugo portugalensis episcopus qui ecclesie beati iacobi olim fuerat archidiaconus compostellam uenerat et cum episcopo nostro ecclesie nostre negotia assidue tractabat. Hic cum calixti pape predictas litteras uidisset et episcopi nostri intentionem remense concilium adeundi cassatam comperisset: quadam animi audacia excitatus et ad sublimationem ecclesie beati iacobi anhelans per medios cassos predonum ad papam se iturum spondet intrepidus. Prius tamen quoniam brachalensis ecclesie archiepiscopatus absente persona episcopi nostri qui petebat, absentibus comprouincialibus episcopis qui concederent: nullatenus acquiri poterat quatinus emerite ecclesie metropolim uel aliam ecclesiasticam dignitatem ad sublimationem ecclesie beati iacobi adipisci anhelaret: cum predicto ecclesie nostre episcopo et cum quibusdam canonicorum consultum atque sancitum est. Qualiter itaque predictus portugalensis episcopus

Non xx naues sarracenorum

per regnum aragonensis tiranni paupertino latens habitu transierit, et quid deinceps egerit: sequens pagina deo iuuante indicabit.

Quod portugalensis episcopus ad papam cal' iuit e.

Predictus itaque portugalensis episcopus tantum laborem tantamque corporis sui abiectionem minime refutans, pannosis atque uilissimis indumentis indutus, iter ad papam calixtum aggreditur. habebat autem socium itineris atque negocii .A. petri eiusdem ecclesie beati iacobi canonicum. Quem predictus compostellanus episcopus illi adhibuerat. Ceterum portugalensis episcopus ut potentior uir cauti et sciti consilii properare atque citius accelerare cum duobus clientibus suis audacter presumpsit. Nunc eques, nunc pedes per ciuitates et per municipia preteribat. Nunc cecus, nunc claudus, nunc facie quasi paralisi detorsa, nunc aliis modis prout sibi oportunum et securum uidebatur alternatis, inimicorum suorum intuitus fallebat. Uidebant eum tam amici, quam inimici eius, et non agnoscebant, reputantes eum pauperem et mendicum et obprobriosum. O felicem hominem, quem beatus iacobus apostolus sic protegebat: ut ab inimicis suis uideretur: et ab eis non agnosceretur. per medios hostes et per nefandissimos predoneos transibat, et nullus ei quicquam oberat. Predictus autem .A. cum uenisset burgis: captus atque ibidem retentus est, ablatis que secum ferebat. Porro portugalensis episcopus iam pendie preterierat. bona fortuna, cum ipsi latenter prepararent insidie. Et enim ut compertum est illum burgis iam preterisse, hiis qui ad eius captionem anhelabant: ualde molestum fuit. post hec idem episcopus ueniens grunium, inter alios latitans peregrinos apud quendam burgensem hospitatus est. Qui attentius intuens eum, quippe et in archidiaconio et in episcopatu illum nouerat, et ei sepius famulatus fuerat: uocauit eum in partem remotiorem et ait illi. Quis enim es latitans sub ueste pannosa? Nunquid tu es .H. portugalensis episcopus? Cumque se episcopum esse abdicaret et aliud se esse simularet, ait illi burgensis. Agnosco te pater episcope. non enim facies dissimulata nec uestis paupertina potest te in alium facere. Olim quidem noui atque dilexi te, ut potentem tam probum tamque honestum episcopum. modo quoque dilectioni tue mancipio. Ne timeas. confitere michi causam tui itineris. Cur enim paupertino lateas habitu. uidelicet ut quasi mendicus pertranseas: michi liquido patet. Metus metienda, et non immerito alium te simulas. Sic enim rex aragonensis interdixit omnibus ecclesie beati iacobi clericis transitum per regnum suum et comminatus est ianitoribus suis nequis eorum hac transierit. Tu uero beati iacobi apostoli confisus suffragiis. accepto amici consilio prospere deo iuuante pertransibis. Cumque hec talia predictus burgensis portugalensi episcopo enarrasset: uidens episcopus se deprehensum: et paupertatis atque peregrinationis sue illi patuisse figmentum: respondit. Ego quidem .H. portugalensis episcopus. olim si bene meministi tuus intimus et precordialis fui amicus. Verum quoniam probatio dilectionis est exhibitio operis. quod hactenus dilectio mea tibi partis profuit: amodo uita comite habundantius supplebit. Et quoniam te in commissis fidelissimum dudum expertus sum: itineris mei secreta bona fide tibi aperire non hesitabo. Adeo deo iuuante papam calixtum. missus a compostellano episcopo causa ecclesiam beati iacobi sublimandi. uidelicet ut bracarensis uel emeritana metropolis in ecclesiam beati iacobi transferatur. Preterea pape calixto supplicabo pro sede mea portugalensi ecclesia cui bracarensis et columbriensis episcopi proprie diocesos parrochias auferunt, ut dictante iusticia de parrochiis iniuste sibi ablatis reintegretur. De cetero. uiuit dominus et uiuit anima mea. quoniam neque a regina .T. neque a filio suo rege .A. neque ab infantissa portugalie missus proficiscor in franciam aut burgundiam. hoc enim pertimescit rex uester aragonensis. et hac de causa interdixit clericis beati iacobi transitum per regnum suum. Ueretur namque ne exercitus francorum in regnum suum ueniat. et uendicet sibi regni principatum. Hec autem atque huiusmodi episcopo atque burgensi inuicem clanculo referentibus: episcopus magna animi perspicacitate suffragante, marcam argenti quam secum habebat: dat amico atque hospiti suo. accipiens ab eo firmiter: ne cui quicquam de uia sua aut de negocio suo propalet. Deinde accepto ab eodem consilio: letus et tamen adhuc pauidus discedit. Ac uelut columba manibus accipitris lapsa facta. rapidissimo set tamen timidissimo uolatu secat aera: sic episcopus per regnum aragonensis tiranni immo per medium caribdis gressu festino transcurrit. postquam autem uenit in castellam

sicut qui naufragium euadit: prouiduum sese ibi
refocillauit. Verum illa refocillatio pene fuit
illi disturbatio. Cum enim iam abisset: ecce inimi-
ci aragonenses persecutores qui audierant por-
tugalensem episcopum absque licentia regis aragonen-
sis per regnum eius transire. requirebant eum ut
caperent. Sed qui liberauit danielem de lacu leonum.
et tres pueros de camino ignis: ipse eripuit portu-
galensem episcopum de manibus aragonensium perse-
cutorum. Postea portugalensis episcopus uenit usque ad
cluniacum. et inuenit ibi papam calixtum. et tradi-
dit ei litteras predicti compostellani episcopi. et que
necessaria fuere ut adhererentur: papam ac
secreto insuper addidit. Predicto etiam cluniacensi
abbati litteras et inter signia que necessaria erant:
contulit. Sane necesse erat ut abbas cluniacen-
sis .h. portugalensem episcopum sciret esse nuntium episcopi
sancti iacobi. et pecuniam quam sibi reseruandam
commiseramus ei attribueret. Quod ita factum
est. **De scismate et de reconciliatione calixti pape cluniacensis abbatis.**

Inter calixtum papam. et P. cluniacensem abbatem
olim quasi simulata dilectionis species fuerat. Ele-
cto namque et consecrato uione uienensi archiepiscopo et
cluniaci in papam calixtum. ceteris tam roman-
is quam allobrogibus. quam equitanis clericis
ac laicis qui inter fuerant. electionem et consecra-
tionem eius approbantibus: predictus abbas clunia-
censis electionem aut consecrationem eius nec lau-
dare nec reprobare uoluit. Sed ait. Prius curramus nuncios
romam. qui fratribus nostris in christo dissolutionem pa-
pe gelasii notificent. Notum quoque faciant illis
qui de confratre nostro uienensi archiepiscopo a romanis
cardinalibus ab episcopis a clericis. et iam a laicis. clunia-
ci factum fuerit. Quod si clerus et populus roma-
nus illius electionem atque consecrationem lauda-
uerint: post illos nostra interest laudare. et eorum dictioni obe-
dire. Hac cluniacensis abbatis sententia apostolicus galliarum episcopi col-
laudabant. Pretereaque itaque clerus obedire. hanc cluniacensis
abbatis sententiam complures galliarum episcopi collaudabant.
Postquam itaque clerus ac populus romanus. calixti
pape electionem atque consecrationem conlaudauerunt.
et mauricium scilicet teutonici tirannum idolum ex-
ecrati sunt: abbas cluniacensis et ceteri episcopi aut
abbates galliarum. calixtum papam ut potestate ad
apostolici culminis dignitatem iuste promotum: ue-
nerati sunt. Ea propter tamen papa calixtus predictum
cluniacensem abbatem usque ad id temporis neutiquam
sibi per cordialissimum habuerat nec eius petitionibus
quandoque assensum prebuerat. Quin enim mem-
orem controuersiam super merguliensi ecclesia inter clu-
niacensem abbatem et episcopum magalonensem. et calix-
tum papam magalonensis episcopi parti propensius fauen-
tem. Quin ne memorem certamen metropolitane
aurensi ecclesie sancte marie a papa calixto conces-
sum. et priuilegiorum auctoritate in posterum sanci-
tum: quod antiquitus fuerat sancti aurentii clu-
niacensis monasterii. Et in his: et sic et in compluribus
aliis. Postquam autem calixtus papa secundo anno sui
papatus uenit cluniacum: honorificentissime ab
ipso abbate et a cluniacensi conuentu susceptus est.
et natiuitatem domini sollempniter usque ad epiphaniam
domini ibi commorans celebrauit. Die uero epiphanie
domini calixtus papa uenit in capitulum presente ab-
bate. cum tanta tamque gloriosa caterua monachorum. *(margin: Nota factum mirabile)*
Tunc magna caritatis gratia compunctus: prostrauit
se humi cum lacrimis coram abbate et cluniacensi
conuentu. Prostrauerunt namque se abbas et monachi
misericorditer pape supplicantes: ut surgeret. De-
nique erexit se papa. erexit quoque se abbas cum mon-
achis. Tunc papa manu silentium indicens: ait. *(margin: Nota uerba deuotarum)*
Fratres atque filii in christo karissimi. ecce quam bonum et quam
iocundum habitare in unum. Bonum est atque salu-
tiferum munia caritatis gratia nos cohabitare. Bo-
num est nos utpote diuisa membra uni capiti scilicet
christo subseruire. et uno corde et una anima. unum corpus
esse in christo. Dicitur enim ait beatus iacobus apostolus. ubi
fuerit zelus et contemptio: ibi inconstantia. et omne
opus prauum. Simus autem sicut ait beatus petrus
apostolus. non uacui nec sine fructu in domini nostri ihesu christi
cognitione. Sed habeamus patientiam. in patientia
uero pietatem. in pietate autem amorem fraternitatis.
in amore uero fraternitatis: caritatem. Et beatus iohannes
apostolus. hoc mandatum habemus a deo. ut qui diligit
deum: diligat et fratrem suum. Hec propterea fratres di-
xerim: quoniam circa uos per aliquantum temporis dilec-
tionis gratiam ad plenum non exhibui. nec in quibus-
dam prout oportuit uobis satisfeci. Deinum: expertus
indefesse caritatis obsequia a uobis sancte rom-
ane ecclesie ex summa dilectione plenius impendi.
et omnibus christi fidelibus caritatis uiscera a nobis
exhiberi. tripudio caritatis uestre me participem
fieri. desiderio me confratrem et conmilitonem

nostrum habeti. Video enim quia caritatis vestre excel
lencia totum fere mundum subiugavit. Siquid
minus diligenter vos usque modo circa partem vestram
deliqui: penitet. Amodo abbatem cluniacensem
precordialissimum meum. monacos cluniacenses
familiarissimos meos fore preter modum volo.
Maiora negocia romane ecclesie que his in partibus
diffinienda fuerint: consilio vestro perpetue diffinian
tur. persona mea arbitrio et consilio vestro suppeditet.
Hec atque alia huiusmodi coram abbate et coram
cluniacensi conventu calixtus papa referens: in
manu abbatis totiusque conventus sese posuit et
orationum atque beneficiorum cluniacensis conven
tus confratrem et participem se fieri expostulavit.
Recipitur calixtus papa inter consorcium et in parti
cipium orationum et beneficiorum cluniacensis mo
nasterii. Fit igitur inter calixtum papam et p. clu
niacensem abbatem atque cluniacensem conven
tum tanta dilectionis unicio tanta caritatis co
nexio: ut eis fieret cor unum et anima una. Enim
vero ut verum fatear omnes galliarum ecclesias sci
tate ac caritate cluniacense precellit atque super
eminet monastium. Ea propter calixto pape opere
precium erat. cluniacense monastium esse sibi pre
cordialissimum utpote cameram et arcedam suam.
Nempe ad confundendum matris romane ecclesie
incestatorem. scilicet burdinum teutonici tiran
ni idolum. ad refrenandam eiusdem tiranni tira
nidem. abbas cluniacensis. cum cluniacensis
monasterii conventu romane ecclesie utilis et
necessarius erat. Nec non ad confirmandum sancte
ecclesie statum. et ad extirpandum pestifere here
seos simulacrum.

De impetratione archiepiscopatus.

Hec dilectionis caritatisque mutue
phedus inter calixtum papam et p. clunia
censem abbatem ut vidit portugalensis episcopus:
magno gaudio gavisus est. Quippe in abbate cl
uniacensi spes atque ancora negocii sui sita erat.
Cuius petitioni immo et consilio calixtum papam
modo facile satisfacturum animadvertebat. Venit
ergo ad predictum abbatem. et ait illi. Nunc nunc
reverentissime pater tempus est ecclesiam beati iaco
bi sublimandi. dum papa calixtus in manibus vestris
est. pulsent aures illius precibus dum tempus la
temus. [illegible] beatus namque iacobus impetrabit
pro vobis. Statim vero priusquam inter papam et abbatem

No peticoe epi por tuen.

fieret tanta dilectionis conexio portugalensis
episcopus de archiepiscopatu compostellane ecclesie conferen
do mutire vix presumeret. Quippe ante quam in cu
riam pape venisset romani tam cardinales quam
ceteri adventum predicti compostellani episcopi
nimio pervolabantur desiderio utpote magna
et innumera ab eo munera acceptum. Postquam
autem venit portugalensis referens episcopum sancti
iacobi ad calixtum papam in presentiarum nullate
nus venire posse. tum quia aragonensis tirannus
peregrinum suum transeundi minime ei licenciam
concedebat: tum quia. xx. naves piratarum his
mahelitarum mare oceanum tenebant obsessum
romani pretaxata spe cassati moleste tulerunt.
Dicebant enim. Compostellanus episcopus divitiarum at
que honoris culmine pollens. romanam floccipen
dit curiam. Cum enim tantum quid videlicet
archiepiscopatum in ecclesiam suam transferri expostu
let: adiuno papa et invitatus ut eius petitioni sat
isfaceret. remensi concilio interesse noluit. prete
rea nec proprie personas. nec per se personas ad papam
se posse venire delegavit. Quin immo per portu
galensem episcopum nuncium suum bracarensem ar
chiepiscopatum absente persona sua absentibus comp
rovincialibus episcopis absque regio consensu in compos
tellanam transferri efflagitat ecclesiam. Quod
vix magna humilitate magnoque impetrare va
leret obsequio. Ipse quoque calixtus papa a pris
tini gradu amoris quem circa episcopum sancti ia
cobi habuerat aliquantisper declinabat. Verum
enim vero dilectionis phedus inter eum et clunia
censem abbatem factum causam nostram secundavit
et ecclesie nostre utilitatis fructum generavit. Et
enim abbas cluniacensis audita portugalen
sis episcopi ratione calixtum papam adiit. et ait illi.
Precor atque supplico sanctissime pater maiestati tue.
ut ecclesiam beati iacobi apostoli sublimare. eique episcopi
amicissimi tui voto digneris condescendere de
siderio. Quod predecessores tui scilicet paschalis
atque gelasius implessent nisi tempus ut locus
defuisset ipse deo auctore adimpleto. Ipse beatus ia
cobus petit tibi metropolim sue ecclesie. Quod
si nec precibus nec concilio meo acquiescere dig
neris: saltem beati iacobi acquiesce petitioni. Ad
hec unius cuiusque apostoli ecclesia ubicumque tantum
ecclesiastica pollet atque gloriatur dignitate. Sola

btī iacobi eccl'ia inoccidentali latens plaga ep
iscopio tantum contenta est. Ceteras etiam comp
uinciales sedes hereditatis sue fundo sitas. et
obnoxie tantum sibi subditas. hereditario iure
nō aliqua ecclesiastica precellit dignitate. Q̄d
si bracarensis ecclie metropolim incompostella
nam transferre ecclesiam. ul' archiepātum quem
dudum tempore teodemiri regis gotorum licet
sis habuit eccl'ia. p'dicte btī iacobi ecclie confer
re. nō sedet inconspectu tuo. saltem emerete
sis ecclie metropolim que sarracenorum feritate
depopulata xp̄iane fidei cultum amisit. comp
tellane ecclie btī iacobi imposterum donare. et
aplicam ecclesiam archiepātus dignitate subli
mare digneris. postquam his atq; aliis abbas
animum pape emolliuit. adhibito sibi portuga
lensi ep̄o ad cardinales conuertitur. hos pollicen
do. illos deprecans blanditiis. ut om̄s unanimit' pro
sublimatione ecclie btī iacobi calixto pape suppli
cent. Int' erant curie pape quidam allobroges in
ti potentes atq; nobiles contribules pape scilicet
dux burgundie. gui do de albione et ceteri quam
plures ecclie btī iacobi confratres. qui btm̄ iaco
bum olim adierant. et se ipsos ipi aplo subiugaue
rant. propterea ecclesiam btī iacobi usquequaq; dilige
bant. et ei' ep̄m. hii postquam de metropoli ad
sublimatione ecclie btī iacobi adipiscenda au
diere. om̄s cum abbate cluniacensi et cum ep̄o
portugalensi ante pedes pape pni corruunt. mi
sericordit' papam interpellantes. ut ecclesiam bti
iacobi emeritensi dignetur archiepātu decora
re. Adiciunt quoq; a pedibus ipius pape se nō
euulsum iri. donec sue petitioni condescendat
Quis tam ferreus. qui abbatis cluniacensis. epi
portugalensis. tantorumq; burgundie principum hu
mi prostratorum tam dignis precibus nō acquiesce
ret. ipi quoq; cardinales obuiis dn̄o pape sup
plicantes. orant ut emeritana metropolis incom
postellanam transferret ecclesiam. Tunc papa api
ens ostium dixit. Surgite filii in xp̄o kmi. sur
gite. Magnum quidem est quod petitis. s; dignū
est. ut impetretis. Compostellana eccl'ia metro
politana emeritensis ecclie deo auctore decora
bitur dignitate. Quo audito. surgit abbas clu
niacensis. surgit. ep̄c portugalensis. surrexere et
alii burgundie principes osculato pede pape. gau
dentes atq; grās agentes. At qui etiam erant

in curia illa. audito quod calixt' papa ecclesiam bi
iacobi in archiepātum sublimaret. per modum. ga
uisi sunt. De aliis nunciis et de benedictione missa
Interea predicti ecclie btī iacobi ep̄s. p. dn̄o. pp̄.
fulcoinidem. et a. petridem eidem ecclie canonicos
misit ad calixtum papam. ut una cum purtugale
si ep̄o ecclie sue tractarent negocia. Moleste nā
q; ferebat. portugalensem ep̄m quasi solum trans
alpinasse. predictus. a. qui olim burgis capt' fue
rat. a captione iam euaserat. Qui duo sub spē la
tentes peregrinorum paragonensis regis regnum
nimia hyemis ingruente intemperie transeuntes.
ad curiam pape usq; peruenirunt. et inuenirunt por
tugalensem ep̄m letum et hilarem. et uoti sui fere
iam compotem. Cum enim papa emeritanam
metropolim compostellane ecclie iam concessis
s;. adhuc portugalensis anhelabat. quatinus
predictus ecclie btī iacobi ep̄c legatione super
emeritense et bracarensem prouincias fungeret'.
Ad supradictam metropolim et ad legationem adi
piscendam p'dicti nuncii cum portugalensi ep̄o propo
se suo laborauerunt. Quibus impetratis. hii
duo uidelicet. p. et a. ad ecclesiam btī iacobi quam
citius reuertuntur. Nunciantes calixtum papam em
eritensem metropolim incompostellanam ecclesiam
transtulisse et ep̄o sancti iacobi legationem uice
sua sup emeritensem et bracarensem ep̄c prouincias
commisisse. Quod ut compostellano ep̄o compos
tellaneq; ecclie canonicis innotuit. quanto gaudio
tripudiauerint. stilus meus parare nō sufficit.
hoc ait nō nisi maiorib' atq; ualentiorib; canoni
cis notum fiebat. Quib' etiam ostense sunt litte
cluniacensis abbatis et portugalensis epi. in quib'
ep̄m sancti iacobi uocabant archiep̄m. et sancte ro
mane ecclie legatum. Nempe portugalensis ep̄s
in curia pape remanserat. et benedictione ab eccl'ia
btī iacobi pape et cardinalib' mittendam presto
labatur. Et quidem p'dictum archam auream cū
centum morabitinis. et l. solidos pictauiensib'.
et alios. c. morabitinos. quos secum tulerat. in da
tiuum iam habebat. Ad complementum aut' benedic
tionis. cc. et lx. marchas argenti addi oportebat.
Ea propter mito consilio ab ep̄o sancti iacobi et a supra
dictis ei' canonicis uisum est eis ea de thesauro
sancti iacobi accipi. Paucis itaq; ad modum h'
consilii complicib'. mensa rotunda argentea
que uulgo intremissa. uocabat' que fuerat alm

Nob' portam prea ... [illegible]

ossam regis sarracenorum continens. xl. marchas argenti cum aurea tesula aurea. que rex ordonius dederat beato iacobo. nec non corona aurea ad complendam predicte benedictionis debitum confringunt. et transmittunt. Hec omnia quia ad complendas. cc. et lx. marcas argenti non sufficiebant: ipse episcopus de proprio. xl. addidit marcas argenti. Quomodo autem tot et tanta mitterent: subtilissimo egebat ingenio. Tunc temporis nauis quedam normannorum institorum que uento exagitata barbarorum oceano agarenorum oberrauerat: castello honesto applicuerat. et in normanniam repedare sperabat. Per hos institores predictus sancti iacobi episcopus supradictam pecuniam se missurum simulauit. uidelicet sapienti usus consilio. Gens namque gallaeciana huiusmodi consiliorum secreta scire inhiat et eorum perpauci sunt qui commissa sibi fideliter retineant. Id circo satis fuit consilii. ut aliud eis exterius ostenderetur: et aliud fieret. Recedentibus deinque normannigenis famam sepius fieri significatiue. asserunt episcopum pretaxatam pecuniam nauigio transmisisse in normanniam. et a normannia cluniacum. Sicque eorundam cum canonicorum nostrorum delusa est dolosa intentio qui si resciuissent rem prout gesta fuit: utpote pleni cumarum citius effluerent. Tandem compluribus gallaecianis accepta cruce iherosolimam adeuntibus predictus episcopus perspicacissimi ingenii. predictam pecuniam duobus articulosis atque admodum usu peritis seleret. P. fratri arcario. et P. iohanni. qui postea factus est noster concanonicus: ad deferendum commisit. Illi autem consilio. et admonitione ipsius episcopi sub spe penitencie. alii. x. auri uncias. alii. viii. alii. vii. alii. v. et sic deceteris sub fide distribuerunt. Et cuique uncias auri ad ferendum commendauerunt atque eum penitencie annis soluerunt. pape subtilissimi atque perspicacissimi ingenii dispositio. Sic paragonensis tiranni regnum indempnes transierunt. et usque ad montem pessulanum predictam pecuniam detulerunt. Quam ibidem monachi cluniacenses accipientes sicut stabilitum fuerat cluniacum asportarunt. Vbi cum predictus uterque. P. abbatem cluniacensem. episcopum portugalensem. stephanum de bisontio calixti pape camerarium inuenisset: predictam benedictionem eidem stephano camerario uice pape tribuerunt. post hec cum episcopus portugalensis redire uellet in hispaniam set paragonensis tiranni regnum repedare non auderet. quippe per diuersos in locis ei parate erant insidie: priuilegia emeritane metropoleos in compostellanam ecclesiam translate. atque legationis episcopo sancti iacobi commendate translata. per hos predicte benedictionis latores ad ecclesiam nostram transmisit. Que sunt huiusmodi.

Priuilegium de archiepiscopatu emeritensis.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei. prouincie. Venerabili fratri. didaco compostellano salutem. et apostolicam benedictionem. Omnipotentis dispositione mutantur tempora et transferuntur regna. Hinc est. quod magni quondam nominis nationes detritas. et depressas. exiguas uero quandoque legimus exaltatas. hinc est quod in quibusdam regionibus paganorum tirannide potestate xpistianorum dignitas cumulatur. in quibusdam uero xpistiani nominis potestatem paganorum feritas occupauit. Sicut et emeritane ciuitati constat peccatis exigentibus accidisse. Cum enim inter nobiles hispaniarum ciuitates et ipsa nobilis appareret. ita diuina dispositione mutatis temporibus moabitarum siue maurorum est tradita potestati. Vt in ea et pontificalis gloria et xpistiane fidei dignitas deperiret. Ipsius quoque suffraganee ciuitates. exceptis dumtaxat tribus. Columbria uidelicet. et salamantica atque auila. in quibus adhuc per dei gratiam episcopalis cathedra perseuerat. eadem tirannide occupate in sua similiter gloria exciderunt. Ceterum immutatione hac nos ex consueta sedis apostolice dispensatione. iuxta fratrum nostrorum consilium et honori dei. et animarum saluti duximus prouidendum. ne aut illis xpistianorum reliquiis proprio capiti decet unitis. aut tam nobilis ecclesie pontificalis omnino deperiret auctoritas. Ob maiorem igitur beati iacobi apostoli reuerentiam. cuius glorioso corpore uestra ecclesia decoratur: et ob precipuam persone tue dilectionem. supplicante nepote nostro. ildefonso hispaniarum rege. et fratribus nostris. h. portugalensi episcopo ac. p. cluniacensi abbate nec non. et laurentio ecclesie uestre canonico. prefate metropolis dignitatem. honorabili ecclesie et populi multitudine habundanti compostellane sedi auctore deo concedimus. eiusque suffraganeos quiuis in sedes proprias obtinent. ut in futurum domino miserante obtinuerint. tibi karissime frater et coepiscope. didace tuisque successoribus metropolitano iure ordinados

regendosque subiciant. et civitatibus illis que proprios
olim antistites habuerunt. si clerus et populi
multitudo et vota meruerint episcopos ordinandi
liberam vobis concedimus facultatem. Unum
igitur interest. ita de incepto ecclesiam romanam
diligere. ita in eius obediencia et fidelitate persis
tere. ut eius benivolencia et liberalitate archi
episcopi constituti huius gracia dignitatis inveni
amini digniores. Si qua ergo in futurum eccle
siastica secularisve persona hanc nostre constitutionis
paginam sciens. contra eam temere venire temp
taverit. secundo tertiove commonita. sine satisfac
tione congrua emendaverit. potestatis honoris
que sui dignitate careat. reamque se divino exis
tere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacra
tissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris
nostri ihesu christi aliena fiat atque in extremo examine
districte ultioni subiaceat. Obedientibus autem
atque servantibus sit pax domini nostri ihesu christi. quatenus
et hic fructum bone actionis percipiant. et apud distric
tum iudicem premia eterne pacis inveniant. Amen.

Dat. Valencie. per manum Crisogo
ni. Sancte Romane ecclesie. diaco
ni cardin. ac bibliothecarii. iiii. kl. Marcii. Indictione
.xiii. Incarnationis Dominice anno. M. C. XX. Pontificatus
autem domni. Calixti. Secundi. pape. anno. ii. De suffra
Calixtus. eps servus ganeos episcopos.
servorum dei. venerabilibus fratribus. et co
episcopis. G. colimbriensi. I. salamanticensi. sal. et apli
cam ben. Commissi nobis officii auctoritas nos com
pellit. ut pro ecclesiarum omnium statu solliciti per dei

gratiam existamus. Inde est fratres karissimi. tam vobis
quam aliis ecclesiis duximus providendum ut sedem
suffraganeorum episcoporum consuetudine caput ad quam
debeatis recurrere habeatis. Porro sollicitudinem
hanc venerabili fratri nostro et coepiscopo. D. compostel
lano providimus iniungendam. Precipimus itaque fra
ternitati vestre ut ei sicut priores et reliquos vestre provincie episcopos
et parrochias archiepiscopo ex liberalitate sedis apostolice con
stituto plenam deinceps obedienciam et reverenciam
deferatis. et beati iacobi compostellanam ecclesiam ma
trem vestram in posterum cognoscatis. Dat. apud cathe
centiam. vi. non. marcii. De legatione bracarensis
Calixtus eps ser et emeritane provincie.
vus servorum dei. Dilectis fratribus et filiis ep
iscopis abbatibus clericis principibus et ceteris fide
libus per emeritanam et bracarensem provincias con
stitutis. Sal. et apostolicam ben. Antiqua sedis apostolice
institutio exigit. et caritatis debitum nos compel
lit eos qui prope et qui longe sunt positi visitare. et
saluti omnium sollicite providere. Quam ob rem filii in
christo karissimi necessarium duximus venerabili fratri
nostro. D. compostellano archiepiscopo in partibus vestris vices nostras
committere qui vice nostra illorum que apud nos fiunt
ecclesiastica negocia diligenter audiat. et opportunita
tibus vestris et ecclesiarum vestrarum sedula sustentatione
provideat. Rogamus itaque universitatem vestram et precipimus
ut eum tamquam vicarium nostrum. Reverenter susci
pere. atque debita ei humilitate obedire sicut beati
petri filii procuretis. Preterea cum opportunitas eccle
siastice utilitatis exegerit. ad eius vocationem con
veniatis et sinodales cum eo conventus ad honorem
domini celebretis. quatenus collatoribus vobis corrigenda
corrigere. et confirmanda possit per dei gratiam
confirmare. Dat. Valencie. iii. kl. Marcii. Specia
Calixtus eps les littere cal. pape ad compostell.
servus servorum dei. archiepm.
Venerabili fratri. D. compostellano archiepiscopo. sal.
et apostolicam ben. Et personam tuam et commissam tibi
ecclesiam quanta dilectionis gracia complecta
mur. operum exhibitio manifestat. Tibi enim super
emeritanam et bracarensem provincias. vices nostras
commisimus. et beati iacobi ecclesiam metropolitane
dignitatis gloria decoravimus. Hortamur itaque fra
ternitatem tuam et monemus in domino. ut romane eccle
sie beneficium recognoscas et iniunctam tibi obedie
ntiam ita cooperante deo adimplere studeas. quatenus

Let illis quorum tibi cura commissa est salubriter prouide
re. et beati petri semper possis gratiam promereri. Dat.
Valentie .iii. kl. mar. Quod ab hac die vocatus est
[H]ec priuilegia translata maxi archiepiscopus.
mo cum gaudio compostelle .viii. kl.
aug. suscepta in ipsa sollempnitate passionis beati
iacobi coram omni clero et populo in eadem apostoli ecclesia
excelsa voce lecta sunt. Ab hac die predictus ecclesie
beati iacobi esse habitus atque vocatus est compostel
lane ecclesie archiepiscopus et sancte romane ecclesie legatus.
semper natiuitatis dominice anno .[illegible]. c. iiii. ex quo
a papa paschali pallium rome adeptus fuerat
quot quibusque modis potuit ad adipiscendum
ecclesie beati iacobi archiepiscopatum aspirauerat. Sepi
namque romanam curiam per amicos et per nuncios
suos visitando excellentissimum romano ponti
fici atque cardinalibus vniuersisque romane curie
exhibuerat obsequium. sicut superius partim scrip
tum est. Quis enim memorie quot et quanta de
thesauro beati iacobi et complura de suo ut hoc
tam sanctum et tam iustum desiderium suum effectum ma
ciparet expendit. Quis in due memoriem tot et tam
asperos labores atque timores canonicorum suorum quos
ipse frequentius ad romanam mittebat curiam.
ut hoc nancisci valeret. Quorum quidem non modi
cam partem ego quoque girardus expertus sum.
Denique predictus ecclesie beati iacobi archiepiscopus et sancte
romane ecclesie legatus. tantum romane ecclesie
exhibuit humilitatem. quatinus licet preteris
hispaniarum ecclesiis honore et diuitiis sua polleret
ecclesia. omnes tamen humilitate et obsequio circa
romanam ecclesiam transcendit. Quia propter testan
te scriptura que ait. Humilitas vincit omnia.
et in alio loco. qui se exaltat humiliabitur. et qui
se humiliat exaltabitur. apostolica beati iacobi ecclesia
per humilitatem exaltata est. Nimirum omnipotens
cuius nutu disponuntur omnia ita disponi vol
uit. ut qui hanc plantauerat. vineam. ipse de
fructibus eius comederet. et vinee gloria delectaretur.
Vt puta predictus archiepiscopus olim hanc vineam
plantauerat. et sepius magno cum labore exco
luerat et in eius tempore beati iacobi ecclesia hu
ius vinee fructu gloriosa in metropolitanam sub
limata est dignitatem. Ipse quoque archiepiscopus ad m
aioris culmen dignitatis sancte romane ec
clesie legatus super emeritensem et bracarensem

non [illegible] tempore factus est [illegible]
compostellanus archiepiscopus

prouincias. O utinam diuina pietas tam prospe
ro tamque utili agricole viuendi spatium lon
gius concedat quatenus deo auctore ecclesia
beati iacobi consilio atque labore eiusdem agri
cole ipsius quoque temporibus in maiorem su
blimetur dignitatem. O utinam quod ad
huc intendit et desiderat. vita sibi comite com
postellana adipiscatur ecclesia. Amen.

De reditu portugalensis episcopi [illegible]

Circa id temporis
predictus por
tugalensis episcopus repedare volens in hispaniam
cum .B. cardinale atque legato romane ecclesie
a papa calixto ad hiberos misso usque ad lo[illegible]
sem ciuitatem reuersus est. Vbi correptus febri
bus aliquandiu morabatur. Denique sanitati
restitutus cum per alpes ad hispaniam reditum
faceret. presensit pluribus in locis preparatam
esse sibi pedicam. Quippe cum eo ibant explor
atores ob hoc a rege aragonensi et ab episcopo iacce
nsi missi qui illius aduentum vel iacce vel stelle
vel alias prenunciarent. ut caperetur. predictus
autem cardinalis animabat eum ut secum ve
niret in hispaniam. Sed pampilonensis atque las
currensis episcopi quibus aragonensis regis tira
nnis admodum nota erat portugalensi episcopo
dissuadebant. ne in manus inimicorum suorum
per casus incideret. Enim vero nec romani car
dinalis presentia ceterorumve episcoporum nec ponti
ficalis eius dignitas liberarent eum ne cape
retur. Supra modum enim rex aragonensis ec
clesie beati iacobi clericos habebat odio. Sapientum
itaque usus consilio portugalensis episcopus confe
stim iter suum reciprocat. rediens ad ciuitatem
auxum. et ab auxo ad laborrensem ciuitatem. De
positis pontificalibus vestibus cum duobus
vernulis. adhibito sibi quodam indigena. qui
barbaram linguam bascelorum et [illegible] et [illegible] no
uerat. alpes ingreditur. inde per ispuciam et per
nauarriam. et per biscaiam et pastuiram preter
mare quod extremis hispanie rupibus alliditur.
nunc eques nunc pedes pretereunt. In illis mon
tium remotis atque inuiis locis homines
truces. ignote lingue. ad quodlibet nefas prom
pti habitant. Nec immerito locis asperrimis at
que inamenis homines efferi atque effrenes
habitant. Quippe hec semita [illegible] per pedes per du

menta. p loca deserta uiam ostendebat. preterea
mare ubi quedam brachia sua ad distinguendas
prouincias porrexerat et illac agentibus cabos
magnum firmatum est. Verum enim uero por
tugalensis eps nec locorum asperitatem. nec in
colarum atrocitatem. nec brachiorum occeani e
cumquam porrectorum timorem seuiciam pertimescens. beati quippe apli iacobi confisus suf
fragiis per coma montium. uallium atque marium.
carrionem usque peruenit. Sicque publice me red
ditus. preduce dei gratia incolumis compostella
usque remeauit. ubi a predicto compostellane se
dis archiepo et sce romane ecclie legato et ab eius
ecclie canonicis honorifice cum processione susce
ptus est. Deinde super altare beati iacobi bullata super
priuilegia archiepatus et legationis optulit. Siquidem
se papa calixtus predicto portugalensi epo uices suas commiserat. uidelicet ut ipse portugalensis eps uice dni pape emeritensis metropoleos
et legationis super emeritensem et bracharensem
prouincias priuilegiis super altare beati iacobi obla
tis: compostellane sedis archiepm cum cruce
inuestiret. Quod ita factum est. Sempe hoc nimi
nos latebat: crucem ad deferendum est ante se
papa calixto predicto compostellane sedis ar
chiepo et sce romane ecclie legato fuisse conces
sam. Sed tunc nobis innotuit. preterea portuga
lensis coram archiepo eiusque canonicis qualiter
in acceptione archiepatus atque legationis per
ânnum se habuerat quot et quanta passus fue
rat: enarrauit. Dixit etiam quantum adhuc
addi oportebat ut que minus fuerant comple
rentur. Scilicet predicta archa aurea noue
marcharum cum daretur a portugalensi epo. et
ab abbate cluniacensi pape calixto: credita et
recepta est quasi tota aurea. Verum pars inte
rior erat argentea. Quo compto: ad comple
mentum .xx. auri uncias portugalensis dari pre
pigerat. preterea quarta pars auri quod rece
perat stephanus de bisoncio camerarius pape
scilicet ducentas uncias falsa esse compta fuerat.
Ea propter .l. uncias auri dari oportebat. Nec non
dispensam itineris atque laboris quam dispen
derat portugalensis eps scilicet .xxx. auri uncias.
hec omnia uidelicet .c. auri uncias predicti
compostellane sedis archiepm et sce romane
ecclie legatum. ad complementum dare opporte
bat et dedit. preterea idem archieps portugalen
sem epm utpote pro tanto labore largius remune
rauit. Ei namque atque uernulis suis contulit
indumenta. ipsi etiam anulum pontificalem. preterea
stimonia et cetera tribuit. Sinimum ex quo pre
dictus archieps a papa paschali pallium accepe
rat: multa aurea et argentea et cetera pre
ciosa ut compostellana beati iacobi ecclesia archi
epatum haberet distribuerat. Semper romano
pontifici. romanis cardinalibus ceterisque in roma
na curia nec non canonicis atque amicis suis ad hu
iusmodi aliter atque iterum laborantibus: sepius magna atque
innumera distribuendo: ad quod diu anhela
uerat effectu mancipauerat. plurima quoque ut
adepta possidere et cetera adhuc adipiscenda ua
leat adipisci: predictus archieps et sce romane
ecclie legatus frequenter distribuit. Utinam uita
diutius comite pacis mia utpote fidelis dis
pensator in opus simile plurima dispenset atque
distribuat: quatinus eius temporibus compostel
lana beati iacobi ecclesia ad maiorem sublimetur
dignitatem. De nauibus sarracenorum captis.

A temporibus .a. regis bone me abiriensibus
Amorae sarraceni ab hispali ab al~~galliciam~~
maria. olis bona. et a ceteris locis mari finitimis
nauigio in galliciam uenire consueuerat. eccle
sias destruere ac conburere et quecumque inde
abstrahere. homines alios trucidare. alios uinc
tos ducere. mulieres. paruulos captiuare. cete
ra que sibi necessaria erant in patriam ferre uine
as. arbores succidere. domos incendere. castella
etiam sic in sea maria delaneata et in sco pelagio
deluto accidit: crebris assultibus inuadere atque
irrumpere: erat eis pro manibus. hac de causa a me
dio aprilis usque ad medium nouembris littora
galliciani maris deserta et depopulata erant. Cum
sarracenorum audacia hec frequentabat. Quapropter pre
dictus beati iacobi archieps et sce romane ecclie le
gatus dolore pectoris compunctus. quoniam in partibus
gallecie homines nautice artis periti non habebantur
arelatum. genuam et pisam nuncios suos mise
rat. qui ad se peritissimos nauium artifices illinc
uenire fecerent. Quidam pisanus Genuensis nomine
augerius peritissimus nauium artifex duas na
ues que uulgo galee dicuntur in iria composuit. In

quarum compositione archiepiscopus multam pecuniam multasque dispensas expendit. Eodem igitur anno quo facte fuere irienses. iussu et admonitione archiepiscopi cum nauta suo predicto ougerio armati naues ingrediuntur terram sarracenorum adeunt. et usque in se trucidant. captiuant. incendunt. succidunt. Denique quibusdam sarracenorum nauibus captis destructis atque succensis. alias secum adducentes. aurum argentum. captiuos uestes habundantius deferentes. ad propria redeunt. Ex tunc hismaelite beati iacobi prouinciam non in multitudine nauium inuadere non audebant. Quodam denique tempore sarraceni hispalenses tolis toneses in uiginti nauibus prouinciam beati iacobi inuadunt et multitudine sua uastati circumquaque depopulantur. paucos tamen homines captiuauere. alii enim ad montana confugerant. Tandem ceteris ad propria redeuntibus quatuor naues remanserant. hec in insulis scilicet ouns. saluara. flamina. more indulgebant. Quod cum comperisset predictus compostellane sedis archiepiscopus sancte romane ecclesie legatus. propere iriam adyt. irienses conuocat. iubet atque suadet eis. ut instructis nauibus archiepiscopi. atque suis. sarracenos predictum eant. Hortes etiam suos ortatur. ut una cum iriensibus in sarracenos uires suas experiantur. Tunc irienses instructis nauibus alto se committunt. et circumquaque per insulas hismaelitarum naues requirunt. Quas ut inuenere eis castellum sancti pelagii de luto. quippe applicuerant littori. et necessaria sibi in naues comportabant. et crebrescente iam crepusculo. ne noctu aufugerent. adhuc maris excubantes prostiterunt. Mane autem facto irienses unanimiter accensi ac preparati ad bella. facto agmine sarracenorum naues inuadunt. Quos cum uidissent enim sarraceni non propere cursu ad se uenientes. tonsis incumbunt. ad arma concurrunt. nec segnius ad bella parantur. Ceterum irienses ut pote aggressores audacius irruunt in agarenos. uasto impetu ferreis rostris nauium naues gentilium feriunt. sauciant. dissipant. et eodem congressu in eorum naues insiliunt. hos trucidant. alios in altum precipiunt. alijs ut pote captiuis miserentur. hismaelite autem alii uellare. alii remigare. alii natando fugere temptabunt. Interea quedam nauis sarracenorum uelocior ceteris ab ipsis manibus iriensium elabitur. et aufugit. Alie uero tres a christianis retente sunt. Interempti sunt ibidem. lxxvi. sarraceni. captiuati centum minus duobus. preter arma et spolia. christiani etiam qui a sarracenis captiui deferebantur. soluti sunt. Tandem irienses cum tribus captis nauibus. cum captiuis hismaelitis et cum spoliorum multitudine ad propria cum gaudio reuersi sunt. horum omnium quintam partem predicto archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato ut pote domino suo cum his que ei ex nauium sua proprietate debebantur. dederunt. Vnum aliq atque alii sarraceni sepius tali modo captiuati uanos uenirant. ut quod christianis facere consueuerant. amodo in agarenos conuertatur.

De cauto inter uliam et tamaram.

Eodem tempore regina. V. uenit in galliciam. ut quasdam discordie faces iam non modicum accensas extingueret. Quod procuratio atque consilio predicti compostellane sedis archiepiscopi et sancte romane ecclesie legati. partim effectui mancipauit. Interea cum regina compostelle moram gereret. more archiepiscopus ad sublimationem et augmentationem ecclesie beati iacobi tam in secularibus quam in ecclesiasticis profectibus anhelans. cum regina consilium habuit ut cautum inter uliam et tamaram predicte ecclesie conferret. Quod nempe compostellana ecclesia circumque potestatem et imperium habebat. sed cautum inter uliam et tamaram nundum habuerat. Quod ut fieret. magnum et difficile ad impetrandum erat. igitur ut compostellana beati iacobi ecclesia cautum inter uliam et tamaram in perpetuum habeat. predictus compostellane ecclesie archiepiscopus et sancte romane ecclesie legatus. dedit regine. V. de thesauro sancti iacobi mensam argenteam sexaginta marcharum. et .x. marchas argenti de suo. Dedit autem regina huiusmodi cautum ecclesie beati iacobi inter uliam et tamaram scriptis firmis. atque inclusis sub hiis Videlicet. si quis aliunde ueniens inter uliam et tamaram absque ratione compostellani archiepiscopi pernarauerit. ut predam inde abstraheret ut alio modo cautum infringeret. pariet. VI. milia solidorum. compostellane sedis archiepiscopo eiusque canonicis. Et si aliquis debit qui inter uliam et tamaram meant absque ratione compostellani archiepiscopi inter uliam

er tamaram pigriaret. ut alio modo predictum
coutum infringeret: persolueret quingentos sol
predicto archiepo. eiusq; canonicis. Quod inse
rte testamenti a regina .V. sup hoc dati firmi atq;
plenius scriptum reperies. Dedit preterea eade
regina ecclie bti iacobi scil' archiepo eiusq; cano
nicis terram de cormiana pertinentes suos cum ho
minib' et cum caractere suo sicut in scriptis ho
rum resonat. Medietatem quoq; insule lao
nie. quam predecessor bone memorie didacus
eps amiserat. et aliam medietatem eiusdem in
sule. qua ecclia bti iacobi in his guerrarum te
poribus caruerat. utramq; medietatem insu
le laonie predicta regina ecclie bti iacobi scil'
archiepo eiusq; canonicis scripto firmo atq; i
dissolubili contradidit. horum oium scripta atq;
tarnita in catalogo bti iacobi reseruata habitur.
Ut h' sic et alia consilio atq; prudencia predicti
archiepi. et sce romane ecclie legati. bti iacobi
ecclia citius adipiscatur. *De edificatione ho*
Quamqum predictus archieps. et *nesti.*
sce romane ecclie legatus ad hedifica
tionem et ad sublimationem ecclie sue totus anhe
laret. ut supra pretaxauimus. scilicet tam put
decebat. pinde pertractabat. Videlicet ut ecclias
tica tota animi intentione disponeret. et sclarib'
quantum sua interat curam adhiberet. Abolevit
quoq; quantum potuit prauas atq; abolendas
consuetudines. Ex precepto namq; regis hisp
anie. rustici atria castella usq; ad oceanum ma
re conueniebant ad hedificandos muros ca
stelli nomine honesti. Qui sine calcis liniam
to constructi ex munitis lapidib' et trabibus int
positis: ruinam assidue minabantur: uerebam
tur enim ne hispani ne anglice ut normam
nigene. siue alie barbare gentes ex hac parte
nauigio galliciam aggrederentur. Quippe ho
nestum quasi quedam clauis atq; sigillum e
gallicie. Quod si ee gentes. hunc locum s
preciperent: munitione ibidem composita. gal
liciam inuadere atq; depopulari: pre manibus
haberent. quod hyspanie rex ueritus. dederat
edictum. ut agricole a ripa fluuii noie ulli usq;
ad mare. bis in anno ex consuetudine honesti
muros facile casuros atq; ruinosos rehedifi
catum tempore stabilito conuenirent. Quod

rehedificatorib' bis laboriosum atq; difficile
nimium et plusqum nimium erat. Cresconi' tam
bone memorie ecclie bti iacobi. eps. idem castel
lum turrib' excelsis. atq; muro firmissimo p
tim muniuerat. Successor quoq; ei' didacus
eps eiusdem castelli partem: hedificauerat.
Nichilominus tam predicti coloni certis tempo
ribus, rehedificatum muros et turres conflue
re cogebantur. Unde predictus archieps et sancte
romane ecclie legatus: admodum compaciens.
participato consilio cum adefonso catholico re
ge hyspanie et cum genero eius comite raimundo
totius gallicie dno. nec non cum canonicis bti
iacobi. et cum principib' gallicie. predictum cas
tellum firmissimo muro clausit. et turrib' excel
sis muniuit. sicut res indicat usq; in hodier
num diem. O quam misericorditer. o quam gliose
egit. qui gallicie colonos tanto labori obnoxi
os liberauit. atq; regii edicti consuetudinarium
opus obliterauit. *Q. sarraceni uoluerunt aggredi*
Quodam deniq; *honesti. et de positione maior*
tempore sarracenorum multitudo *naii tris.*
uigio galliciam aggreditur. et debel
lato. capto atq; destructo castello sancte marie
de lancada: ad debellandum et capiendum hones
tum animos intendunt. Quippe tanta erat eo
rum audax multitudo. Quod ut innotuit p
dicto archiepo: in ipsa sollempnitate passionis
bti iacobi. dum matutinas psallerent: cursu
perito uelocissimum equum ascendens trib' tantum
comitatus militib' honestum adiit. ut priusq;
sarraceni castellum inuasissent: aut obsedis
sent castellum ingredi posset. Ceteri milites.
compostelle ciues eum post secuti sunt. Qui
hismaelitarum audaciam hebetauit. Sequenti m
nocte eorum princeps qui lingua sua alcaida d'.
liburnum conscendens: cum. xx. peritissimis
atq; expeditissimis uiris uenit exploratum situ
loci munitiones castelli. bellatorum multitudine
ut si que minus firma comperiret: primo dilu
culo cum exercitu suo debellare castellum ac
celeraret. Sed ut satis circumquaq; explorauit:
et eo archiepm cum bellatorum multitudine ad
uenisse presensit: territus e. et sic a proposito des
titit: non ausus predictum castellum aggre
di. Sapiens archieps ab hac die secum excogitans

pertractauit ut predictum castellum firmius muniret.
Verebatur enim ne aut sarraceni aut alie gentes
ex insperato predictum castellum ingrederentur.
et circum circa beati iacobi prouinciam impie depreda
rent. Accepto itaque consilio cum canonicis suis
et cum gallicie principibus turrim aliarum excellen
tissimam atque firmissimam in medio castelli con
posuit. In cuius compositione maximos equidem
sumptus fecit. Summum fecit eam super eminentem
ceteras utpote caput et dominam totius castelli.
Sicut enim aquila ceteras aues precellit atque dominatur.
sic turris illa ceteras turres castelli illius precellit eisque dominatur. Securi
sane consilium ceteras turres totumque castellum turris illa sine cessatione
fuit tuebit non sarracenorum aliarumve gentium incursus for
midabit. Et si quandoque sancti iacobi archiepiscopus
uel eius canonica ad predictum castellum uenerit
siue quod absit inimicorum suorum impetum ab ur
be sua declinauerint. intuitu illa commorantes
ut pote domini. utpote fundi possessores toti castel
lo preerunt et dominabuntur. Versatilis equidem est
rota fortune. nunc blanditur. nunc aspera mi
natur. Ideo quisque quod sua refert operari satagat.

de rota fortune

Predictus archiepiscopus Quod construxit noua
per ecclesiam beati iacobi et in palatia. —·.·—
ecclesiasticis et in secularibus ualde sublimauit. augmen
tauit. atque ditauit. Magne equidem prudentie
magneque perspicacitatis uir. ad ecclesiastica peritus et
ad secularia satis prouidus. sicut usque in hodier
num diem patet. Preterea quoniam palatia sua in quibus
compostelle morabatur minus idonea erant quip
pe illo confluebant reges. consules. ceterique pri
mates. undecumque ad compostellanensem uenis
sent urbem decebat ut palatia idonea immo rega
lia haberet. ut pote sancti iacobi archiepiscopus et sancte
romane ecclesie legatus. Fecit itaque palatia secus
ecclesiam beati iacobi ampla atque excelsa. idonea
itaque atque regalia que turbam principum atque pop
ulorum ut decet capere sufficiant. In eiusdem
quoque palatii pilari fecit fieri puteum mag
ne profunditatis miro artificio ut res indicat.
Sic namque consuetudo est ut in regalibus pa
latiis ad quam adhauriendum presto habeat
pluribus usibus profuturam. Et quia ab his pa
latiis procul erat chorus ecclesie beati iacobi et labo
riosum ualde erat. illuc assidue descendendo
et ascendendo ire ac redire. composuit capellam
suam sursum super porticum antequam sit monete
in fronte ecclesie beati iacobi dextra egredientibus
ab eadem apostolica ecclesia. Denique consecrauit ea
dem capellam in commemoratione beati pauli ap
ostoli beati gregorii beati benedicti. et beati antonini.
Prius namque antequam fieret presens beati iaco
bi ecclesia. altaria sancti benedicti et sancti antoni
ni fuerant in turribus quas ad munitionem
apostolice ecclesie fecerat cresconius episcopus ante ueterem
beati iacobi ecclesiolam. has turres predictus archi
episcopus destruxerat. construendo hanc insignem
apostolicam ecclesiam. Ob hoc ipse beato benedicto et beato
antonino honoris uices recompensauit ut quorum
altaria destruxerat. eorum commemoratio in
predicta capella haberetur. Quod ita factum est.

Transacto aliquanto De concilio compostellano
tempore predictus celebrato.
compostellane sedis archiepiscopus et sancte romane ec
clesie legatus. V. idus primi ianuarii concilium
compostelle ex precepto domini pape calixti cele
brare stabiluit. Episcopos itaque et abbates cum prin
cipibus super quos sancte romane ecclesie lega
tione fungebatur: litteris suis ad concilium
uocauit. uidelicet. P. lucensem. Ø. mindunien
sem. P. astoricensem. D. auriensem. A. tudensem
. P. bracarensem. G. colimbriensem. G. electum sa
lamanticensem. P. electum auilensem et eorum
abbates. Ex quibus quidam cum predicto con
cilio non interessent. nec per se nuncios mitterent:
sententiam in eodem concilio super eos promulga
do. pontificale atque sacerdotale officium eis inter
dixit. donec ei satisfacerent. De litteris domini
Eodem tempore papa pape.
calixtus ex dilectionis affectu predicto
archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato has
subscriptas misit litteras. De statu calixti
Calixtus episcopus seruus seruorum dei. Venerabili pape.
fratri. D. compostellano archiepiscopo et sancte
romane ecclesie legato. salutem et apostolicam benedictionem.
Speciali fraternitati tue statum nostrum. et que circa
nos sunt pro dilecti dilectionis affectu decreuimus
specialiter indicare. Nos siquidem postquam
in urbe honorificentissime suscepti fuimus.
in beneuenta. nas partes. et inde in apuliam
usque barum descendimus. Apulie ducem. ca
pue principem. et alios comites et barones

ñre in bonagiũ ⁊ fidelitatẽ suscepimus. Ad urbẽ
postea prospere redeuntes b̃ti petri ecclesiam q̃
fideles nr̃i de inimicorum manibus liberauerant:
uisitauimus. sup altare b̃i petri missarum sollemp
nia celebrauimus. ⁊ in eadem ecclesia presbiterorum.
diaconorum. ⁊ subdiaconorum ordinationes largiente
dño fecimus. Nunc secure atq; pacifice p dei
gr̃am in lateranensi palatio p manemus. Rogo
itaq; fr̃ karissime. ut matrem tuam romanã ecclesiam
sicut bonus filius diligas adiuues. ⁊ sustentes.
Sane dilectissimum nepotem nr̃m ildefonsum
regem. dilectioni tue attentius commendamus.
rogantes ut eum sc̃dm datam tibi a dño sapiẽ
ciam consiliari studeas ⁊ iuuare. p hoc ei p̃sen
tiam nos p̃cipue diligemus. ⁊ uotiuis te petiti
onibus libentius audiemus. p̃terea p̃sencium
latorem. D. abbatem amore nr̃o amplius ha
beas commendatum. Datum laterani. iiii. kl. Janu
arii. De litteris patriarche.

Has quoq; litteras misit eidem archiep̃o
Weramundus patriarcha ihrlm. De op
Warmundus dei gr̃a pressione ciuitatis
patriarcha ihrlm. ⁊ G. ihrlm.
prior gloriosissimi sepulcri. ⁊ conuentus canonico
rum eiusdem loci. D. dei nutu sancti iacobi ar
chiep̃o. ⁊ sancte romane ecclesie. legato. ⁊ uen
erabili eiusdem sedis canonicorum collegio.
cum omnib; sibi subiectis. abbatib; clero. baro
nibus. ⁊ populo. uidere bona dñi in terra uiuenti
um. Vr̃e bonitatis ⁊ prudencie fama. sepe ad
nr̃as aures peruenit. S; nup adueniente fratre
nr̃o. R. ⁊ eadem nob referente ⁊ his maiora.
ardencius ur̃e sanctitatis amor in cordib; nr̃is
inoleuit. Et quia nuncios suscepistis. ho
nestate tractastis. beneficia exhibuistis mun
do ob amorem dei ⁊ gliosi sepulcri reuerenciam.
ur̃o tactu ut pius pater apud ceteros p̃fusius
certiui supplicamus. ⁊ innumeras gr̃as dõ ⁊ uob
referimus. Et ut eadem faciatis. humilit̃ ur̃is
affusi genibus postulamus. S; q̃a a uob hec re
compensare nequimus. p uob ⁊ p statu ecclesie ur̃e
assidue orare decreuimus. Et eadem a uob accipe
obsecramus. Orationibus namq; ur̃is ⁊ armis
temporalibus muniri. helemosinis ur̃is. ceterorum
q; fidelium sanctis exortationibus ur̃is exurien
tes refici exoramus. Nec hoc sine magno me

rore. scripsimus. Nr̃is enim exigentib; peccatis
solito crebrius. diuersis plagis deo p mittente.
affligimur. Celum namq; quadriennio est. aq̃
more solito nõ dedit. nec t̃ra nr̃a fructum suũ.
Siquid t̃ra ⁊ si parum produxit. locusta. ⁊ bruc
cus nõ erat numerus. spicas cum stipulis cõ
sumpsit. Quid referemus hostiles incursus.
Vndiq; sarracenis uallamur. Ab oriente namq;
est babilon. Ab occidente. ascalon. In littore ma
ris assur. damascus a septentrione. q̃ p̃fidia re
gina terrarum inumerabilia sunt ⁊ simul de nec impugnacia
narrem. Cotidie inuadimur. quotidie. occidimur. captiuamur. p
uati capitib; ferris ⁊ a uob ... ut oues uendimur.
Quid multa. p nomine ihu antequam ciuitatẽ
sc̃am ihrlm. ⁊ crucem dñicam. ⁊ sc̃issimum xp̃i se
pulcrum deseramus. mori parati sumus. Quare
quid in tanto discrimine positis necessarium
sit. compuncti mĩa p̃pendite. Clarissime archi
ep̃e ur̃is p̃strati genib;. effusis lacrimis heu
quantis. uos efflagitamus nob subuenite. O
gloriosissime athleta dei. moueant uos preces
nr̃e. Moueat uos lamentabilis clamor mona
chorum. canonicorum. Moueant uos lacrime uiduarum
⁊ orfanorum. Audite gemitus compeditorum. pre
ueniat ad uos intolerabilis planctus pauperum
p plateas ihrlm iacentium. descendat ad inti
ma cordis incomparabilis labor militum. heu pa
uorum. Quid uos passiones dicemus peditum. Inclu
sos intuitibus ⁊ in muris ihrlm. ⁊ in ceteris caui
nis quotidie p uob orantes ⁊ ur̃m auxiliũ expec
tantes. quasi columbe ad fenestras suas soli
dño uacantes. quibus potestis respicite oculis.
Sup omnia. sacrosc̃a loca dñice passionis resur
rectionis. ⁊ cetera. ur̃as excitent mentes. Ven
erabilis pater cur in ihrlmis p nomine ihu du
bitatur mori ubi dei filius p uob nõ dubitauit
ex spun. crucifigi. Ad hoc suum deus negocium
credimus uos reseruauit explendum. ergo di
lectissime fr̃. cum clero ⁊ populo uob commisso
laborate ut in exercitum xp̃i ueniatis. nob q;
celerrime succurratis. Aut si ip̃e uenire non
potestis. transmittite quos ualetis. deo teste
nec hec sine magno merore scripsimus. Nemo
enim muris ihrlm aut a ceteris locis audet ex
ire nisi cum armata manu militum. aut predi
tum spacio unius miliarii. ⁊ nunc. Quibus cogim